

विद्या प्रतिष्ठानचे

कमलनयन बजाज इन्स्टिट्यूट ऑफ
इंजिनियरिंग अँड टेक्नॉलॉजी, बारामती

नॅक 'ए+' ग्रेड

विद्याकलादर्पण

अंक चौथा

२०२३-२०२४

एआयसीटीई नवी दिल्ली, महाराष्ट्र शासन मान्यताप्राप्त व सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

विद्यानगरी, भिगवण रोड, बारामती, जि. पुणे-४१३ १३३ फोन : (०२११२) २३९५०३, २३९५०४, २३९५०५

Vision

To achieve academic excellence through persistent and synergic collaborations amongst all Stakeholders

Mission

- *To ensure holistic development of students as life-long learners and problem solvers through value-based quality education*
- *To motivate faculty to attain the state-of-the-art knowledge and wisdom in their domain and be a facilitator towards co-creation of knowledge*
- *To frame and deploy conducive and empowering policies for multifaceted growth of students, faculty and staff to make them contributors towards excellence*
- *To partner with industry for mutually beneficial relations to generate employable and deployable workforce*
- *To fulfil the aspirations of alumni, parents, society, region and nation at large by generating technically competent and contributing manpower*

Our Motto

VPKBIET has student-centred institutional development as a motto. We are committed to pursue academic excellence to develop a student with comprehensive technical knowledge and integrated personality. We prepare students to think globally, act locally, involve individually and systemize institutionally to meet emerging industrial and social needs.

विद्याकलादर्पण

२०२३-२०२४

अंक चौथा

डॉ. एस. बी. लांडे
प्राचार्य

डॉ. अनिल पाटील
प्रमुख संपादक

प्रा. पल्लवी बोके
सहसंपादक

विद्या प्रतिष्ठानचे
कमलनयन बजाज इन्स्टिट्यूट ऑफ
इंजिनियरिंग अँड टेक्नॉलॉजी, बारामती
नॅक 'ए+' ग्रेड

एआयसीटीई नवी दिल्ली, महाराष्ट्र शासन मान्यताप्राप्त व सावित्रीबाई फुले
पुणे विद्यापीठाशी संलग्न
विद्यानगरी, भिगवण रोड, बारामती, जि. पुणे-४१३ १३३
फोन : (०२११२) २३९५०३, २३९५०४, २३९५०५

नियतकालिकाच्या स्वामित्वाबद्दल व अन्य तपशीलाबाबत निवेदन

१. प्रकाशन स्थळ व नियतकालिकाची मालकी : विद्या प्रतिष्ठानचे,
कमलनयन बजाज इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनियरिंग
अँड टेक्नॉलॉजी, (नॅक 'ए+' ग्रेड)
बारामती (पुणे) ४१३ १३३
दूरध्वनी क्र. (०२११२) २३९५०३, २३९५०४
फॅक्स (०२११२) २३९५१४
संकेत स्थळ : www.vpkbiet.org
ई-मेल: principal.vpkbiet@vidyapratishthan.com
२. प्रकाशन काळ : वार्षिक
३. मुद्रकाचे नाव व पत्ता : सप्तक प्रिंटिंग सर्व्हिसेस
२०३, ओमेगा टॉवर्स,
राजारामपुरी ९ वी गल्ली,
मेन रोड, कोल्हापूर ४१६ ००८.
दूरध्वनी क्र. (०२३१) २५२२८२८
४. राष्ट्रीयत्व : भारतीय

या अंकात व्यक्त झालेल्या सर्वच विचारांशी संपादक व संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

COURSES OFFERED

Bachelor of Technology (B. Tech.) : Duration : 4 Years

Course	Intake
Civil Engineering	60
Mechanical Engineering	60
Electrical Engineering	60
Electronics and Telecommunication Engineering	60
Artificial Intelligence and Data Science	120
Computer Engineering	120
Information Technology	60

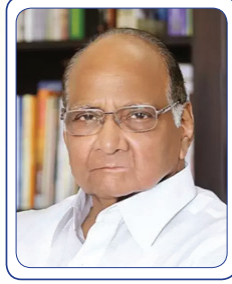
**Master of Technology (M. Tech.) :
Duration : 2 Years**

Course	Intake
Structural Engineering	18
Artificial Intelligence and Data Science	18
Robotics and Automation	18

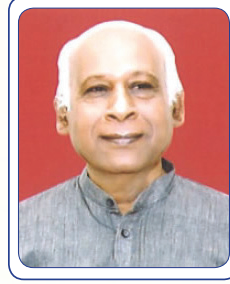
Honour and Double Minor Degree Programs Offered

Honour Subjects	Double Minor Subjects	
Computational Intelligence	Artificial Intelligence and Data Science	<ul style="list-style-type: none"> • 18 Credits additional course in Advanced / Emerging Technologies • Students can opt for any of these Honour / Double Minor Degree Programs along with their current Degree Programs.
Cloud Computing and Virtualization, Data Science	Cloud Computing and Virtualization	
Artificial Intelligence, Cyber Security	Full Stack Development	
VLSI Design Technology, Adv. Communication Systems	Embedded Systems and Real-Time OS	
Advances in Construction Tech., Adv. Structural Engineering	Municipal or Urban Engineering	
Robotics and Automation, Refrigeration & Air Conditioning	Ent. Resource Planning, Digital Mfg. and Robotics	
Renewable Energy and E-mobility	Renewable Energy	

Executive Management Committee of Vidya Pratishthan

**Hon. Shri. Sharadchandraji
Govindrao Pawar**
President

**Hon. Adv. Ashok Vasudeo
Prabhune**
Vice President

**Hon. Shri. Yugendra
Shrinivas Pawar**
Treasurer

**Hon. Adv. Neelima
Vinodkumar Gujar**
Secretary

**Hon. Shri. Ajit
Anantrao Pawar**
Trustee

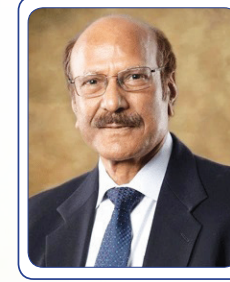
**Hon. Sou. Supriya
Sadanand Sule**
Trustee

**Hon. Sou. Sunetra
Ajit Pawar**
Trustee

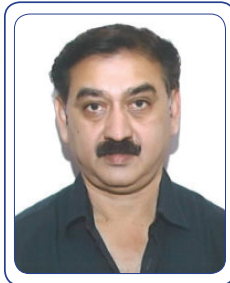
**Hon. Shri. Vitthal
B. Maniyar**
Trustee

**Hon. Shri. Prataprao
Govindrao Pawar**
Member

**Hon. Shri. Balasaheb
Patil Taware**
Member

**Hon. Dr. Rajiv
Motilal Shah**
Member

**Hon. Shri. Kiran
Babanrao Gujar**
Member

**Hon. Shri. Mandar
Shrikant Sikachi**
Member

Editorial Team

Dr. S. B. Lande
Principal

Dr. Anil Patil
Editor-in-Chief

Ms. Pallavi Bokey
Co-Editor

Mr. Rajaram Ambole
Comp. Engg.

Dr. Snehal Walke
Civil Engg.

Ms. Yashoda Sakhare
Information Technology

Ms. Gauri Bhoite
Gen. Sci. and Engg.

Mr. Keshav Jadhav
Mech. Engg.

Ms. Hema Jadhav
AI and DS

Mr. Sandeep Shelar
Elec. Engg.

Ms. Manali Kate
E and TC Engg.

Ms. Fauziya Shaikh
BE, AI and DS

Mr. Prathamesh Shinde
BE, Comp. Engg.

Ms. Janvi Tambe
TE, AI and DS

Mr. Onkar Gawade
TE, IT

Ms. Vaishnavi Ghode
SE, AI and DS

Mr. Ajay Jadhav
TE, IT

Principal's Message

Dear readers, students, parents, faculty and non-teaching staff, we take great pleasure in presenting to you the Institute Annual Magazine, विद्याकलादर्पण of 2023-2024. The magazine of any college is the mirror of that college. All the social, educational, cultural and sports activities carried out by our Institute throughout the year are presented in this Magazine.

I am extremely proud as the Principal as everyone works here with noble heart, influenced by the blessings and inspiration from Hon. Sharadchandraji Pawar Saheb and Hon. Ajitdada Pawar. Along with the quality education, cultural and sports activities through events like Nabhangan and Kurukshetra provide students opportunities to participate in various events and thus recognise their potential and also help them to develop into the all-round personalities.

We are proud that the potential of students

is given scope and many ideal citizens of tomorrow are made out of these youngsters. Many important developments took place in our Institute. Our Institute received A+ Grade by NAAC in the second cycle of assessment. Our three Courses: Mechanical Engineering, Computer Engineering and Civil Engineering received NBA Accreditation during Academic Year 2022-23. We have also received the Academic Autonomy from SPPU, Pune and it has provided us the opportunity to implement various important aspects like Dance, Music, Yoga, Fine Arts, Indian Knowledge System, etc. which are emphasised in National Education Policy (NEP-2020).

This Institute has started Graduate, Post-Graduate, Ph. D. and other Courses under Savitribai Phule Pune University so that the students can acquire advanced knowledge and technology by studying comprehensively.

We have established Bharat Forge sponsored Centre of Excellence for youth development and women empowerment. The Institute has established IBM-ICE (Innovation Centre for Education) and it offers job-ready honor-minor Degree Programmes to students in various emerging areas such as AI, Data Science, Cybersecurity, IoT and others along with BE Degree Programmes. The Institute has also established the Centre of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation (CoEDMRA). It is a dedicated facility established in Vidya Pratishthan's educational campus that focuses on research, development, training and collaboration in the fields of digital manufacturing, Industry 4.0, automation, artificial intelligence, robotics, and related technologies. CoEDMRA was inaugurated on 23 December 2024 at the auspicious hands of Shri. Deepak Chhabria, Chairman, Finolex J-Power Systems Ltd. and Shri. Sharadchandraji Pawar, Hon. Member of Parliament (Rajya Sabha) in the presence of Shri. Prataprao Pawar, Chairman, Sakal Media Group and Dr. Ajit Jaokar, Professor, Oxford University, UK.

The Institute has signed MoUs with Tech. Giants like Capgemini, Bharat Forge, AWS, Salesforce, Autodesk and Palo Alto, Microsoft, etc. We believe that this will definitely benefit our students to keep themselves updated with the recent developments in Science,

Technology and Engineering. We are happy that the Institute provides various useful platforms like Karmaveer Bhaurao Patil Earn and Learn Scheme, National Service Scheme, Career Katta and many students actively participate in the activities organised under these platforms. We impart knowledge across the curriculum with the help of qualified and experienced faculty and industry experts for students' intellectual growth. We take pride for creating technology leaders who serve humanity by harnessing and disseminating knowledge with best Engineering practices. The Institute also takes pride that we have offered 1671 jobs through on and off campus drives in reputed multinational companies in last 6 years.

The Magazine, विद्याकलादर्पण of 2023-24 is prepared by Faculty and Students' Editorial Team under the guidance of Chief Editor Dr. Anil Patil and Co-Editor Prof. Pallavi Bokey. Our students, faculty, staff, students' parents as well as alumni have significantly contributed by writing articles, poems and also with their creative and artistic talent in fine arts. All Heads of Departments, Deans and Magazine Coordinators provided valuable support during the preparation of the Magazine. Like the last year's issue, we hope that this year's issue will be warmly welcomed. Our heartiest wishes to all the readers for their success in life and career!

Prof. Dr. S. B. Lande

B.E. (Electronics Engineering)
M. Tech. (IIT KGP), Ph.D.

A Message by Editor-in-Chief ...

Once upon a time before the arrival of the Android phones, the words on the page were only the source of knowledge, information and learning. The printed material, especially the print books were so valuable and treated as the shrine of providing knowledge, wisdom, motivation and a roadmap towards success in life and career. Therefore, the printed books used to be so close to the heart of reading and students' community.

Though the reading habits are changing, the standards and zeal for reading and learning should not change. Today, Vadapav and Bhel are becoming the common and everyday satisfying food. Similarly, reading short blogs and watching short reels have made many of us remain online. A renowned philosopher, Francis Bacon in his *of Studies*, says that "Some books are to be tasted, others to be swallowed, and some few to be chewed and digested." Unfortunately, today all the reels are not only tasted and swallowed, but also chewed and digested with a lot of interest and internet data pack intact.

We can never overlook the influence of reading and appropriate training in the golden age of learning and information. As knowledge is power, intensive reading feeds us with that

power. Of course, knowledge and information are paramount in our lives, but at the same time, execution skills also play a vital role in any field and therefore, they need to be given a primary significance to overcome inefficiency and unemployment.

Creative and constructive ideas available in books provide the most powerful solutions to the problem solvers and therefore undoubtedly, the writers are the rare species on the earth who have been the source of inspiration and hope for the present generation and the future too. As an Editor of the present Magazine, I am indeed grateful to all the contributors for sharing their intellectual pieces of writing and fine arts.

निरंकर आणि मुग्ध अशा पेनालाही अचूक अशी मेख आहे.
काळजातील भावना मांडतो तीच त्याची ओळख आहे.

अचूक आणि स्पष्ट लिहितो
म्हणूनच त्याची चमक आहे.
जसे दिव्याला देखील माहित नाही
त्याची किती ताकद आहे.

वाचकांचं काय तो तर वाचतंच राहील
कधी कागदावरचं तर कधी स्क्रीनवरचं.

म्हणूनच लिहिणाऱ्याने लिहित रहावे
जसे दिव्याने प्रकाश देत रहावे.
आणि म्हणूनच या दोघांनीही
आपलं श्रेष्ठत्व जगत रहावे.

Dr. Anil Patil

Editor-in-Chief of विद्याकलादर्पण

A Message by Co-Editor ...

साक्षात्कार, आविष्कार
असे काही शब्द वाचले कि
आपल्याला अध्यात्माकडे
वळल्यासारखे वाटते.
परंतु स्वतःचा साक्षात्कार
होणे म्हणजे स्वतः ला
ओळखणे असं नाही का?

स्वतःची ओळख स्वतःला होणे म्हणजे आविष्कार
नव्हे का? कवीने लिहिलेली पहिली कविता, लेखकाने
लिहिलेला पहिला लेख, गायकाने गायलेले पहिले गाणे,
विद्यार्थ्याने लिहिलेला पहिला पेपर असे एक ना अनेक
प्रसंग व्यक्तीला साक्षात्कार घडवून आणण्यासाठी
कारणीभूत असतात. विद्यार्थी जीवन असे आविष्कार
होण्यासाठी खूप मोलाचे काम करते. आपण एखादे
काम करू शकतो आणि ते ही इतके चोख. असं जेव्हा
आपल्याला स्वतःसाठी वाटेल तो क्षण आविष्काराचा.
स्वतःच्या कला गुणांची स्वतःशी भेट झाली कि तो
क्षण साक्षात्काराचा. तो क्षण साजरा करण्याचा असतो.
अनावधानाने का असेना परंतु आपण आपल्यातल्याच
बदलांना सामोरे जात असतो. एखादा जादूगार प्रेक्षकांच्या
नकळत एखादी जादू करतो आणि सभागृहातील सर्व
प्रेक्षकांना भारावून टाकतो अगदी तसंच आपले कला

गुण आपल्या शरीररूपी सभागृहाला भारावून टाकतात
आणि आपल्याला आत्मविश्वासाची प्रचिती होते.
तसं पाहिलं तर साक्षात्कार होण्याला काही वेळेचे बंधन
नाही किंवा वयाचेही बंधन नाही. आपण बरेचदा अशी
उदाहरणे आपल्या आजूबाजूला बघतो. गुकेश ला कधी
तो साक्षात्कार झाला असेल, संत ज्ञानेश्वरांना किती
लहान वयात हा साक्षात्कार झाला असेल.

कलागुण विकसित करण्याची योग्य वेळ म्हणजे
विद्यार्थी जीवन. आपल्यातले आपण स्वतःला भेटलो
कि जगाला तो एक चमत्कार वाटतो. हा व्यक्ती इतका
कसा बदलला आणि पुढे गेला असा प्रश्न पडतो. आणि
त्यात जर कुणाची कौतुकाची थाप मिळाली तर मग
तुम्हाला यशाचे पंख लागलेच म्हणून समजा. कारण
तोंडभरून केलेलं पहिलं कौतुक कधी गर्व आणत नाही,
ते फक्त तुम्हाला उभारी देतं, प्रेरणा देतं आणि उत्तुंग
शिखर गाठण्यासाठी तुमच्या पंखांना बळ देतं. म्हणून
स्वतःचा साक्षात्कार होणे खूप महत्वाचे आहे आणि
विद्यार्थी जीवन हे कलागुणांना वाव मिळण्याचे एकमेव
हक्काचे ठिकाण आहे. परंतु मनुष्य हा आजन्म विद्यार्थी
आहे हे विसरता कामा नये आणि म्हणून स्व साक्षात्कार
कधीही झाला तरी तो साजरा करावा इतकंच.

प्रा. पल्लवी बोके

Co-Editor of विद्याकलादर्पण

एवढे लक्षात ठेवा

उंची न आपुली वाढले, फारशी वाढून हेवा ।
श्रेय ज्याचे त्यास द्यावे; एवढे लक्षात ठेवा ॥

ती पूर्वजांची थोरवी, त्या पूर्वजांना गौरवी ।
ती न कामी आपुल्या, एवढे लक्षात ठेवा ॥

जाणते जे सांगती, ते ऐकून घ्यावे सदा ।
मात्र तीही माणसे; एवढे लक्षात ठेवा ॥

चिंता जगी या सर्वथा, कोणा न येई टाळता ।
उद्योग चिंता घालवी; एवढे लक्षात ठेवा ॥

विश्वास ठेवावाच लागे, व्यवहार चाले त्यावरी ।
सीमा तयाला पाहिजे; एवढे लक्षात ठेवा ॥

दुप्पटीने देतसे जो, ज्ञान आपण घेतलेले ।
तो गुरूचे पांग फेडी; एवढे लक्षात ठेवा ॥

माणसाला शोभणारे, युद्ध एकच या जगी ।
त्याने स्वतःला जिंकणे; एवढे लक्षात ठेवा ॥

– विंदा करंदीकर

अनुक्रमणिका

१.	समाजातील 'ती चार माणसं'	ईशान सोनार, FY, Elec. Engg.	९
२.	मन नियंत्रणाचे शास्त्र-प्राणायाम	डॉ. निलेश महाजन, Visiting Faculty, VPKBIET	११
३.	आठवणींचे काय त्या येतच राहतील	अनुजा कदम, FY, AI & DS	१२
४.	स्वामी विवेकानंद : व्यक्ती एक पैलू अनेक	जानव्ही तांबे, TY, AI & DS	१३
५.	चिरमुरेवाला	प्रथमेश शिंदे, BE, Comp. Engg.	१५
६.	भाऊ राया	अनुजा कदम, FY, AI & DS	१६
७.	जंगलतोड: निसर्गाच्या रडण्याचा आवाज ऐकू येतोय का?	वैभव जमदाडे, FY, AI & DS	१७
८.	अवघड झालंय जगणं आता...!	शीतल सपकळ, BE, E & TC Engg.	१८
९.	नाटक: एक जगण्याची कला	स्वप्नील कुचेकर, Visiting Faculty, VPKBIET	१९
१०.	कृत्रिम बुद्धिमत्ता: भारतीय समाजातील बदल आणि शिक्षणातील नवचेतना	प्रा. प्रदीप घोरपडे, Faculty, AI & DS	२०
११.	मोबाईलचं व्यसन	सिद्धी खराडे, TY, AI & DS	२१
१२.	मोबाईलचा उपवास	श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET	२२
१३.	नशिबात नसला म्हणून काय झालं...	अनुजा कदम, FY, AI & DS	२३
१४.	मनाची मशागत	श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET	२४
१५.	ज्ञानाचा नवा प्रवास: आधुनिक शिक्षण आणि डिजिटल साधने	प्रा. केशव जाधव, Faculty, Mech. Engg.	२५
१६.	तारुण्याचा बहर	श्री. नरेंद्र अनिल बळे, Visitor, VPKBIET	२६
१७.	मी बोललेच नाही	अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS	२७
१८.	प्रेमात पडलेला तो....	अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS	२७
१९.	भारतीय ज्ञान परंपरा आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण	कल्याणी कुलकर्णी, Visiting Faculty	२८
२०.	दिवाळीच्या सुट्टीतला किल्ला	डॉ. विनोद तोडकरी, Faculty, Mech. Engg.	२९
२१.	प्रवास	ओंकार मांडरे, BE, E & TC Engg	२९
२२.	नकळत झालेलं पहिलं प्रेम	शिवराज जगताप, FY, AI & DS	३०
२३.	आक्रोश	शीतल सपकळ, BE, E & TC Engg.	३०
२४.	सर रतन टाटा: एक रत्नरूपी व्यक्तिमत्त्व	डॉ. विनोद तोडकरी, Faculty, Mech. Engg.	३१
२५.	आपली माणसं	संतोष वाघमोडे, BE, Mech. Engg.	३२
२६.	मी ना माझे राहिले आता	अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS	३२

समाजातील 'ती चार माणसं'

ईशान सोनार, FY, Elec. Engg.

साधारण २ लाख वर्षांपूर्वीपासून मानव टोळी करून राहत होता. शिकार व भटक्या पद्धतीने अन्न मिळवणे हे त्याचे उदरनिर्वाहाचे साधन. सुमारे १० हजार वर्षांपूर्वीपासून मानवाने शेतीचा शोध लावला व माणूस संपूर्णपणे समाजशील झाला.

कालांतराने हीच समाजशीलता बदलली ती म्हणजे लोकलज्जेत आणि हीच लोकलाज कित्येक दिवस, कित्येक पिढ्या आपण अलंकार म्हणून मिरवत आलो आहोत. याच लोकलाजेने भारतीय मायभूमीच्या कित्येक हुशार लेकींना उंबरठा ओलांडू दिला नाही. कित्येक पुरोगामी विचारवंतांना जागीच थोपवले गेले आणि आपली भारतमाता जगाच्या दशकानुदशके मागे राहिली. हेच खरे!

चार माणसं काय म्हणतील? हा प्रश्न इतका अग्रगण्य आहे की याच्यामागे कित्येक जणांचे स्वप्न, प्रेम, ममता, नेतृत्व अशा अनेक भावनांचा बळी गेलेला असतो. तो हा

भिडस्थ समाजाला मान्य असतो याचेच नवल वाटते.

मुलगा काय करतो? या प्रश्नाचे उत्तर डॉक्टर, इंजिनिअर, वकील असे येणे या चार माणसांना अपेक्षित असते. परंतु याच जागी तो छोटा मोठा बिझनेस ट्राय करत आहे, नवीन सुरुवात करत आहे, चित्रकला, गायन, वादन, नृत्य, अभिनय या क्षेत्रात काम करत असेल तर जोपर्यंत तो हार मानत नाही तोवर त्याच्या मागे भाले घेऊन पळतात ही चार माणसं! प्रत्येकाच्या आयुष्यात घारीप्रमाणे नजर ठेवणारी ही चार माणसं आहेत तरी कोण? याचं मला फार कुतूहल आहे. नव्या तरुण पिढीची अथवा पुरोगामी पिढीची सगळी स्वप्ने 'चार माणसं' याच वजनात तोलली जातात, हेच खरे!

ही चार माणसं म्हणजे नवनवीन स्वप्नांच्या, विकासाच्या आणि स्वयंप्रेरणेच्या वाटचालीतील गतिरोधकच आहेत आणि यांना जुमानले तर आपली गती मंदावलीच म्हणून समजा. कित्येक डोक्यांवरच्या पदराआड दुःख लपवले गेलंय चार माणसांच्या हस्तक्षेपाचं, स्त्रियांचं आयुष्य हे फक्त दुःख झेलण्यासाठीच आहे अशी ब्रीदवाक्येच जणू घोषवली, या चार माणसांनी!

'जन्म बाईचा खूप घाईचा' हे म्हणत जणू स्त्रीवर्गाच्या मागे काठी घेऊनच पळतायत ही चार माणसं. थोडसं वेगळं वळण आणि ओढलंच यांनी बदनामीच्या विळख्यात! अशी स्त्रियांची परिस्थिती आहे.

अशी ही लोकलाज किंवा भिडस्थपणा समाजाच्या उत्थानासाठी अतिशय घातक आहे. लोक स्वतःचा विचार सोडून गावभर चौकशी करतात आणि इतरांची निंदा करतात, अशांपासून चार हात लांब राहिलेलंच बरं. एखाद्या हिंदी चित्रपटात सासूने सून्याचा एवढा छळ केला नसेल तेवढा छळ ही चार माणसं आम्हा तरुण पुरोगामी पिढीचा करतात!!

विनोद म्हणजे आम्ही अभियांत्रिकी क्षेत्र निवडले हे देखील याचेच प्रताप बरं का!! ही चार माणसे साधीसुधी नसून अख्खा देश ते एका बोटावर चालवतायत. चार माणसांनी ठरवलं तर पक्ष सत्तेवर येतो आणि ठरवलं तर पक्ष सत्तेवर असून अपप्रचार आणि प्रजा प्रकोप भोगतो. यातून देव

सुद्धा काही सुटले नाहीत. चार माणसांनी ठरवलं तर दगडाचा देव होतो आणि ठरवलं तर देवाचा दगड! एखादं व्रतवैकल्य प्रचलनात आणा तरी; याचा प्रस्त एखाद्या वैज्ञानिक शोधाला मागे सारेल. पंचमुखी परमेश्वर म्हणतात ते उगाच नाही. खुद्द परमेश्वराला देखील यांनी पदश्रुत करू नये याची भीती वाटत असेल.

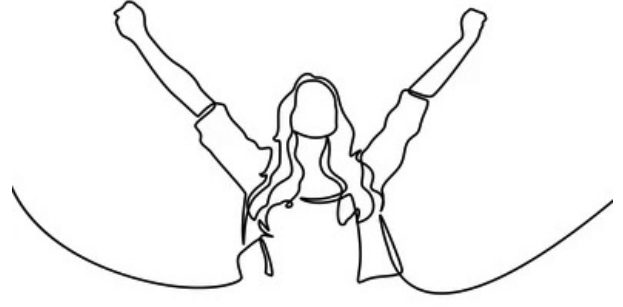
समाजातील भोंदू बाबा, जादूटोणे, अंधभक्ती व सामाजिक, धार्मिक, राजनैतिक, जातीय अस्मितेचा बडेजाव हा या चार माणसांमुळेच फोफावतो. जातीय दंगे, धार्मिक दंगली तसेच राजकीय वादात सर्वसामान्य माणूस पिचतोय. ज्याला घरात पत्नीला दागिना करण्याची ऐपत नाही तो देखील देश कसा चालवावा याचे ज्ञान वाटतो. ज्याला 'सुखकर्ता दुःखहर्ता' इतकेच जमते तो देखील धार्मिक मतमतांतरांवर बोलतो. यामुळेच समाजाची जडणघडण मागे पडते. वाढते ते केवळ अशांतता, अज्ञान आणि दारिद्र्य.

माणसांचं नैतिक मूल्यशिक्षण हे कुठेतरी आपण विसरत चाललोय आणि आपण घडतोय ते केवळ गाढव कामगार!

चला आपण या चार माणसांना बाजूला सारू, चला आपण समाज सुजाण बनवू, आपणही या चार माणसात सामील होऊन जगाची नसती चौकशी करू नये हे महत्वाचे!! चला नवतरुणांना स्वप्न दाखवू, माझ्या मायभू ला काळाच्या ओघा बरोबर आणू, चला नैतिकता बाळगू, चला तत्परता जागवू आणि समाजाला व येणाऱ्या पिढीला स्वतःसाठी जगायला शिकवू देशासाठी झटायला शिकवू.....

शतक गाठले एकविसावे
वाट जुनी ही पुसू नका
मीच विनवितो हात जोडूनी
पाय असा हा खेचू नका!

स्वप्न बघू द्या क्षितीजा पुढले
नैतिकतेचे लावूनी पंख
जन्म अवघा न परत ये
राव असो वा असो रंक!!

चार माणसे म्हणती म्हणुनी
मार्गी काटे रोवू नका
शतक गाठले एकविसावे
पाय असा हा खेचू नका!

ज्याचे त्याचे उदर पालन
ज्याचे त्याला उमगे भीतरी
नवकिरणांनी दिशा ठरविता
निर्णय आपुला थोपवू नका
शतक गाठले एकविसावे
पाय असा हा खेचू नका!!

जीवनातल्या सुखदुःखाच्या
गुंत्यासही सोडवेन मी
स्व कष्टाच्या शरांनी
जीवन धनु पेलवेन मी
नको मज हस्तक्षेप आपूला
सर्व दिशांचा कोलाहल
एक किरणही अंधारातील
तव हस्तांनी झाकू नका
शतक गाठले एकविसावे
पाय असा हा खेचू नका!!

मन नियंत्रणाचे शास्त्र-प्राणायाम

डॉ. निलेश महाजन, Visiting Faculty, VPKBIET

महर्षी पतंजली यांनी योगासूत्रामध्ये, श्वास आणि प्रश्वासाच्या गतीमध्ये केलेला बदल म्हणजे प्राणायाम होय, अशी एकदम सोपी आणि सहज व्याख्या सांगितली आहे. श्वसनाची क्रिया ही जीवनासाठी महत्वाची असून देखील श्वासाबद्दल सामान्य व्यक्ती हा नेहमी अनभिज्ञ असतो. जर आपण श्वासावर नियंत्रण मिळविले तर आपण आपल्या मनावरही नियंत्रण मिळवू शकतो, ही गोष्टच आपल्या प्राचीन ऋषीमुनींनी हेरली आणि श्वास नियमनातून मन नियंत्रणाचे अद्भुत तंत्र त्यांनी विकसित केले आहे. प्राणायाम शब्दामध्ये सुद्धा दोन शब्द आहेत, एक प्राण आणि दुसरा आयाम. प्राण म्हणजे या सृष्टीतील सर्व कार्यांचे नियमन करणारी शक्ती. ही शक्ती जसे सर्व सृष्टीचे संचलन करते तसेच, मनुष्य शरीरातील कार्यांचे संचलन देखील करते. आयुर्वेदात वर्णन केलेल्या वायू दोषाचे प्रतीनिधित्व हा प्राण शब्द करित आहे. आयाम या शब्दाचा अर्थ होतो नियंत्रण. म्हणजेच प्राणायामाचा अर्थ अशा वैश्विक प्राणशक्तीचे नियमन होय ज्याद्वारे आपण शरीरातील सर्व कार्यांचे आणि मनाचे नियंत्रण करू शकतो. आपला श्वास हा अशा अतुल्य, अद्भुत प्राणशक्तीची दृश्य स्वरूपातील अभिव्यक्ती आहे. आयुर्वेदीय प्राचीन ग्रंथामध्ये सुद्धा याचा संदर्भ आलेला आहेच. वायू हा शरीर आणि सर्व शरीर अवयवांचे धारण करतो.

प्राण, उदान, समान, व्यान, अपान हे त्याचे पाच प्रकार आहेत, वायू हाच शरीरातील सर्व कार्याचा प्रवर्तक आहे. वायू हाच मनाला नियंत्रण आणि प्रेरणा देणारा आहे, सर्व इंद्रियांना त्यांचे स्वतःचे विषय ग्रहण करण्यासाठी प्रवृत्त करणारा आहे. सर्व इंद्रियांच्या अर्थाला ग्रहण करून एका स्थानापासून दुसऱ्या स्थानावर घेऊन जाणारा आहे. सर्व धातूंना स्वतःच्या स्थानावर स्थित ठेवण्याचे कार्य करणारा आहे, शरीर अवयवांचे संधान

करणारा आहे, वाणीला प्रवृत्त करणारा आहे. शब्द आणि स्पर्श यांचे ज्ञान वायुमुळेच होते, शरीरामध्ये हर्ष आणि उत्साहाचे कारण सुद्धा वायूच आहे. वायूच जठराग्रीला प्रदीप्त करतो, प्रकुपित दोषांना कमी करतो, शरीरमलांना बाहेर काढतो, स्त्रोतसांचे भेदन करतो. पुढे शास्त्रकार असे म्हणतात की, असा हा अप्रकुपित वायू शरीराच्या प्रत्येक कार्यांचे संचालन करतो. म्हणजेच याचा दुसरा अर्थ असाही होतो की, जर वायू कुपित झाला तर उपरोक्त कार्य नियमित होणार नाहीत. सुश्रुत संहिता या ग्रंथातही शरीरातील वात, पित्त, कफ या तीन दोषांपैकी वात दोष प्रधान आहे असे सांगितले आहे, कारण केवळ वात दोषालाच गती आहे, अन्य कोणत्याच शरीर भावपदार्थांना गती नाही. त्यांना गती देण्याचे कार्य केवळ वात दोषच करित असतो. येथे वायू या शब्दाने प्राणशक्तीचेच वर्णन केले आहे. यामुळे या प्राणशक्तीचे नियमन केले तर वरील सर्व कार्यांचे नियमन करू शकतो, त्यासाठी प्राणायाम आवश्यक आहे.

आधुनिक काळातील पहिले योग संशोधक, ज्यांनी योगशास्त्राला विज्ञानाचा आधार दिला, असे स्वामी कुबलयानंद यांनी प्राणायामावर अनेक संशोधने केली आहेत. आपल्या चेतासंस्थेचे, अंतःस्त्रावी ग्रंथीचे, रक्ताभिसरण, श्वसन व पचन संस्थेचे कार्य सुधारण्यासाठी प्राणायामाचा सराव आवश्यक आहे. ज्यामुळे हे सिद्ध होते की प्राणायामामुळे फुफ्फुसांची कार्यक्षमता वाढते. शरीरावर सकारात्मक बदल दिसून येतात. योगसाधनेमध्ये प्राणायामाचे अनन्य साधारण महत्त्व आहे. सामान्य श्वसनामध्ये पूरक, रेचक व अल्प काळ कुंभक अशा तीन अवस्था असतात, परंतु सामान्यतः आपले त्याच्याकडे लक्ष नसते. प्राणायाम करताना मात्र हेच पूरक, कुंभक व रेचक आपल्याला एका क्रमाने आणि अधिक लक्षपूर्वक करायचे आहे.

असतात. हे करीत असताना पूरक, रेचक व कुंभकातील वेळेचा संबंधही फार महत्वाचा ठरतो. प्राथमिक अवस्थेत साधकाने हे प्रमाण १:१:१ असे ठेवावे तर सरावाने याचे प्रमाण वाढवत न्यावे. हठयोग प्रदिपिकेत हेच प्रमाण १:४:२ असे आहे आणि तेच प्राणायामाच्या अध्यात्मिक फायद्यासाठी आवश्यक आहे. योग्य पद्धतीने श्वास नियमन करून प्राणायाम केल्यावर, श्वासाची गती ४-६ श्वास प्रती मिनिटे असले तरी शरीराला आवश्यक ऑक्सिजन पुरविला जातो. खरे पाहता त्याठिकाणी ऑक्सिजन हा सामान्य श्वसनापेक्षा कमी असतो. वेगळ्या भाषेत सांगायचे झाले तर आपल्या संस्था कमी प्रमाणातील ऑक्सिजन असतांनासुद्धा पूर्ण क्षमतेने कार्य करण्यास सिद्ध होतात. या सर्व प्रक्रियेमुळे हृदयाची गती कमी होते, त्याला विश्रांती मिळते. पूरक नंतरच्या कुंभकामुळे रक्तातील कार्बन डायऑक्साईडचे प्रमाण वाढते, त्यामुळे मन अधिकच शांत होते. प्रयोगाने हे सिद्ध झाले आहे की ६५% कार्बन डायऑक्साईड व ३५% ऑक्सिजनमुळे मन अधिकच शांत व्हायला मदत होते. दीर्घ रेचकामुळे जास्त हवा बाहेर टाकली जाते, फुफ्फुसामध्ये कमी हवा शिल्लक राहते. पुढील पुरकावेळी फुफ्फुसातील बारीक रक्तवाहिन्यांमध्ये नवीन रक्ताचा पुरवठा केला जातो. प्राणायाम व श्वासनाच्या अभ्यासाने उच्च रक्तदाब आणि मधुमेह नियंत्रणात ठेवण्यास मदत होते.

प्राणायाम हा केवळ श्वसन संस्थेशी मर्यादित नाही तर त्याचे परिणाम हे सार्वदेहीक आहेत असे पहावयाला मिळते. प्राचीन ऋषीमुनींना आपल्या शरीरातील प्राणशक्तीचा, आपल्या श्वासाच्या आणि आपल्या मनाच्या सहचार्याचे ज्ञान होते. श्वास हा आपल्या प्राणशक्तीचा प्रातिनिधिक भाव आहे. शरीरशास्त्रीय दृष्टीकोनातून पाहिले तर श्वास ही प्रक्रिया आपल्या जाणीवेशिवाय दिवसभर सुरु असते म्हणजेच ही श्वासप्रक्रिया अनैच्छिक क्रिया आहे. तसेच जर आपण त्यावर नियंत्रण करावयाचे ठरवले तर आपण पूर्ण प्रक्रिया स्वतःच्या नियंत्रणाने, पूर्ण जाणीवेसह करू शकतो आणि हे करीत असताना आपल्याला मात्र पूर्ण एकाग्र असणे आवश्यक असते. हीच गोष्ट प्राचीन ऋषीमुनींना ज्ञात होती. त्यामुळेच जोपर्यंत शरीरामध्ये श्वास चंचल असतो तोपर्यंत मन चंचल असते. श्वास स्थिर केला तर मनही आपोआप स्थिर होते, हा महत्वाचा सिद्धांत त्यांनी सांगितला आहे. हठयोग प्रदिपिकेत

प्राण आणि मन यांच्या संबंधाबद्दल, सांगताना लिहिले आहे की, वाऱ्याच्या वेगाप्रमाणे अतिचंचल असणाऱ्या मनाला श्वासाच्या माध्यमातून बांधता येते, तसेच मनाला आपण बांधू शकलो तर श्वासालाही, प्राणालाही बद्ध करू शकतो. मनाचा लय झाला तर प्राणाचाही लय होतो आणि प्राणाचा लय झाला तर मनाचा सुद्धा लय होतो. थोडक्यात, प्राण आणि मनाचा अश्रयाश्रयी संबंध आहे. प्राणायामामुळे आपले मन धारणेसाठी तयार होते, म्हणजेच मनाला एका विशिष्ट विषयावर एकाग्र होण्याची सवय प्राणायामामुळे लागते. मानवी मन हे अतिशय चंचल आहे. वायूपेक्षा, प्रकाशाच्या वेगापेक्षा हे अधिक वेगवान आहे. त्याला नियंत्रण करणे हे खूप कष्टाचे काम आहे. श्रीमद्भगवत गीतेमध्ये भगवान श्रीकृष्ण यांनीही मनाचे चंचलत्व स्वीकार केले आहे. पण त्यासोबतच अभ्यास आणि वैराग्य यांच्या माध्यमातून त्यावर नियंत्रण मिळविणे शक्य आहे, हे ही त्यांनी आवर्जून सांगितले आहे. त्यासाठी योगसाधना, ध्यानसाधना नियमित, सतत आणि दीर्घकाळ पर्यंत करणे, इंद्रियांना आपल्या नियंत्रणाखाली ठेवणे आवश्यक असल्याचे नमूद केले आहे. महर्षी पतंजली यांनीही चित्त वृत्तींचा निरोध करणे म्हणजेच योग होय अशी व्याख्या दिली आहे आणि त्यासाठी अभ्यास, वैराग्य यांची कास धरण्याचा सल्ला दिला आहे.

आठवणींच काय त्या येतच राहतील

अनुजा कदम, FY, AI & DS

वर्ष जरी आले नवीन, तरी आठवणी तुझ्या जुन्या आहेत.

या तुझ्या जुन्या आठवणीत

मी स्वतःच गुंग आहे.

तुझं माझं हे नातं थोड वेगळं आहे,

म्हणून तर ते फक्त आपल्या दोघांनाच जपायचं आहे.

आठवणींच काय त्या येतच राहतील,

फक्त एकच इच्छा आहे

इथून पुढच्या आयुष्यात तू कायम माझ्यासोबत राहशील.

स्वामी विवेकानंद : व्यक्ती एक पैलू अनेक

जानवही तांबे, TY, AI & DS

“काही जन्मताच महान असतात, काही प्रयत्नाने महानता मिळवतात तर काहींवर महानता लादली जाते.”

– विल्यम शेक्सपियर

विल्यम शेक्सपियरचे हे वाक्य महानतेच्या बहुआयामी स्वरूपाचे वर्णन करते. अशीच एक महान व्यक्ती म्हणजे नरेंद्रनाथ दत्त अर्थात महान संन्यासी आणि तत्त्वज्ञानी स्वामी विवेकानंद. त्यांचा जीवन प्रवास प्रेरणादायी आणि प्रभावशाली होता.

वाक्याचा पहिला पैलू, ‘काही महान जन्माला येतात,’ असे सूचित करते की काही व्यक्ती जन्मजात

गुण किंवा परिस्थितींसह जगात

प्रवेश करतात ज्यामुळे

त्यांना महानतेची

शक्यता असते.

नरेंद्रनाथ दत्त

म्हणजेच स्वामी

विवेकानंद यांचा

जन्म १८६३ मध्ये एका समृद्ध

बंगाली कुटुंबात झाला. शिक्षण,

संस्कृती आणि अध्यात्माला

महत्त्व देणाऱ्या वातावरणात वाढण्याचे भाग्य लाभले. त्यांचे वडील, एक वकील आणि त्यांची आई, एक आध्यात्मिक स्त्री, यांनी लहानपणापासूनच त्यांची बौद्धिक जिज्ञासा आणि आध्यात्मिक प्रवृत्ती जोपासली. विवेकानंदांनी अपवादात्मक बुद्धिमत्ता आणि तत्त्वज्ञान, धर्म आणि कला यांमध्ये आस्था दाखवली आणि त्यांच्या क्षमतेच्या दृष्टीने ते खरोखरच ‘महान जन्मले’ असे सूचित करतात.

लहानपणापासूनच, त्यांना हिंदू धर्म, बौद्ध धर्म आणि पाश्चात्य विचारांसह विविध तात्विक परंपरांचा परिचय झाला. या समृद्ध बौद्धिक पार्श्वभूमीने त्यांच्या नंतरच्या शोधांचा आणि शिकवणीचा पाया घातला. त्यांच्या जन्मजात गुणांनी,

सहाय्यक वातावरणासह एकत्रितपणे, त्यांना एक नैसर्गिक नेता आणि विचारवंत म्हणून स्थान दिले, अस्तित्व आणि अध्यात्माच्या गहन प्रश्नांमध्ये व्यस्त राहण्यास तयार झाले.

महानतेचे दुसरे परिमाण, ‘काही महानता प्राप्त करतात.’ प्रयत्न, चिकाटी आणि समर्पण यांचे महत्त्व अधोरेखित करतात. स्वामी विवेकानंदांचा महानतेपर्यंतचा प्रवास हा अथक परिश्रमाने चिन्हांकित होता. त्यांचे आध्यात्मिक गुरू, श्री रामकृष्ण परमहंस यांना भेटल्यानंतर, विवेकानंदांनी एक गहन परिवर्तन घडवून आणले. त्यांनी वेदांताची तत्त्वे आणि त्यांच्या गुरूंच्या शिकवणींना मूर्त स्वरूप देऊन, आध्यात्मिक साधना आणि आत्म-साक्षात्कारासाठी स्वतःला समर्पित केले.

विवेकानंदांची त्यांच्या आदर्शांशी बांधिलकी अध्यात्म आणि आत्म-जागरूकतेचा संदेश प्रसारित करण्याच्या त्यांच्या अथक प्रयत्नांतून दिसून आली. विविध समुदायांशी संपर्क साधून आणि सामाजिक सुधारणा, शिक्षण आणि उपेक्षितांच्या उन्नतीसाठी त्यांनी संपूर्ण भारतभर प्रवास केला. गुंतागुंतीच्या आध्यात्मिक संकल्पना संबंधित रीतीने मांडण्याच्या त्यांच्या क्षमतेमुळे ते एक शक्तिशाली वक्ता आणि त्यांच्या अनुयायांमध्ये एक प्रिय व्यक्ती बनले.

१८९३ मध्ये शिकागो येथे पार्लमेंट ऑफ द वल्ड्स रिलिजनसमध्ये त्यांच्या सहभागाने त्यांच्या कर्तृत्वाची पराकाष्ठा झाली. “अमेरिकेतील भगिनी आणि बंधू” या शब्दांनी सुरू झालेले त्यांचे उद्घाटन भाषण श्रोत्यांमध्ये खोलवर गुंजले आणि एक महत्त्वपूर्ण क्षण म्हणून ओळखले गेले. आपल्या वक्तृत्व आणि उत्कटतेने विवेकानंदांनी केवळ स्वतःसाठीच नव्हे तर जागतिक स्तरावर भारतीय अध्यात्माचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी महानता प्राप्त केली.

“काहींवर मोठेपणाचा जोर असतो” या वाक्याचा पैलू सूचित करतो की काही व्यक्ती स्वतः अशा परिस्थितीत सापडतात ज्यामुळे त्यांना प्रसंगी उठण्यास भाग पाडले जाते. विवेकानंदांसाठी, धर्म संसद हा एक निश्चित क्षण होता ज्याने त्यांना प्रसिद्धीच्या झोतात आणले. ते आध्यात्मिक सेवेच्या

जीवनासाठी तयारी करत असले तरी, आंतरराष्ट्रीय श्रोत्यांना संबोधित करण्याच्या अनपेक्षित संधीने त्यांचा मार्ग बदलला.

या क्षणी, विवेकानंद पूर्व आणि पाश्चात्य विचारांच्या संश्लेषणाचे प्रतीक बनले. त्यांनी सांस्कृतिक आणि धार्मिक सीमांच्या पलीकडे असलेल्या अध्यात्माकडे सार्वत्रिक दृष्टिकोनाचा पुरस्कार केला. त्यांचा सहिष्णुता, करुणा आणि मानवतेच्या एकतेचा संदेश जीवनाच्या सर्व स्तरातील लोकांमध्ये प्रतिध्वनित झाला आणि जागतिक आध्यात्मिक चळवळीतील एक प्रमुख व्यक्तिमत्व म्हणून त्यांची स्थापना झाली.

स्वामी विवेकानंदांचे जीवन महानतेच्या विविध मार्गांचा दाखला आहे. त्यांचा जन्म एका पोषक वातावरणात झाला

ज्याने त्यांच्या क्षमतेला चालना दिली. अतूट समर्पण आणि कठोर परिश्रमाद्वारे महानता प्राप्त केली आणि स्वतः अशा महत्त्वपूर्ण क्षणांमध्ये सापडले ज्याने त्यांना प्रभावाच्या स्थितीत आणले. महानता केवळ काही निवडक लोकांसाठी राखीव नसून आत्म-शोध, सेवा आणि अधिक चांगल्यासाठी वचनबद्धता याद्वारे शोधणाऱ्या सर्वांसाठी ती उपलब्ध आहे या कल्पनेवर जोर देऊन त्यांची शिकवण लाखो लोकांना प्रेरणा देत आहे.

विवेकानंदांच्या प्रवासावर चिंतन करतांना, आम्हाला आठवण करून दिली जाते की महानता विविध मार्गांनी प्रकट होऊ शकते आणि प्रत्येक व्यक्तीचा मार्ग अद्वितीय आहे. अंगभूत गुण, परिश्रमपूर्वक प्रयत्न किंवा अनपेक्षित संधीद्वारे असो, महानतेची क्षमता आपल्या सर्वांमध्ये आहे.

❖❖❖

चिरमुरेवाला

प्रथमेश शिंदे, BE, Comp. Engg.

“चिरमुरे घ्या, चिरमुरे SSS...”

हा आवाज कानावर पडला आणि सकाळी-सकाळी कोरडा-कोरडाच पेपर वाचत बसलेल्या माझ्या मनाला जरा हायसं वाटलं. तसं तर आज रविवार, सुट्टीचा दिवस पण तरीही आम्हांला चहाविनाच पेपर वाचायला लागला होता, कारण काल आमच्या सौभाग्यवती आमच्यावर नाराज होत्या. मग काय, विचारताय कोणाला...!

आणि त्यात चिरमुरे म्हणजे तिच्या आवडीचा विषय, आयती संधी चालून आलेली तिला खुश करण्याची... मग ती कशाला सोडा...

म्हणूनचं मग तसाच उठलो, काही आवाज न करता बाहेर आलो आणि रस्त्यावरून हळूच आवाज दिला,

“ओ, चिरमुरेवाले.. इकडं या कि ...”

माझा आवाज ऐकून तो चिरमुरेवाला मागे फिरला आणि त्याचं ते रुप पाहून मी मात्र जागीच खिळून गेलो.

उजव्या हातातलं चिरमुऱ्याचं पोतं खांद्यावरून तसंच पाठीमागे सोडलेलं आणि डाव्या हातात आर्जीचा हात घेऊन ते चिरमुरेवाले आजोबा माझ्या समोर उभे होते.

पिकलेले केस, गालावर वाढलेली पांढऱ्या दाढीची

खुंटे आणि मनातला थकवा तोंडावर जाणवू नये म्हणून ओठांवर आणलेलं मिशिकल हसू असं त्यांचं रुप; पण आजी मात्र कुठेतरी हरवल्या सारख्या वाटतं होत्या. त्यांच्या चेहऱ्यावर कोणताच भाव नव्हता. कदाचित त्यांच्या असण्याची जाणीव ही फक्त आजोबांनाच काय ती होती कारण त्या फक्त जिवंत होत्या...!

ते काहीही असो मला मात्र त्यांचे डोळे खुणावत होते. का माहित नाही पण ते आल्यापासून मला वाटत होते की त्यांच्या डोळ्यांमध्ये खूप काही आहे, काहीतरी सांगायचं आहे त्यांना...!

असं म्हणतात की आपल्या प्रत्येकाची एक कहाणी असते. कदाचित त्यांची कहाणी मला त्यांच्या डोळ्यात दिसत होती.

“बोला साहेब, किती देऊ?” आजोबांच्या या वाक्याने मी भानावर आलो.

जरा गोंधळून बोललो,

“हा, घेऊया की चिरमुरं...आधी तुम्ही बसा बघू.”

तसं मी त्यांना शेजारच्या कट्टीवर नेऊन बसवलं आणि काही कळायच्या आत मी बोलून गेलो,

“आजा असं उतारवयात कशाला हे चिरमुरं विकताय?”

“नशीबाचा खेळ पोरा... दुसरं काय..!”

“का? मुलगा काय करतो तुमचा?” हे वाक्य मी इतक्या सहजपणे बोलून गेलो जसं की त्यांना मुलगा आहे हे मला आधी पासूनच माहित होतं.

असो पण हे ऐकून इतका वेळ शांत असलेल्या आर्जींना मात्र आपला हुंदका आवरता आला नाही. त्यांच्या डोळ्यात आलेले पाणी पाहून मला माझाच राग आला. आता मात्र मी ठरवलं काहीच नाही बोलायचं, शांत बसायचं, शांत म्हणजे एकदम शांत.

पण त्यांचे डोळे, त्यांनी मला शांत बसू दिलं तर...!

का माहित नाही पण मी प्रश्न विचारत होतो आणि

आजोबा उत्तर देत होते. कदाचितं त्यांचं भरलं मन खूप वर्षांनंतर रीतं होत होतं.

“काय सांगू तुम्हांला साह्येब, पोटचा पोरगाचं वैरी निघाला. आवं ज्याला हातात हात घेऊन चालायला शिकवलं, लहानाचा मोठा केला त्यानंच आमचा हात सोडला बघा. ही शेती म्हणजे माझ्या वाडवडलांचं देणं, आमच्या तीन पिढ्या यात गेल्या. पर या पोरपायी मी सारं बंद केलं, आज-पणजा पासनं चालत आलेली शेती सोडून पोरगाच्या शिक्षणासाठी शहरात गेलो. गावाकडचं घर विकलं. सारा पैसा पोरगाच्या शिक्षणात घातला. तिथंच हमाली करून नवीन घर उभं केलं. पोरगं बी मन लावून शिकलं, पण नोकरी कुठचं लागना. लय प्रयत्न केलं पण पैसे भरा मगच नोकरी देतो म्हणायचे सगळे. शेवटी कष्टानं उभं केलेलं राहतं घर विकून पैसे भरून पोराला नोकरी लावली. सगळं व्यवस्थित चालू होतं. पर शेवटी माझंचं पोरगं ते, मी गाव सोडलं तसा त्यानं देशचं सोडला. पोरगं गेलं ते गेलंच, परत आलंच नाही. त्याच्या कंपनीनं म्हणे त्याला परदेशात पाठिवल्यालं पर त्यानं त्या कंपनीला पण फशिवलं. त्यांच्या पैश्यान परदेशात गेला, शिकला आणि त्यांचीच नोकरी सोडली. आपल्या आईबाला पण विसरला तो. दोन वर्षांपूर्वी त्याच्या लग्नाचं फोटो आलंत पोष्टानं. बस्सं तवाचं ठरवलं आपलं पोरग मेलं आपल्यासाठी. काय नाही केलं आम्ही त्याच्यासाठी, घरदार विकून पितरांचा शाप लावून घेतला म्हणूनच हे दिवस आल्यात. आव म्हणूनच असं चिरमुरं विकाय लागल्यात बघा. जीव हाय तवर भोगायचं आता आपलीच चूक बोलणार कोणाला...!

लयचं बोललो बघा मी, माझं सोडा तुम्ही बोला किती देऊ चिरमुरं? “

मिशकिलपणे हसत आजोबा बोलले.

“हा, द्या की दोन पायली द्या, किती होतात त्याचं”, भानावर येत मी म्हणालो.

“तीस रुपये पायली म्हणजे साठ रुपये झाले, तुम्ही पन्नास द्या” आजोबांनी सांगितले.

तसे मी आजोबांच्या हातावर साठ रुपये ठेवले आणि त्यांना काही बोलणार इतक्यात आजींचा हात हातात घेत ते उठले.

आजींच्या चेहऱ्यावर तीचं शांतता होती. आजोबा मात्र

तसेच मिशकिलपणे हसत होते. ते दोघे चालू लागले, मी मात्र त्यांच्या पाठमोऱ्या मुर्तीकडं पाहत होतो. ते लढत होते. एकमेकांची सोबत होती म्हणून जगत होते.

मी फक्त पाहत होतो. दुसरं काय करणारं मी. मुलांच्या शिक्षणासाठी कर्जबाजारी झालेला मध्यमवर्गीय माणूस मी... कितीही मनात आलं तरी काय मदत करणार त्यांची...!

याच विचारात घरात आलो आणि बायकोच्या हातात चिरमुरे ठेवले. तसं तिनं विचारलं, “कसं घेतलंत?”

“तीस रुपये पायली.” मी सांगितलं

तशी ती आणखीनचं चिडून बोलू लागली, “तुम्हांला पण काही कळत नाही बघा एवढे महाग घेतं का कुणी चिरमुरे.....?”

ती मला बोलत होती आणि का माहित नाही पण मी तिच्याकडं बघून हसतं होतो, अगदी आजोबांसारखं मिशकिलपणे.....

भाऊ राया

अनुजा कदम, FY, AI & DS

नवीन होते शहर,
नवीन होती माणसे.
अनोळखी होते सुरुवातीला,
आता सगळेच झाले सारखे.
मित्र-मैत्रिणी जोडले मी प्रेमाने,
त्यामध्ये एकच झाला खास नकळतपणे.
शांत होता सुरुवातीला,
हळूहळू झाला खोडकर.
मनवणे इतके छान आहे की,
राग जातो पटकन.
हट्ट पुरवले त्याने माझे मला बहीण मानून,
म्हणून मी ही जीव लावला त्याला भावाची जागा देऊन.

जंगलतोड: निसर्गाच्या रडण्याचा आवाज ऐकू येतोय का ?

वैभव जमदाडे, FY, AI & DS

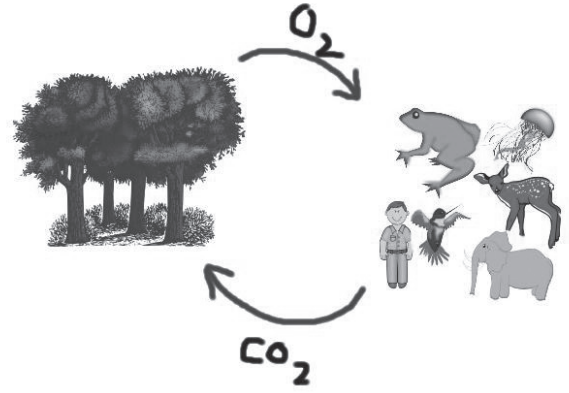

लहानपणी कित्येकदा आपण झाडांच्या सावलीत खेळलो, त्यांच्या फांद्यांवर चढलो, पावसात भिजू नये म्हणून झाडांच्या आश्रयास गेलो. पण आज तीच झाडं एका पाठोपाठ एक कोसळतांना आपण पाहतो आणि गप्प बसतो. जंगल माणसाच्या लोभाच्या आगीत जळून जात आहे. निसर्ग रडतोय... पण आपल्याला त्याचा आवाज ऐकू येतोय का ?

“रडतोय जंगल, आर्त किंकाळी
त्याच्या आवाजात वेदना भारी...
कुऱ्हाडीचे घाव काळजावर खोल,
तरी माणसाला कळेना वृक्षाचे मोल!”

कधी पक्ष्यांचे घरटे तुटतांना पाहिलंय का ? जंगलतोडीमुळे असंख्य प्राणी, पक्षी दररोज बेघर होत आहेत. त्यांच्या घरांवर सरकारचं बुलडोझर चालवत आहेत. नंतर आपण म्हणतो की हरीण, वाघ, हत्ती जंगल सोडून मानवी वस्तीत का येतात ! ते कुठे जाणार ? त्यांची धावपळ, त्यांचा संघर्ष हे सर्व आपल्या डोळ्यांसमोर घडत आहे, पण आपण काय डोळे मिटून घेतलेत. “निसर्गाची लेकरे उपाशी मरतायत”. माणसाच्या लोभापोटी जंगल तोडले जाताना त्यावर इमारती उभारल्या जातात. पण आपण ज्यांच घर तोडलं त्यांचा विचार केला का ? माणसाला जंगल तोडून इमारती मिळाल्या; पण प्राण्यांना अन्न मिळाले नाही. झाडांवर राहणाऱ्या कोकिळेचा स्वर आता ऐकू येत नाही, मोरांचे नृत्य बघायला मिळत नाही कारण त्यांच अन्न हरवलं गेलंय. जंगल आपल्याला फक्त फळं, फुलं आणि वारा देत नाहीत तर ती आपल्यासाठी श्वास

तयार करतात. जंगलतोडीमुळे पृथ्वीचा श्वास गुदमरतोय, उष्णता वाढतेय, पावसाचे चक्र बिघडते आणि हवामान बदलतंय. कुठेतरी पृथ्वी ओरडतेय असं वाटतेय. ती म्हणतेय, “माझी मुलं माझ्यावर अत्याचार करत आहेत !” माणूस आपल्या गरजांसाठी जंगल नष्ट करतो. शेती, उद्योग, वस्ती हे सगळे वाढतंय पण जंगल मात्र कमी होत चाललीत. कधी

विचार केला आहे का जर जंगलच राहिली नाहीत तर मनुष्य जगू शकेल का ?

आज आपण जर जंगलतोड थांबवली नाही तर उद्या शुद्ध हवा, थंड सावली, पावसाचे थेंब आणि हिरवा निसर्ग सर्व काही कायमचे गमावून बसू, हे होऊ नये म्हणून प्रत्येक नागरिकाने एकत्र येऊन जंगल वाचवण्यासाठी प्रयत्न करायला हवेत. “झाडं फक्त लाकूड नाही तर ती आपला श्वास आहेत !” ही भावना मनात ठेवून, आत्मसात करूनच आपण पर्यावरण आणि भविष्यातील पिढ्यांचे रक्षण करू शकतो.

कशाला घालवतोय भविष्य धोक्यात

आता तरी माणसा जागा हो,

झालाय पुरता नाश जंगलाचा

आता तरी माणुसकीचा धागा हो...

अवघड झालंय जगणं आता...!

शीतल सपकळ, BE, E & TC Engg.

कवियत्री बहिणाबाई चौधरी म्हणतात,

“मन पाखरू पाखरू, त्याची काय सांगू मात
आता व्हतं भुईवर, गेलं गेलं आभायात”

हि गोष्ट फक्त मनाची नाही, तर मन असलेल्या माणसांची झालीये. दोन दिवसांच्या सुखासाठी अन् पैशांसाठी आयुष्यभर धडपड करत राहतो आणि जेव्हा खरच जगायची वेळ येते तेव्हा मात्र जगणंच विसरून जातो. एका क्षणाला असं वाटतं हा जन्म फक्त एका चक्रात फिरायलाच झालाय; चक्र म्हणजे:

‘जन्म-शिक्षण-कुटुंब-पैसा-मृत्यू’ झालं. पण स्वतःसाठी जगायचं कधी?

तरुणवयात स्वतःसाठी जगलो तर म्हणतील आई-बापानं एवढं मोठं केलं आणि हा स्वतःचं बघतोय. लग्न झाल्यावर स्वतःसाठी जगायला गेलो तर म्हणतील पोर-बाळांचं सोडून याचीच नाटकं चाललीयेत.

तेवढ्यात आले म्हातारपण. तेव्हा जर जगायला गेलो तर म्हणतील याची हौस काही अजून फिटली नाही. झालं संपल यातच आयुष्य.

सकाळी लवकर उठायचं, रोजचं काम करायचं, झाली संध्याकाळ जेवायचं आणि झोपायचं. एक दिवस मिळतो सुट्टीचा. तो मात्र झोपेत आणि सोमवारची तयारी करण्यातच निघून जातो. परत झालंच पहिले पाढे पंचावन्न. माणसाचं काम आता मशीनीसारखं व्हायला लागलंय, फक्त काम करा, पैसा मिळवा. भावनाशून्य व्हायला लागलाय तो या चक्रामध्ये.

“आता यात एखादं म्हणेल जगायचंय म्हणलं तर पैसा पाहिजे, आणि पैशासाठी तर मेहनत घ्यावीच लागेन यात काय नवीन.”

यात नवीन असं काहीच नाही, सगळं तर जुनच आहे.

एका हाताने द्या आणि दुसऱ्या हाताने घ्या. पण एक समजतंय का? तो करतोय कोणासाठी आपल्या माणसांसाठी, त्यांच्या सुखासाठी. हे मात्र कोणालाही दिसत नाही. यावेळेस त्याला खरंच गरज असते आपल्या माणसांची तेव्हा मात्र कोणीच दिसत नाही.

महागडी वस्तू, महागडं शिक्षण, ऐशोआराम सगळ्यांना पाहिजे पण कष्ट जास्त नकोयेत. याला ही अपवाद आहे. घेतात ना खूपजण शारिरिक कष्ट. पण त्याने ते सगळ्या गरजा नाही पूर्ण करू शकत. मात्र जगतात तर समाधानाने. ‘आयत्या मिळालेल्या भाकरीपेक्षा, कष्टाची अर्धी भाकरी का होईना गोड मानून खातात.’ पण जे डोक्याने विचार करून काम करतात ते पंचपक्वानाला सुद्धा मुकतात. प्रश्न हा नाही की पैसा किती आहे. ऐशोआराम किती आहे, तर प्रश्न हा आहे तुम्ही किती समाधानी आहे? तुमची माणसं तुमच्यासोबत आहेत? आणि मुख्य म्हणजे स्वतःसाठी जगताय का?

शिक्षण घेतोय, अभ्यासाचा ताण आहे म्हणून आवडीच्या गोष्टी ही सोडून द्यायच्या. प्रेम करायला गेलो तर तुझ्या जातीत येत नाही आणि तुझ्या संस्कारात बसत नाही. द्या त्याला ही पूर्ण विराम. आवडीचं खाता येत नाही कारण मधुमेह, साखर याने सगळ्यालाच मुकायला होतंय.

मुलींच्या बाबतीत सांगणं तर लांबच राहिलं. अगोदरच जन्म त्यांचा बेड्यात झाला. स्वतःसाठी तर जगणार कधी?

हे बोलणारं कोण नसतं, ती आपलीच जवळची चार माणसं असतात. आज जी स्वतःचं लपवतात आणि दुसऱ्यांची उणी-दुणी जगाला दाखवतात. यांचा विचार करत-करत आपण पूर्ण आयुष्य वाया घालवतो, आणि स्वतःसाठी जगायचं विसरून जातो.

शेवटी, साध्या-सोप्या जगण्याला आपणच अवघड बनवतो, नाही का?

❖❖❖

नाटक: एक जगण्याची कला

स्वप्नील कुचेकर, Visiting Faculty, VPKBIET

भारताला नाटकाची एक प्राचीन परंपरा आहे. अनेक नाटककारांनी भारताच्या रंगभूमीवर आपला ठसा उमटवलेला दिसतो. जागतिक पातळीवर शेक्सपियर सारखा नाटककार आपली छाप पाडतो. नाटक माणसाला जगायला शिकवते.

आजच्या तंत्रज्ञानाच्या युगात नवनवीन गोष्टी पुढे येत आहेत. ए. आय. सारख्या गोष्टींमुळे माणसाचे काम अतिशय सोपे झाले आहे. प्रत्येक गोष्टीमध्ये माणूस शॉर्टकट निवडताना दिसत आहे. परंतु चांगले जगायला शॉर्टकट उपयोगाचा नसून कष्टप्रय जीवनामध्येच आयुष्याचे सार आहे हे माणूस विसरत

चालला आहे. मोबाईलचा अतिरेक वापर, तंत्रज्ञानाचा अति वापर, दुरावत चाललेली नाती, एकाकीपणा यामुळे माणसाच्या आयुष्यात ताण-तणाव वाढताना दिसत आहे. यावर उपाय म्हणून नाटक हा प्रकार महत्वाचा आहे. कारण रंगभूमीवर घडत असलेले अविष्कार तुम्हाला वेगवेगळ्या भावनिक कसोटीवर घेऊन जातात. तुमच्या जीवनामध्ये भावनिक बदल होताना, संकटांना कसे सामोरे जावे आनंदाच्या काळामध्ये स्थिर कसे राहावे तसेच आपली नाती, आपला मित्रपरिवार कशाप्रकारे सांभाळावा हे सुद्धा नाटकामुळे कळते. भारतामध्ये अनेक श्रेष्ठ नाटककार होऊन गेले. त्यांनी त्यांच्या नाटकातून माणसाला जगायला शिकवले. पु. ल. देशपांडे, डॉ. श्रीराम लागू, डॉ. काशिनाथ घाणेकर, प्रशांत दामले

अशा अनेक नाटककारांची आपल्याला नावे सांगता येतील. शेक्सपियरने त्याच्या नाटकांमधून अनेक मानसिक स्तरावरील विषय हाताळलेले आपल्याला दिसतात. त्यामध्ये पती-पत्नी मधील संबंध, आई-वडील आणि मुलगा यांच्यातील संबंध तसेच प्रियकर प्रेयसी यांच्यातील संबंध यावर भाष्य केलेले आपल्याला दिसेल. त्यामुळेच शेक्सपियर सारखा नाटककार आजही आपल्या जवळचा आहे. मराठीमध्ये राम गणेश गडकरी यांचे 'एकच प्याला' हे नाटक आजही मराठीतील श्रेष्ठ नाटक म्हणून ओळखले जाते. कुसुमाग्रज यांच्या 'नटसम्राट'

या नाटकामुळे रंगभूमीने एक वेगळीच उंची गाठलेली दिसते. तेंडुलकर यांचे 'सखाराम बाईडर' हे नाटक लोक आजही आवडीने पाहतात. पूर्वीची पिढी नाटक पाहत-पाहत जगत देखील होती. परंतु आजची पिढी नाटकापासून दूर गेलेली दिसते. त्याला कारण म्हणजेच तंत्रज्ञानाचा वाढता वापर तसेच मोबाईल वरती रिलस पाहण्यासाठी खर्च होणारा जास्तीचा वेळ. यामुळे आजच्या पिढीचा रंगभूमीशी संपर्क तुटलेला दिसतो. रंगभूमीवर घडत

असलेले अविष्कार रसिकांना त्यांच्या दुःखाची जाणीव होऊ देत नाहीत. त्यांना गुंतवून ठेवतात कितीही दुःख असले तरी आत्महत्येसारखे विचार मनात येऊ देत नाही. नाटक या कलाप्रकारात स्मरणशक्ती खूप ताकदीची वाढते कारण चित्रपटासारखे नाटकांमध्ये रिटेक नसतात. त्यामुळे मानसिक दृष्ट्या कलाकार हे समृद्ध होत असतात. डॉक्टर श्रीराम लागू यांच्यासारख्या कलाकारांनी सलग तीन-तीन तास स्टेजवर त्यांचे पात्र साकारलेले आपल्याला माहिती आहे. त्यामुळे आजच्या धावपळीच्या व धकाधकीच्या जीवनामध्ये जर आपल्याला सुदृढ संतुलित राहायचे असेल तर नाटकाशी आपली जवळीकता वाढत राहणे गरजेचे आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता: भारतीय समाजातील बदल आणि शिक्षणातील नवचेतना

प्रा. प्रदीप घोरपडे, Faculty, AI & DS

अलीकडच्या काही वर्षांत, कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) ही नवप्रवृत्तीसाठी एक महत्वाचा चालक ठरली आहे, आणि अनेक क्षेत्रांमध्ये ती समाजात क्रांतिकारक बदल घडवत आहे. आपल्याला एका नवीन युगाच्या उंबरठ्यावर उभे राहून AI चा आगामी पिढीवर होणारा प्रभाव, विशेषतः भारतीय समाज आणि शिक्षणाच्या संदर्भात हे समजून घेणे अत्यंत आवश्यक ठरतं.

आज, प्राथमिक, माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षणाच्या पातळीवर विद्यार्थ्यांनी विविध प्रकारांनी AI सोबत संवाद साधायला सुरुवात केली आहे. व्यक्तिशः शिक्षणाचा अनुभव देणारे AI ट्युटर्स, किंवा विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे वास्तविक विश्लेषण करणारे सॉफ्टवेअर यांच्या मदतीने शैक्षणिक क्षेत्र झपाट्याने बदलत आहे. हा बदल व्यक्तिगत शिक्षणाच्या मार्गांना जन्म देतो, ज्यामुळे शिक्षकांना प्रत्येक विद्यार्थ्याच्या विशिष्ट गरजांसाठी आपल्या शिकवण्याच्या पद्धतीचे रूपांतर करण्याची संधी मिळते. पालकांसाठी हा एक दिलासा देणारा विकास आहे, कारण त्याच्या मदतीने त्यांच्या मुलांना अधिक चांगल्या प्रकारे योग्य मार्गदर्शन आणि गहन शिक्षण मिळेल.

AI चा शिक्षणात समावेश केवळ शिकण्याच्या अनुभवातच सुधारणा करत नाही, तर विद्यार्थ्यांना एक

असं भविष्य तयार करण्यासाठी तयार करतो जिथे डिजिटल कौशल्ये अत्यंत महत्वाची ठरतील. पदवीच्या अभ्यासक्रमात, डेटा अॅनॅलिटिक्स, मशीन लर्निंग, आणि AI एथिक्स हे विषय अधिकाधिक समाविष्ट होत आहेत, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना त्या सर्व महत्वाच्या कौशल्यांचा विकास होतो जे रोजगाराच्या बाजारात अत्यंत मागणी असलेले आहेत. AI साक्षरतेवर दिलेले हे लक्ष एक अशी पिढी तयार करते जी तंत्रज्ञानाशी सुसंगत असते आणि विविध उद्योग क्षेत्रांत महत्त्वपूर्ण योगदान देण्यास सक्षम असते.

तसेच AI हे पारंपरिक शिक्षण पद्धतीला देखील नव्या दृष्टिकोनातून बदलत आहे. AI साधनांनी सुसज्ज असलेली वर्गमंडळी विद्यार्थ्यांच्या सहभागाचे आणि समजण्याच्या पातळ्यांचे मागोवा घेऊ शकतात, ज्यामुळे शिक्षकांना त्यांच्या शिक्षणाच्या रणनीतीमध्ये त्वरित बदल करण्याची संधी मिळते. उदाहरणार्थ, जर काही विद्यार्थ्यांना एका विशिष्ट संकल्पनेत अडचण येत असेल, तर AI प्रणाली त्यांना अतिरिक्त साधने किंवा अनुकूलित पर्याय सुचवू शकते. या रिअल-टाईम फीडबॅकच्या मदतीने शिकवण्याचे गॅप्स प्रभावीपणे भरले जातात, आणि शिक्षकांना सर्जनशीलता व चिंतनशील विचारांना प्रोत्साहित करण्यावर लक्ष केंद्रित करण्यास मदत होते.

AI चा समाजावर होणारा प्रभाव केवळ शिक्षणापर्यंतच मर्यादित नाही, तर तो रोजगाराच्या बाजारपेठेवर आणि आर्थिक संरचनांवर सुद्धा प्रभाव टाकतो. उद्योग क्षेत्रांचे स्वरूप बदलत असताना, STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) च्या शिक्षणावर वाढते लक्ष आहे, आणि पालक अधिकाधिक या विषयांच्या महत्वाची ओळख करून घेत आहेत. डेटा सायन्स आणि AI संशोधन सारख्या नवीन क्षेत्रात करिअर संधी मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध होतात, ज्यामुळे पारंपरिक व्यवसायाच्या मानसिकतेत एक बदल घडत आहे. भारतात, जिथे मोठ्या प्रमाणावर युवा वर्ग आहे, त्या

ठिकाणी AI च्या संधीचा स्वीकार केल्यास आर्थिक वाढ आणि नवप्रवृत्तीला चालना मिळू शकते.

तथापि, AI च्या वाढत्या वापरामुळे काही आव्हानं देखील निर्माण होतात, ज्यांवर समाजाने योग्यतेने विचार केला पाहिजे. रोजगाराच्या संधी कमी होणे, AI च्या उपयोगाबद्दल नैतिक विचार आणि डिजिटल दरी यासारख्या मुद्द्यांवर गंभीर चर्चा आवश्यक आहे. विद्यार्थ्यांना या आव्हानांचा सामना करण्यासाठी त्यांच्यात केवळ तांत्रिक कौशल्यच नाही, तर नैतिक जागरूकता आणि सामाजिक जबाबदारीसुद्धा निर्माण करणे आवश्यक आहे.

याशिवाय, जेव्हा भारतीय समाज AI तंत्रज्ञान स्वीकारतो, तेव्हा पालक, शिक्षक आणि उद्योग तज्ज्ञ यांच्यात सतत संवाद साधण्याची गरज आहे. सहकार्यात्मक प्रयत्नांनी एक अशी शैक्षणिक चौकट तयार केली पाहिजे जी फक्त शैक्षणिक

उत्कृष्टतेवरच नाही, तर विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासावर देखील लक्ष केंद्रित करते. या दृष्टिकोनातून एक अशी पिढी तयार होईल जी केवळ रोजगारसमच नसेल, तर ती AI च्या प्रभावी जगात प्रवेश करण्यासाठी सुसज्ज देखील असेल.

शेवटी, AI चा आगामी पिढीवर होणारा प्रभाव अत्यंत विविधतापूर्ण आहे, आणि तो फक्त शिक्षणापर्यंतच मर्यादित नाही. AI च्या संभाव्यतेला स्वीकारून, आवश्यक कौशल्यांचा विकास करून आणि आव्हानांचा योग्य प्रतिसाद देऊन, भारत आपल्या युवांच्या उज्ज्वल भविष्याच्या दिशेने मार्गक्रमण करू शकतो. शैक्षणिक क्षेत्रात सहकार्याचे आणि खुल्या संवादाचे महत्त्व लक्षात घेत, आपण आगामी पिढीला केवळ तंत्रज्ञानाच्या बदलांसाठी तयार करू शकणार नाही, तर त्या बदलांमध्ये परिणाम साध्य करणे, समृद्ध होणे आणि आत्मविश्वासाने पुढे जाणे यासाठी देखील सक्षम करू शकतो.

मोबाईलचं व्यसन

सिद्धी खराडे, TY, AI & DS

भारतातील ४६ टक्के मुलं आणि ४८ टक्के मुली यांना दुसरीतील इंग्रजी भाषा वाचता येत नाही! हे मी नाही बोलत. हा 'नॅशनल सर्व्हे ऑफ एज्युकेशन इन इंडिया' चा रिपोर्ट आहे.

याला कारणीभूत आहेत इंस्टाग्राम, यूट्यूब आणि असे बरेच मोबाईलचे ॲप्लिकेशन्स. इंस्टाग्रामवर रील स्क्रोल करून करून आपला attention span कमी झाला आहे. १५ सेकंदांच्या रील्स बघायची इतकी वाईट सवय लागलीये की ५ मिनिटाचा व्हिडिओ देखील पूर्णपणे बघू शकत नाही.

आणि या अभूतपूर्व यशासाठी समाजातील सर्व 'सुजाण पालक' (स्वयंघोषित) कारणीभूत आहेत. मुलांची करमणूक व्हावी म्हणून त्यांच्या हातात पुस्तकाऐवजी मोबाईल देणाऱ्या पालकांचं महत्त्वपूर्ण योगदान कसं विसरून चालेल? स्पाईडर मॅन, सुपरमॅन यांच्याआधी मुलांचे आयडॉल हे त्यांचे आई-वडील असतात. आई-वडिलांच लक्ष दिवसभर मोबाईलवर इंटरनेट वर काय पाहायला मिळतंय याच्यावर असतं. मग मुलं तरी कोणाचा आदर्श घेणार?

मोबाईलचा उपवास

श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET

आज विज्ञान व तंत्रज्ञान यांनी इतकी प्रगती केलेली आहे की प्रत्येक क्षेत्रात विज्ञान व तंत्रज्ञानाने शिरकाव केलेला आहे. आज खऱ्या अर्थाने तंत्रज्ञानाचा वापर नाही असे कोणतेही क्षेत्र उरलेले नाही. तंत्रज्ञानाच्या मदतीने काम करणे देखील सुलभ झाले आहे. त्यामुळे वेळेची बचत होते. पैशांची बचत होते. असे असून देखील तंत्रज्ञान हे शाप की वरदान हाच प्रश्न मनोमन पडत आहे. आज रोजी मोबाईल ही अत्यंत मोठी गरज निर्माण झालेली आहे. व्यक्तीला २४ ते ४८ तास मोबाईल, सोशल मीडिया आणि इंटरनेट पासून दूर राहणे शक्य नाही. सततच्या व रोजच्या वापरामुळे आपण Mobile Addict होऊन जातो हे सुद्धा कळत नाही. व्यक्तीच्या जीवनशैलीत आणि मानसिकतेत मोबाईलच्या वापरामुळे अमुलाग्र बदल झाला आहे. मोबाईल अतिवापरामुळे कामात ताणतणाव वाढत चाललेला आहे. झोप कमी होत आहे. इतरांसोबत संवाद कमी होताना आपण पाहतो. Work Life Balance करणे आव्हानात्मक होत आहे. More Technology More Problems असे काहीसे दिसते. लहान मुले देखील मोबाईल जर नाही मिळाला तर अक्राळ-विक्राळ तांडव निर्माण करतात. तंत्रज्ञानाच्या वापरामुळे शारीरिक-मानसिक स्वास्थ्य बिघडत चाललेले आहे. कुटुंबात वाद निर्माण होतात. लहान मुलांमध्ये शिक्षणाच्या समस्या, वर्तनात्मक समस्या, डोळ्यांसंबंधी तक्रारी, मानसिक आजार तसेच ऑनलाईन गेमिंगमुळे बऱ्याचदा आर्थिक नुकसान आणि Cyber विषयक समस्या आपण आपल्या आजूबाजूला घडत असतांना पाहत आहोत. पॉर्न साईट मुळे अवास्तव अपेक्षा, व्यसनाधीनता अशा प्रकारचे बदल आपण मुलांमध्ये बघतोच. मोबाईलचे फायदे तोटे आपण जाणतोच.

मोबाईल ही आजच्या काळाची नितांत गरज आहेच, पण त्याचा वापर अति प्रमाणात होत आहे, हे समजणे गरजेचे आहे. कोणत्याही गोष्टीचा वापर हा प्रमाणात असावा. जशी आपल्या शरीराला अन्न, पाणी, झोप-विश्रांती व ऑक्सिजन यांची जैविक गरज असते. ते मिळवण्यासाठी आपण सतत धडपड करीत असतो. जर भूक लागली आणि

अन्न नाही मिळाले तर व्यक्ती अस्वस्थ होते, बेचैन होते. शारीरिक स्वास्थ्याची आपण भरपूर काळजी घेतो. आजकाल लोक आपल्या शरीराबद्दल इतके जागृत आहेत की वजन वाढू घ्यायचे नाही म्हणून दररोज व्यायाम करायचा, विश्रांती व्यवस्थित घ्यायची, आहार समतोल, संतुलित ठेवायचा आणि सेंद्रिय भाजीपाला खाण्यावर भर देतात. त्याचबरोबर आठवड्यातून एकदा अन्नत्याग करून उपवास देखील करण्याचा प्रयत्न करतात. खरे तर पोटाला विश्रांती म्हणून उपवास केला पाहिजे किंवा केला जातो. पण उपवासादिवशी उपवासाच्या पदार्थांचा भडीमार करतात ही पण गोष्ट खरी आहे. पण आपण जसा शरीराचा उपवास करून काही नियम पाळतो. तसेच मानसिक-भावनात्मक-कौटुंबिक स्वास्थ्यासाठी मोबाईलचा उपवास करणे यापुढील काळात आपल्यासाठी व कुटुंबासाठी वरदान ठरेल. मोबाईलचा उपवास यादिवशी असणारा संपूर्ण वेळ स्वतःसाठी, कुटुंबासाठी, मनोरंजनासाठी आपण खर्च करू शकतो. एक दिवस उपवास केल्याने आपल्या स्वतःमध्ये आणि कौटुंबिक स्वास्थ्यावर किती व कसा बदल होतो हे बघणे महत्वाचे ठरेल. प्रत्येक व्यक्ती हि भावनेची भुकेली असते. व्यक्ती म्हटले की विचार, भावना, संवेदना या आल्याच. हे सगळे Cognitive domains व्यक्त करण्यासाठी एक चांगला प्लॅटफॉर्म असणे देखील आवश्यक आहे. मोबाईलच्या उपवासाने आपली आपल्यासोबत, कुटुंबासोबत तसेच निसर्गासोबत योग्य नाते जोडता येईल. मानसिक स्वास्थ्य उत्तम ठेवण्यासाठी या गोष्टी आवश्यक

असतातच. यामुळे वैचारीक संतुलन चांगले राहते. भावनिक विकास आणि व्यवस्थापन उत्तम राहते. व्यक्तीला आयुष्यात अनेकदा त्याग करावा लागतो. उदा. उच्च शिक्षणासाठी आपण परगावी/परदेशी राहतो. नोकरीसाठी कुटूंब सोडून बाहेरगावी राहतो.

स्वतःच्या फायद्यासाठी आणि उत्तम भविष्यासाठी सोशल मीडिया व मोबाईलपासून दूर होता आले पाहिजे. मोबाईल आपल्यासाठी आहे की आपण मोबाईलसाठी हे समजून घेणे महत्वाचे ठरेल. प्रत्येक कुटुंबात आज रोजी आई-वडील काम करीत असतात. मुले शाळेत जात असतात. संपूर्ण आठवडाभर घरातील प्रत्येकाचे वेळापत्रक पूर्णपणे व्यस्त असते.

एकमेकांना चांगला आणि पुरेसा वेळ देता येत नाही. म्हणून बऱ्याचदा चिडचिड होते. किरकोळ कारणावरून वाद-विवाद होतात. सध्या आपण पाहत आहोत की, दररोज कुटुंबातील सर्वजण व्यस्त जीवनशैली आणि कुठल्यातरी तणावाखाली जीवन जगतांना दिसत आहेत.

मोबाईलचा उपवास करून कुटुंबासाठी वेळ समर्पक केल्यास याचा फायदा स्वतःला, कुटुंबाला आणि उज्वल भविष्यासाठी नक्कीच होईल. मोबाईलचा उपवास या संकल्पनेतून कुटुंबातील सर्वांनी एकत्र येऊन एकमेकांनी अनेक गप्पागोष्टी करणे, शेअरिंग, केअरिंग, विचारांची आदान-प्रदान करणे आणि अनेक खेळ खेळता येतील, आनंद निर्माण करता येईल. ताण कमी होऊन उत्साह वाढेल. आत्मविश्वास वाढेल. मोबाईल व्यसनमुळे बरीच मुले अनेक समस्यांचा सामना करताना आपण बघतोच आणि म्हणूनच मोबाईलच्या वापरापासून आपण कधीतरी दूर जाणे महत्वाचे ठरणार आहे.

कुटुंबात एकत्र वेळ घालविल्याने नाते वृद्धिंगत होऊन मुलांचे अभ्यासात मन रमेल. मुलांना आई वडिलांचा वेळ हवा असतो. लहान मुले नेहमी आनंदी असतात. कारण ते ना भूतकाळाचा विचार करतात ना भविष्यकाळाचा. ते वर्तमानात जगतात आणि आनंदी जीवन जगण्याचा प्रयत्न करतात. प्रत्येक वेळेस ताण निर्माण करणाऱ्या ठिकाणी न राहता मोकळ्या आणि निवांत वातावरणात राहणे मानसशास्त्रीय दृष्ट्या योग्य राहिल. आपल्या शरीराला आलेला घाम, मरगळ किंवा विश्रांती घालवण्यासाठी आपण अनेक सौंदर्य प्रसाधने व सुवासिक तेल, साबण वापरून स्वच्छ अंधोळ

करतो व आपल्याला ताजेतवाने, फ्रेश ठेवण्याचा प्रयत्न करतो. तसेच जर आपण आठवड्यातून एकदा मोबाईलचा उपवास केल्याने आपल्या मनासाठी ती एक प्रकारे मानसिक अंधोळ किंवा मनाला केलेले एक रिचार्जच आहे असे म्हणता येईल. यातून नको असलेले विचार ताणतणाव, चिंता, भीती दूर होऊन नवीन जोश, ताकद, आशा, अपेक्षा निर्माण करता येईल. शेवटी जीवन हे आशावादी राहूनच जगायचे असते. मोबाईलला जसे रिचार्ज लागते तसेच मनाला ही रिचार्ज लागते.

कवी गुरु ठाकूर यांनी लिहिलेल्या ओळींचे स्मरण या निमित्ताने मला होत आहे.

असे जगावे, छाताडावर आव्हानाचे लावून अत्तर
नजर रोखून नजरेमध्ये आयुष्याला द्यावे उत्तर.

आज रोजी प्रत्येक व्यक्तीच्या आयुष्यात Distractions खूपच आहे. आपण आपल्या शारीरिक, भावनिक, कौटुंबिक स्वास्थ्याची काळजी घेणे गरजेचे आहे. शेवटी आपले स्वास्थ्य उत्तम कसे ठेवता येईल हे आपले आपणच बघितले पाहिजे. आखिर जान है तो जहान है!

नशिबात नसला म्हणून काय झालं...

अनुजा कदम, FY, AI & DS

आयुष्याच्या वाटेवरती नकळत तू आलास,
आयुष्यात येऊनही माझा न झालास.
कधी कळलेच नाही ओढ निर्माण झाली या मनात,
तुला पाहुनी नसते मी भानात.
काळ कसा गेला, दिवस कसे गेले,
समजलेच नाही.
आला असला जरी दुरावा, तरी भावना माझ्या संपल्या
नाहीत.
जरी तू नसशील माझा, पण मनात मात्र तूच आहेस.
नशिबात नसला म्हणून काय झालं,
देवाकडे मी तुलाच मागेन...

मनाची मशागत

श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET

शेतकरी शेताची उत्तम मशागत करतो आणि चांगले पीक आणतो. त्यातून त्याला चांगले उत्पन्न मिळते. परिणामी शेतकरी आनंदी होतो. आनंदी राहण्यासाठी कष्ट व मेहनत करावी लागते. आशावादी रहावे लागते. शेतकरी अहोरात्र कष्ट करतो.

आजच्या धावपळीच्या काळात सोशल मीडिया व डिजिटल प्लॅटफॉर्म यांच्या प्रभावाने आणि दबावाने व्यक्ती व्यक्तींमध्ये संवाद कमी होऊ लागला आहे. व्यक्ती एक प्रकारचे आभासी आयुष्य जगू लागला आहे. वास्तव निरोगी आयुष्य जगायचे तो विसरत चालला आहे. त्याचा परिणाम दैनंदिन आयुष्यावर होत आहे. आज रोजी मनाला डिस्टर्ब करणाऱ्या अनेक गोष्टी उपलब्ध आहेत. डिस्टर्ब करणाऱ्या गोष्टी मनाला आकर्षित करतात. आणि त्यामुळे व्यक्ती इंस्टाग्राम, फेसबुक, रील्स, इंटरनेटच्या जाळ्यात ओढली जाते. शाळा-कॉलेज मध्ये शिकणारी तरुण पिढी या जाळ्यात फार पटकन खेचली जाते. सोशल मीडियावर आपले एक नविन अस्तित्व व नेटवर्क तयार करतात. खोट्या, आकर्षक जाहिरातींना फसतात. व्यसनी बनतात. मग नको त्या वयात सायबर सारखे गुन्हे, पोलिस तक्रारी दाखल होतात. या सगळ्या गोष्टींकडे आजची तरुणाई मोठ्या प्रमाणात झुकत आहे. खरं तर तरुण मुलांचे मन, किशोरवयीन मुले, आधीच संभ्रम अवस्थेत असतात. हे वय शिक्षण घेण्याचे, जडणघडणीचे, व्यक्तीमत्त्व विकास, कौशल्य प्रशिक्षण, तांत्रिक व्यवसायिक दृष्ट्या सक्षम होण्याचे आहे. आजच्या आधुनिक आणि प्रगत कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या काळात Techno Savvy असणे ही गरजेचे आहे. पण त्याचबरोबर मोबाईलचे व्यसन किंवा तासन्तास आपला वेळ तेथे वाया घालवला नाही पाहिजे. शारीरिक, भावनिक आणि मानसिक आरोग्य उत्तम ठेवणे ही आपलीच जबाबदारी आहे. त्यासाठी आपण प्रयत्न करणे आवश्यक आहे.

व्यक्ती जन्मापासून ते मृत्युपर्यंत वाढीच्या व विकासाच्या अनेक टप्प्यांमधून जात असते. काळानुसार व परिस्थितीनुसार वाढ ही होतच असते. शारीरिक वाढ व विकास आपण

बाह्य अंगाने देखील बघू शकतो आणि ती दिसते. व्यक्ती विकास हा कुटूंब, शाळा, महाविद्यालय यांच्या माध्यमातून होतो. शाळा आणि कॉलेज मध्ये विद्यार्थ्यांचे वयानुसार, क्लास प्रमाणे आणि गरजेप्रमाणे अनेकविध उपक्रम राबविले जातात. विविध विषयांवर जाणीव करून देण्यासाठी, त्यांना जागृत करण्यासाठी विविध कार्यक्रम, मार्गदर्शन शिबिरे घेतली जातात. विद्यार्थ्याला स्वतःचा विकास साधता आला पाहिजे. व्यक्तीमत्त्व विकास करता आला पाहिजे. जीवन कौशल्ये शिकवली जातात. आनंदी जीवन कसे जगायचे याबद्दल मार्गदर्शन केले जाते. शैक्षणिक आणि व्यावसायिक प्रगती कशी साधता येईल हे अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून शिकविले जाते.

मुलांना मोकळे होण्यासाठी मानसशास्त्रीय समुपदेशन, स्ट्रेस मॅनेजमेंट, राग व्यवस्थापन, करीअर मार्गदर्शन, मनोमन चाचणी, वैयक्तिक आणि समुह समुपदेशन, इ. अनेक सुविधा आजकाल शाळा कॉलेजच्या द्वारे विद्यार्थ्यांना दिल्या जातात. जेणेकरून त्यांची Overall Development कशी होईल हे पाहिले जाते .

मुलांनी आपला ताण तणाव, राग, चिंता, अभ्यासाची भीती, परीक्षेतील यश-अपयश, भविष्यातील काळजी, व्यक्त न केलेल्या गोष्टी, भावना, कौटुंबिक समस्या इ. मानसोपचार तज्ञ व्यक्तींशी मनमोकळेपणाने बोलल्या पाहिजेत. मदत घेणे हीच मनाची मशागत असते. मनात-डोक्यात काहीही न ठेवणे हे महत्वाचे आहे म्हणजे आनंदी राहता येते. समाधानी, शांत आणि उत्साही जीवन जगता येते. समुद्रातील होडी नावाड्या शिवाय असेल तर वाऱ्याच्या गतीमुळे व पाण्याच्या प्रवाहाने होडी दिशाहीन होऊ शकते. नावाडी होडीला योग्य दिशा देतो आणि किनारी सुखरूप पोहचवितो. तसेच आपल्या आयुष्यात नावाड्याची भूमिका कोण करतो हे आपल्याला ओळखता आले पाहिजे. नाहीतर आपली होडी या डिजिटल युगात दिशाहीन होईल आणि आपणाला याचा नाहक त्रास होईल.

आपण रोज अंधोळ करतो तसेच मानसिक अंधोळ देखील नेहमी करा. यामुळे मनाची ताकद वाढेल. काम

करण्याचा उत्साह द्विगुणित होईल म्हणजेच थोडक्यात काय तर मनाचे रिचार्ज करणे गरजेचे आहे.

शाळा, कॉलेज आणि पालक या आपल्यासाठी प्रेरणासंस्था आहेत. त्या नेहमी आपल्या विद्यार्थ्यांचा विकास कसा होईल याचाच विचार सतत करीत असतात. अभिरुची, अभि-क्षमता, आणि व्यक्तीमत्त्व विकास इ. आपल्या उज्वल भविष्यासाठी आवश्यक आहे. कारण याच्याच माध्यमातून आपण कोणत्या क्षेत्रात करिअर करायचे हे ठरवितो. आपल्याला आपल्या आयुष्यात कोणासारखे बनायचे आहे

तशा प्रकारची कोणती गुण व कौशल्ये आपल्यामध्ये आहेत आणि ती वाढविण्यासाठी आपण काय प्रयत्न करतो याचा विचार करायला पाहिजे .

आनंद आपोआप येत नाही. आनंद निर्माण करता आला पाहिजे. शेवटी मिळालेल्या आयुष्याचा आनंद आणि समाधान प्रत्येकालाच मिळाले पाहिजे इतकेच. जीवन जगणे ही एक कला आहे. मन हे प्रत्येक गोष्टी सोबत जोडले जाते. मन म्हणजे विचार आणि भावना यांचा खेळ. मग चला तर हा खेळ सर्वांनी आनंदाने खेळु या! जीवन आनंदाने जगू या!

ज्ञानाचा नवा प्रवास: आधुनिक शिक्षण आणि डिजिटल साधने

प्रा. केशव जाधव, Faculty, Mech. Engg.

आजची शिक्षणपद्धती ही केवळ काळ्या फळ्यावर आणि पुस्तकांपुरती मर्यादित राहिलेली नाही. विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि डिजिटल क्रांतीमुळे शिक्षणाचा चेहरामोहराच बदलला आहे. माहितीचे दरवाजे आता इतके खुले झाले आहेत की जिज्ञासेच्या एका टप्प्यावर ज्ञानाचा झराच सुरू होतो. 'विद्याकलादर्पण' सारख्या नियतकालिकामधून या बदलत्या दिशा अधोरेखित करणे काळाची गरज आहे.

पूर्वी शिक्षक, शाळा आणि ग्रंथालये हेच शिक्षणाचे प्रमुख स्रोत होते. पण आता डिजिटल साधने-जसे की ChatGPT, Google Scholar, Khan Academy, YouTube Edu, Grammarly, आणि Wolfram Alpha यांमुळे ज्ञान सुलभ, वेगवान आणि संवादात्मक बनले आहे. ह्या साधनांच्या साहाय्याने विद्यार्थी स्वतःहून शिकतात, शंका दूर करतात, आणि नव्या गोष्टी शोधू लागतात.

ChatGPT हे अशा साधनांचं एक उत्तम उदाहरण आहे. विद्यार्थ्यांनी विचारलेला कुठलाही प्रश्न समजून घेऊन ते त्यावर मार्गदर्शन करू शकते तेही स्पष्ट आणि सोप्या भाषेत. अशा प्रकारच्या संवादात्मक टूल्समुळे विद्यार्थी फक्त पाठांतर

न करता, समजून घेण्याकडे वळतात.

तसंच, ही साधने केवळ शैक्षणिक ज्ञानापुरते मर्यादित नाहीत. लेखनकौशल्य, सादरीकरण, संवाद कौशल्य, कोडिंग, विश्लेषण, आणि विचारशक्ती यामध्येही हे टूल्स महत्त्वपूर्ण ठरतात. यामुळे शिक्षण हा एक अनुभव बनतो-कंटाळवाणा अभ्यास नव्हे, तर एक रंजक शोधयात्रा!

मात्र, ही साधने वापरताना समतोल राखणं गरजेचं आहे. माहितीचा अतिरेक होऊ न देता योग्य माहिती ओळखणं, तिचा उपयोग करणं आणि वैचारिक स्पष्टता टिकवणं ही आजच्या विद्यार्थ्यांसमोरील खरे आव्हान आहे. शिक्षक आणि पालक यांना मार्गदर्शक म्हणून यात महत्त्वाची भूमिका पार पाडावी लागते.

'विद्याकलादर्पण' सारख्या नियतकालिकामधून जेव्हा आपण या नव्या शिक्षणविषयक शक्यतांवर प्रकाश टाकतो, तेव्हा पुढच्या पिढीला केवळ दिशा मिळत नाही, तर प्रेरणाही मिळते. शिक्षण हे केवळ गुण मिळवण्यासाठी न राहता, व्यक्तिमत्त्व घडवण्यासाठी असावं हेच या नव्या शिक्षणक्रांतीचं मूळ आहे.

तारुण्याचा बहर

श्री. नरेंद्र अनिल बळे, Visitor, VPKBIET

जन्मापासून मृत्यूपर्यंत माणूस अनेक अवस्थेतून जात असतो. त्या प्रत्येक अवस्थेला एक विशिष्ट व्यवस्था प्राप्त होत असते. ती व्यवस्था प्रतिकूल की, अनुकूल हे व्यक्तिसापेक्ष असते. एखाद्याच्या वाढ्याला प्रतिकूल परिस्थिती आली तर तो त्यावर मात करून भविष्यात अनुकूल परिस्थिती निर्माण करतो. याउलट एखाद्याला अनुकूल परिस्थिती प्राप्त झालेली असूनही तो व्यक्ती त्याचा सकारात्मक लाभ घेण्याऐवजी दुरुपयोग करत असेल तर भविष्यात तो प्रतिकूल परिस्थिती निर्माण करतो. आपल्याला जन्मतः मिळालेल्या परिस्थितीला, वातावरणाला बदलण्याची ताकद कशात असेल तर ती आहे तारुण्यात!

शिशू अवस्थेत माता-पिता, बाल्यावस्थेत संस्काराला, किशोरावस्थेत विद्या-कला-क्रीडा आणि तारुण्यात स्वतःला जोपासलं पाहिजे. दुर्दैवाने यातील पहिल्या दोन अवस्थेतील व्यवस्था आपल्या हातात नसतात, तिसरी अवस्था पहिल्या दोन अवस्थेत मिळालेल्या व्यवस्थेवर अवलंबून असते, मात्र चौथी अवस्था आणि व्यवस्था सर्वस्वी स्वतःवरच अवलंबून असते. या चौथ्या अवस्थेत तुम्हाला प्राप्त होणारी व्यवस्था कशीही असली तरी तिच्यात परिवर्तन घडवून आणता येते, हे विसरता कामा नये.

सन १९९० नंतर आपल्याकडे खाजगीकरण, उदारीकरण आणि जागतिकीकरण उदयास आले. दरडोई उत्पन्न वाढू लागले आणि एकर भर जमिनीचा मालक चौरसफुटावरील मालकीचा रुबाब दाखवू लागला. या सर्व दिखारूपणाच्या चंगळवादात “कर लो दुनिया मुट्टी में” म्हणत संस्कारांच्या झाकलेल्या मुठीला कधी मुठमाती मिळाली ते समजलेच नाही. भौतिक सुविधांबरोबरच अतिविचारांचा म्हणजेच Over-thinking चा शाप मिळाला. आपल्यानंतर आपल्या मुलांचे काय होणार या विचाराने माणूस पैसा कमवू लागला; आणि मुलांसोबतचा सहवास गमावून बसला.

शिशू अवस्थेत पाळणाघर, बाल्यावस्थेत आया, किशोरावस्थेत क्लासेस.....! या पैशांच्या जोरावर मिळणाऱ्या सुविधा सोईस्कर ठरल्या; परंतु त्यात ममता,

संस्कार, आपुलकी, आस्था, वास्तविक ज्ञान या सर्व गोष्टी फेटाळल्या गेल्या. शहरीकरणाची लाट निर्माण होऊन विभक्त कुटुंब पद्धती उदयास आली. बौद्धिक व मानसिक संस्कार करणारी नाती आणि शारीरिक पोषण करणारी माती गावाकडेच राहिली. परिणामी आत्ताच्या तरुणवर्गाकडे आदर्श व्यक्तिमत्त्व असण्याऐवजी केवळ आकर्षक व्यक्तिमत्त्व आहे. डोक्यात सद्विचारांऐवजी डोक्यावरील केसांचा विचार अधिक आहे. नैसर्गिक शरीरसौष्ठव असण्यापेक्षा क्रिएटिव्ह व प्रोटीन सारखे घटक अति वापरण्यात समाधानी आहेत.

वाचनापेक्षा नाचण्याची आवड अधिक आहे. प्रसार माध्यमांचा सामाजिक कार्यासाठी वापर करण्याऐवजी वैयक्तिक पातळीवरील वापर अधिक केला जातो आहे. त्यात असण्यापेक्षा दाखवणे महत्वाचे ठरत असल्याने हल्लीची तरुण पिढी वास्तव स्वीकारायला तयार होत नाही. अवास्तव व कपोलकल्पित जगात रमते आणि ध्येयापासून दूर जाऊन भरकटते. मग हा भरकटलेला तरुण वर्ग कोणाच्यातरी खोठ्या आश्वासनांना भुलतो, ते सांगितलं तसं झुलतो आणि शेवटी व्यसनांच्या आहारी जाऊन स्वतःचे आयुष्य खराब करून टाकतो.

बऱ्याचदा असेही पाहण्यात आले आहे की, अनेक तरुण/तरुणी हे वयाने तरुण आहेत पण भावनिकदृष्ट्या

खचलेले, शारीरिकदृष्ट्या सुदृढ नसलेले आणि बौद्धिक दृष्टीने संदिग्ध असलेले असतात. यातील भावनिक व शारीरिक पातळीवर प्रयत्न करून सुधारणा होऊ शकते, पण बौद्धिक दृष्टीने संदिग्ध असणे घातक आहे. बुद्धी संदिग्ध आहे म्हणजे मन खंबीर नाही. तारुण्यात दृढनिश्चयी मन असल्याशिवाय यशस्वी होता येत नाही. या मनाला नियंत्रित ठेवण्यासाठी अध्यात्माशिवाय योग्य मार्ग नाही; मात्र हल्लीची विज्ञानवादी, टेक्नोसॅव्ही तरुणाई अध्यात्म मानतच नाही; कारण त्यांच्यापुढे सात्विक अध्यात्माची प्रस्तुतीच होत नाही. कीर्तन, प्रवचन, निरूपण, हे सर्व शब्द समानार्थी शब्द म्हणून शिकणाऱ्या या पिढीने त्यांचा आस्वाद घेतला नसल्याचे प्रशंसा, स्पष्टीकरण आणि विश्लेषण हे त्यातील मूलभूत फरक त्यांना कसा कळणार? अध्यात्म सांगणाऱ्या महात्म्यांच्या विचारांचा प्रचार करण्याऐवजी त्यांच्या मूर्ती व प्रतिमांची मिरवणूक काढायची त्यात कर्णकर्कश डी. जे. लावून अंगविक्षेप करत नाचणे हाच प्रघात पडला आहे, मग यातून मन नियंत्रित होण्याऐवजी बिथरल्याशिवाय राहणार नाही. हे आजचे समाजवास्तव आहे.

त्याला बदलणे जरी आपल्या हातात नसले तरी नाकारणे, आपल्याच हातात आहे. तारुण्यातील करत असलेल्या प्रत्येक विचाराला व कृतीला कार्यकारणभाव असलाच पाहिजे तरच आपण आपलं व्यक्तिमत्त्व घडवू शकतो. त्या कार्यकारणभावात सद्विचार, सामाजिक बांधिलकी, कृतज्ञता, औदार्य, उदात्तता, सौजन्य व राष्ट्रप्रेम असलेच पाहिजे. आधुनिक विचारांचे, काळाबरोबर बदलत जाणारे असे स्वतःला मॉडर्न समजणारे जे कोणी आहेत त्यांनी आपण जे स्वीकारत आहोत त्यातील अनेक घटक नाकारणे देखील अंगीकारले पाहिजे. नवीनतेसह परंपरा जोपासता आली पाहिजे. तेव्हा कुठे येणाऱ्या नवीन तारुण्याचा बहर फुलेल आणि त्याचा फुलोरा चिरकाल टिकेल. खरंच जर असे झाले तर.....!

“तरुणौ रूपसंपन्नौ सुकुमारौ महाबलौ

पुण्डरीकविशालाक्षौ चीरकृष्णाजिनम्बरौ”

हा रामरक्षेत बुधकौशिक ऋषींनी केलेल्या श्री रामाच्या तारुण्याचा गौरव आजच्या तरुणाईलाही लागू होईल.

मी बोललेच नाही

अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS

तुला अर्धवट वाटल्या गोष्टी..... पण मी अजून बोललेच नाही

स्वतःशीच खुशाल बोलत असते पण आमने सामने कधी बोललेच नाही

नंतर कधी तरी बोलू म्हणून मी कधी बोललेच नाही
अरे... आत्ताच हसलास अजून मी कित्येक दिवसांचे बोललेच नाही

विषय रंगतो आमचा पण मी कधी बोललेच नाही
त्याला वेगळं वाटेल म्हणून मी कधी बोललेच नाही.

प्रेमात पडलेला तो....

अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS

असतो कुठे तरी त्या वेड्या मुली मध्ये.....

प्रेमात पडलेला तो बापा एवढा कडक नसून....

आई येवढा प्रेमळ असतो

“मला व्यक्त होता येत नाही”

असं म्हणून भर बाजारात फिरून पावसात स्वतः भिजून

तिच्याकडे थोडी... जराच थोडी वाकवलेली

कोणी न बघितलेली त्याची बाजू म्हणजे हीच.

तिच्यासाठी आणलेला मोगरा सगळं सांगतो.

ती छत्री सगळं सांगते

अश्या या वेड्या मुलाबद्दल कोण कसा बोलत नाही

प्रेमात पडलेला तो कधी व्यक्त होतच नाही.

भारतीय ज्ञान परंपरा आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण

कल्याणी कुलकर्णी, Visiting Faculty

भारतीय ज्ञान परंपरा ही अत्यंत समृद्ध अशी आहे. ज्ञान आणि विज्ञान, लौकिक आणि परलौकिक, कर्म आणि धर्म तसेच भोग आणि त्याग यांचा अद्भूत समन्वय भारतीय ज्ञान परंपरेत आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये भारतीय ज्ञान परंपरेवर भर देण्यात आलेला आहे. सुसंस्कारांसोबतच मातृभाषा आणि शारिरीक शिक्षणाचाही सांगोपांग विचार या नव्या शैक्षणिक धोरणात करण्यात आलेला आहे. प्राचीन काळी गुरूंना सर्वश्रेष्ठ समजले जात असे. नव्या धोरणातही केंद्रस्थानी शिक्षक आहेत. सर्वगुणसंपन्न विद्यार्थी घडविताना शिक्षकांकडूनही निस्वार्थी, त्यागी आणि सर्वज्ञानी असण्याची अपेक्षा व्यक्त करण्यात आलेली आहे. भारतीय शिक्षण व्यवस्थेचे जगभरात जे स्थान प्राचीन काळी होते, तेच परत मिळविण्यासाठी नवे शैक्षणिक धोरण प्रयत्नशील आहे.

प्राचीन काळी गुरुकुल शिक्षणप्रणाली होती. ब्रह्मचर्येचे पालन करीत शिष्य अठरा विद्या, सहा वेदांग, चार वेद (ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद, अथर्ववेद), चार उपवेद (आयुर्वेद, धनुर्वेद, गंधर्ववेद, शिल्पवेद), मीमांसा, न्याय, पुराण आणि धर्मशास्त्र असे सर्व प्रकारचे ज्ञान प्राप्त करीत. उदरनिर्वाहासाठी कोणतीही अडचण येत नसे आणि प्रौढावस्थेत पोहोचल्यावर ते आपल्या विषयात पारंगत झालेले असत. अशा भारतीय शिक्षण व्यवस्थेत अध्यापन करणारे आचार्य हे त्यागी, संपूर्ण कुशल आणि आर्थिक मोहापासून दूर असणारे असत. तेव्हा शिक्षण हे व्यवसायाचे आणि कमाईचे साधन मानले जात नव्हते.

वायुपुराणात असा उल्लेख आहे की गुरुरूपी तीर्थाचे दर्शन घेतल्याने यश मिळते आणि ते सर्व तीर्थक्षेत्रांत श्रेष्ठ आहे. प्राचीन भारतीय सनातन ज्ञान परंपरा खूप समृद्ध होती आणि धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष यांचा समावेश असलेल्या व्यक्तीचे संपूर्ण व्यक्तिमत्त्व विकसित करणे हा तिचा उद्देश होता. जेव्हा संपूर्ण जग अज्ञानाच्या अंधारात भरकटत होते, तेव्हा संपूर्ण भारतातील ऋषीमुनी सर्वोच्च ज्ञानाचा प्रसार करीत, मानवाला पशुत्वापासून मुक्त करून त्याला उत्तम संस्कारांनी सुसज्ज करून पूर्ण संस्कारी मानव बनवीत होते.

प्राचीन शिक्षण प्रणालीत ज्ञान, परंपरा आणि प्रथा या मानवतेला पोषक होत्या. भारतातील तक्षशिला, नालंदा, विक्रमशिला, बल्लभी, उज्जयनी, काशी आदी ठिकाणे शिक्षण आणि संशोधनाची जगप्रसिद्ध केंद्रे होती आणि अनेक देशांतून विद्यार्थी ज्ञान संपादन करण्यासाठी येथे येत असत.

वैदिक कालखंडात स्त्रीशिक्षणाच्या क्षेत्रात भारताची कामगिरी उल्लेखनीय अशी होती. मैत्रेयी, ऋतंभरा, अपाला, गार्गी आणि लोपामुद्रा इत्यादी स्त्रियांची नावे त्यांच्या बुद्धिमत्तेमुळे जगप्रसिद्ध झाली होती. बोधायन, कात्यायन, आर्यभट्ट, चरक, कणाद, वराहमिहिर, नागार्जुन, अगस्त्य, भर्त्रीहरी, शंकराचार्य, स्वामी विवेकानंद इत्यादी अनेक महापुरुषांनी भारतभूमीवर जन्म घेऊन भारतीय ज्ञान परंपरा समृद्ध करण्यात अतुलनीय योगदान दिले आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० संपूर्ण देशभरात नुकतेच लागू झालेले आहे. त्यानुसार, २०४० पर्यंत भारताची शिक्षण प्रणाली कोणत्याही सामाजिक आणि आर्थिक पार्श्वभूमीच्या विद्यार्थ्यांना उच्च दर्जाचे शिक्षण उपलब्ध करून देईल. २१ व्या शतकातील हे पहिले शैक्षणिक धोरण आहे ज्याचे उद्दिष्ट आपल्या देशाच्या विकासासाठी आवश्यक गरजा पूर्ण करणे आणि २१ व्या शतकातील शिक्षणाची महत्त्वाकांक्षी उद्दिष्टे साध्य करणे, तसेच भारताच्या परंपरा आणि सांस्कृतिक मूल्यांचा पाया राखणे आहे.

प्राचीन काळी अध्यापन मुख्यतः तोंडी असायचे. विद्यार्थी वर्गात शिकवले जाणारे विषय लक्षात ठेवायचे आणि मनन करायचे. नम्रता, सत्यता, शिस्त, स्वावलंबन आणि सर्वांसाठी आदर या मूल्यांचे अधिष्ठान भारतीय ज्ञान परंपरेला आहे. त्याच पायावर आधारित ही नवी शिक्षण प्रणाली आहे. मानव, प्राणी आणि निसर्ग यांच्यातील समतोल राखण्याचा प्रयत्न करणारी भारतीय परंपरा विद्यार्थ्यांना शिकविली जाणे आवश्यक आहे. वेद आणि उपनिषदांमध्ये मांडण्यात आलेल्या तत्त्वांचे अध्यापन केल्यास व्यक्ती स्वतः सोबतच स्वतःचे कुटुंब आणि समाजाप्रती कर्तव्ये पार पाडू शकेल, अशी योजना आखण्यात आली आहे.

दिवाळीच्या सुट्टीतला किल्ला

डॉ. विनोद तोडकरी, Faculty, Mech. Engg.

मी दिवाळीच्या सुट्टीत किल्ला करायचो, किल्ला स्पर्धेत नेहमी पहिला, दुसरा नंबर पटकावयाचो, पण आजकालची मुले ही मज्जा तेवढी अनुभवतांना दिसत नाही.

यावर्षी किल्ला करायचा का? या माझ्या प्रश्नाला, मुलीने किल्ला कसा करायचा असे विचारले आणि तेंव्हा लक्षात आले की या पिढीला आपण लहानपणी जी मजा अनुभवली ती आपण experiential learning च्या माध्यमातून स्वानंदाची शिंदोरी पुन्हा उलगडावी.

आमच्या लहानपणी आम्ही दगड, विटा, गोणपाट, माती, चिखल यांनी किल्ले बांधायचो. त्यावर छानसे अळीव पेरायचो. किल्ल्याच्या पायथ्याशी शेती, विहीर, तालीम, रस्ते करायचो.

तालीम मध्ये विटा कुटून लाल माती करून टाकायचो. मावळे आणि महाराजांचे पुतळे आणायचो. किल्ल्याच्या पायथ्याशी रस्ता असायचा. त्यात आमच्या जुन्या गाडयांची पुनः पुन्हा रंगवलेली खेळण्यातली मॉडेल्स ठेवायचो.

किल्ला स्पर्धेची पाहणी करण्यासाठी परीक्षक यायचे. दरवर्षी किल्ल्याचा फोटो काढून जतन करून ठेवायचो. आजही ही सर्व शिंदोरी सोबत आहे.

किल्ला बांधणे हा दिवाळीच्या सुट्टीतला सर्वात आनंददायी कार्यक्रम होता, हे खरे! या गोष्टींनी आमचे बालपण समृद्ध केले. चारित्र्य हे असे कळत-नकळत घडत गेले.

आज खूप दिवसांनी (तब्बल सत्तावीस वर्षांनंतर)

पुन्हा किल्ला तयार केला, मुलींना बाजारात घेऊन गेलो आणि मावळे आणले, जुने काही मावळे रंगवले. मुलींना काही मावळ्यांचा इतिहास सांगितला. त्या मन लावून ऐकत असताना त्यांचे डोळे बरेच काही सांगून गेले.

नवीन पिढीमध्ये प्रचंड सामर्थ्य आहे. गरज आहे ती ऐतिहासिक वारसा त्यांच्याकडे सुपूर्त करण्याची. त्यांना आपले अनुभव शेअर करण्याची. मग किल्ला जसा चिरेबंदी असतो तसेच चारित्र्य ही घडेल.

प्रवास

ओंकार मांढरे, BE, E & TC Engg.

अनोळखी या जगात प्रवास तर सगळेच करतात,
बनतो मात्र काहींचाच तो रमणीय,
कारण त्या मध्ये भेटलेल्या असतात काही व्यक्तीच
अविस्मरणीय.

कोटून तरी कोठे तरी पोहचणं हे जो तो ठरवतो,
पण हीच गोष्ट सुरेख मात्र त्याचा प्रवास बनवतो.

प्रवास करणारे, प्रवासी म्हणून परिचित राहतात,
पण काही व्यक्ती या कायमच्या आपल्याच बनून जातात.
वळणवार, संकटमय, खडतर वाट या मध्ये येतच राहते,
मात्र तीच तर जीवनात येणारा चांगला काळ ठरवत असते.
नकळत का असेना प्रत्येकाचा प्रवास हा जन्मतःच सुरू होतो,

पूर्ण होण्यासाठी मात्र तो संपूर्ण आयुष्यच घेतो.

रोजच्या या धकाधकीत कित्येक संकटे येऊन टेकतात,
नंतर समजतं त्याला तोंड देणं हीच होती खऱ्या प्रवासाची
गमत.

आजच्या काळात सर्वांचे लक्ष धोक्याकडेच असतं,
या दगदगीत जीवन मात्र जगायचं राहतं.

नकळत झालेलं पहिलं प्रेम

शिवराज जगताप, FY, AI & DS

काल सहज मनात विचार आला,
आयुष्यातील सर्वात अवघड प्रश्नं पडू लागली;
रडून जिच्या हसण्याचं कारण बनलो,
ती परी या अकलशून्याच्या प्रेमात कशी पडली?

तो प्रसंग पहिला आणि शेवटचा,
जेव्हा ती हसली आणि मी रडलो;
ह्या रडक्या चेहऱ्याला पाहून,
मी तिला कसा बरं आवडलो?

तिचा हिरो बनण्याच्या अट्टहासात,
तिचं सर्वस्व बनून गेलो;
पण तिच्याच काळजीला कंटाळून,
तिलाच उलट-सुलट बोलून गेलो.

हे होऊनही माझी आवड जपायला,
ती कधीच चुकली नाही;
ह्या वेड्यावर प्रेम करून,
ती कधीच थकली नाही.

माझ्या आयुष्यात तूच आहेस,
एकमेव प्रेमाची परीभाषा;
तूच माझा चंद्र-सूर्य,
आणि तूच माझी पूर्व दिशा.

आयुष्यात सगळं विसरेल,
पण तुला कधीही नाही;
याच नव्हे तर पुढच्या जन्मीही बनून
येणार ना;
तूच माझी आई!!

आक्रोश

शीतल सपकळ, BE, E & TC Engg.

आक्रोश चाललाय नुसता,
कुणाच्या लेकीसाठी, कुणाच्या बहिणीसाठी
तर कुणाच्या मैत्रीणीसाठी,
जीवंतपणी मेले ते आई-बाप आपल्या पोटच्या पोरीसाठी,
कारण
कोमेजून गेल्या कळ्या त्या नराधमांच्या वासनेसाठी
पाणी येतं डोळ्यात जेव्हा अशी बातमी कानी पडते,
पण करणार काय
जनता मात्र हातात मेणबत्ती घेऊनच लढते.

आज निर्भयाची निर्भया १, निर्भया २, निर्भया ३ झाली,
न्यायासाठी मात्र न्यायाचीच दरवाजे बंद केली.

एकीकडे देवीला पुजणारा तो दुसरीकडे तिच्यासाठीच राक्षस
होऊन बसलाय
भ्रूणहत्येच्या पाठीमागे आता बलात्काराचा शिक्षा लागलाय,
कुठे न्यायचा होता देश आणि कुठे येऊन बसलाय.

योद्धा म्हणवून घेता घेता आता ती खचून गेली,
स्वतःचं जग निर्माण करू पाहणारी तीच आता नाहीशी
झाली.

story, status, post मधून सगळ्यांनी सहानुभुती
दाखवली,
पण तिची कहाणी खरंच कोणाला समजली?

वेळ झालीये आता जागे व्हायची,
जशांना तसाच धडा शिकवायची,
अन् छोट्याशा कळ्यांना पुन्हा बहरू द्यायची..!

सर रतन टाटा: एक रत्नरूपी व्यक्तिमत्त्व

डॉ. विनोद तोडकरी, Faculty, Mech. Engg.

भारताला उद्योगपतींच्या रूपामध्ये अनेक रत्नरूपी व्यक्तिमत्त्व लाभली पण त्यांपैकी आवर्जून उल्लेख करावा असे नावाप्रमाणे रत्न असणारे सर रतन टाटा (२८ डिसेंबर १९३७-९ ऑक्टोबर २०२४).

या थोर व्यक्तिमत्त्वाच्या आयुष्यातील एक किस्सा:

जेव्हा भारतीय अब्जाधीश रतनजी टाटा यांना एका रेडिओ प्रेजेंटरने टेलिफोन मुलाखतीत विचारले: 'सर, तुम्हाला जीवनात सर्वात जास्त आनंद झाला, ती आठवण सांगाल का'?

रतनजी टाटा म्हणाले: 'मी जीवनात आनंदाच्या चार टप्प्यांतून गेलो आणि शेवटी मला खऱ्या आनंदाचा अर्थ समजला.'

पहिला टप्पा संपत्ती आणि संसाधने जमा करण्याचा होता. पण या टप्प्यावर मला हवा तसा आनंद मिळाला नाही.

मग मौल्यवान वस्तू गोळा करण्याचा दुसरा टप्पा आला. पण या गोष्टीचा परिणामही तात्पुरता असतो आणि मौल्यवान वस्तूंची चमक फार काळ टिकत नाही हे मला जाणवलं.

त्यानंतर महत्त्वाचा तिसरा टप्पा आला. तेव्हा भारत आणि आफ्रिका या देशातील ९५% डिझेलचा पुरवठा माझ्याकडे होता. भारत आणि आशियातील सर्वात मोठ्या स्टील कारखान्याचा मी मालकही होतो. पण इथेही मला कल्पनेतला आनंद मिळाला नाही.

चौथा टप्पा होता जेव्हा माझ्या एका मित्राने मला काही अपंग मुलांसाठी व्हील चेअर विकत घेण्यास सांगितले. सुमारे २०० मुले होती. मित्राच्या सांगण्यावरून मी लगेच व्हील चेअर घेतल्या.

पण मित्राने आग्रह धरला की मी त्यांच्यासोबत जाऊन मुलांना व्हील चेअर स्वहस्ते द्यावी. मी त्यांच्यासोबत गेलो. तिथे सर्व पात्र मुलांना मी स्वतःच्या हाताने व्हीलचेअर

दिल्या. या मुलांच्या चेहऱ्यावर मला आनंदाची विचित्र चमक दिसली. मी त्या सगळ्यांना व्हील चेअरवर बसून इकडे तिकडे फिरताना आणि मजा करतांना पाहत होतो. जणू ती सगळी मुलं पिकनिक स्पोर्टवर पोहोचली होती, जणू काही कसलातरी विजयोत्सवच होता तो. त्या दिवशी मला माझ्या आत खरा आनंद जाणवला. मी तिथून परत जायला निघालो तेव्हा त्या मुलांपैकी एकाने माझा पाय धरला. मी हळूवारपणे माझा पाय सोडण्याचा प्रयत्न केला, परंतु मुलाने सोडले नाही आणि त्याने माझ्या चेहऱ्याकडे पाहिले आणि माझे पाय घट्ट

धरले. मी झुकलो आणि मुलाला विचारले: 'तुला आणखी काही हवे आहे का?'

मग मुलाने मला जे उत्तर दिले, त्याने मला धक्काच दिला नाही तर आयुष्याकडे पाहण्याचा माझा दृष्टीकोन पूर्णपणे बदलून टाकला.

मुलाने म्हटले: 'मला तुमचा चेहरा लक्षात ठेवायचा आहे जेणेकरून मी तुम्हाला स्वर्गात भेटेन तेव्हा मी तुम्हाला ओळखू शकेन आणि पुन्हा एकदा धन्यवाद देऊ शकेन.'

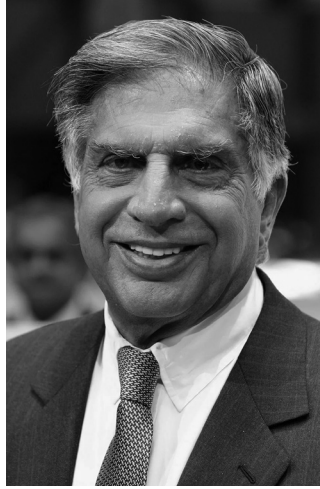
वरील विस्मयकारक कथेचे सार हे आहे की आपण सर्वांनी आपल्या अंतरंगात डोकावून विचार केला पाहिजे की, हे जीवन, संसार आणि सर्व ऐहिक कार्ये सोडल्यानंतर आपली आठवण राहिल का?

कोणीतरी तुमचा चेहरा पुन्हा पाहू इच्छित आहे, ही भावना सगळ्यात जास्त आनंद देणारी असते.

या प्रसंगावरून रतन टाटांचा स्वभाव आणि परोपकारी वृत्ती प्रकर्षाने जाणवते. अशा या महत्त्वाकांक्षी आणि देशभक्त उद्योगपतीला भावपूर्ण श्रद्धांजली!

Sir Ratan Tata always believed that true leader is always humble and empathetic.

In my opinion, Sir Ratan Tata is a legacy that has inspired, is still inspiring and will continue to inspire Generations.

आपली माणसं

संतोष वाघमोडे, BE, Mech. Engg.

जी असतात आपली माणसं ती देतात आपली आयुष्यभर साथ,
तीच असतात आपली माणसं जी आपल्याबरोबरच राहून कधीच करत नाहीत आपला विश्वासघात.

जी असतात आपली माणसं, त्यांच्याबरोबर बोलताना राहत नाही वेळेचे भान,
आणि तीच असतात आपली माणसं, ज्यांच्याशी बोलताना लागत नाही भूक आणि तहान.

आयुष्यात खूप माणसे येतात जी स्वतःला हुशार आणि आपल्याला समजतात वेडे,
पण आपल्याला समजून घेणारी आपली माणसे असतात आपल्या आयुष्यात फारच थोडे.

समजून घेणारी आपली माणसं आपल्या आयुष्यात असली की, आयुष्य मनमोकळेपणाने जगता येतं,
हे जग किती सुंदर आहे, आपल्या माणसांप्रमाणेच याचं प्रत्यक्ष प्रमाण आपल्या माणसांना देता येतं.

जीवनात येणारी माणसं आपल्याला काही ना काहीतरी अनुभव देतात,
पण आपल्याच आयुष्यात असणारी आपली माणसं मात्र आपल्याला जीवनाचा खरा अर्थ शिकवतात.

आपल्या चांगल्या वेळेत तर सगळेच आपल्याबरोबर असतात,
पण आपली माणसं तीच असतात जी वाईट वेळेत सोडत नाहीत आपली साथ,

जरी परिस्थिती कितीही कठीण असली तरी आपल्या अथक प्रयत्नाने करतात त्या बिकट परिस्थितीवर मात.

जी असतात आपली माणसं,
ती ओळखतात आपल्या हसत्या चेहऱ्यामागचे आपले दुःख आणि आपल्या रागामागचं आपले प्रेम,
आणि तीच असतात आपली माणसं, जी कोणत्याही परिस्थितीत करत नाहीत आपल्याशीच गेम.

आयुष्यात खूप माणसे येतात आणि खूप माणसे जातात,
पण आपल्याबरोबर आपल्या आयुष्यात शेवटपर्यंत तीच माणसं असतात,
जी खरंच आपली माणसं असतात.

❖❖❖

मी ना माझे राहिले आता

अनुष्का गणवीर, TY, AI & DS

राहता राहत नाही त्या गोष्टी संपता संपत नाही
त्या आठवणी स्वतःत तुला शोधते आता

मी ना माझे राहिले आता

भोवती नाहीस तरीही असल्याचा भास होतो आता

मी ना माझे राहिले आता

फुलांना त्रास ना देणारी मी मोगरा लावते आता

मी ना माझे राहिले आता

बदल बघतोस ना तू जरा प्रेमळ वागतोस ना तू
बघतोस ना त्या डोळ्यांना ज्यात काजळ लावते आता
मी ना माझे राहिले आता मी ना माझे राहिले आता...

किताबें!

किताबें झाँकती हैं बंद आलमारी के
शीशों से,
बड़ी हसरत से तकती हैं।
महीनों अब मुलाकातें नहीं होतीं,
जो शामें इन की सोहबत में कटा करती
थीं।

अब अक्सर
गुज़र जाती हैं कम्प्यूटर के पदों पर.
बड़ी बेचैन रहती हैं किताबें
इन्हें अब नींद में चलने की आदत हो
गई है
बड़ी हसरत से तकती हैं,
जो कदरें वो सुनाती थीं,
कि जिनके सेल कभी मरते नहीं थे,
वो कदरें अब नज़र आतीं नहीं घर में,
जो रिश्ते वो सुनाती थीं।
वह सारे उधड़े-उधड़े हैं,
कोई सफ़ा पलटता हूँ तो इक सिसकी
निकलती है,
कई लफ़्ज़ों के मानी गिर पड़े हैं।
बिना पत्तों के सूखे ढूँठ लगते हैं वो सब
अल्फ़ाज़,
जिन पर अब कोई मानी नहीं उगते,
बहुत-सी इस्लामें हैं,
जो मिट्टी के सकोरों की तरह बिखरी
पड़ी हैं,

गिलासों ने उन्हें मतरुक कर डाला.
जुबान पर ज़ायका आता था जो सफ़हे
पलटने का,
अब ऊँगली क्लिक करने से बस इक,
झपकी गुज़रती है,
बहुत कुछ तह-तह-तह खुलता चला
जाता है परदे पर,
किताबों से जो ज़ाती राख़ता था, कट
गया है।
कभी सीने पे रख के लेट जाते थे,
कभी गोदी में लेते थे,
कभी घुटनों को अपने रिहल की सूरत
बना कर।
नीम-सजदे में पढ़ा करते थे, छूते थे
जबों से,
वो सारा इल्म तो मिलता रहेगा
आइन्दा भी।
मगर वो जो किताबों में मिला करते थे
सूखे फूल,
और महके हुए रुक्के,
किताबें माँगने, गिरने, उठाने के बहाने
रिश्ते बनते थे।
उनका क्या होगा?
वो शायद अब नहीं होंगे !

—गुलज़ार

अनुक्रमणिका

१.	इंजिनियरिंग की परिभाषा	जानव्ही तांबे, TY, AI & DS	३३
२.	माता-पिता और बच्चों का संबंध	सौ. हेमलता तांबे, Parent	३३
३.	भारतीय अर्थव्यवस्था में परिवर्तन	सिमरन तांबे, Parent	३४
४.	मनपसंद करियर बनाएँ सशक्त युवा!	श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET	३५
५.	बदलते रंग मोहब्बत के	जुबेर अत्तार, SY, IT	३६
६.	सफर चार साल का...	ओंकार मांडरे, BE, E & TC Engg.	३७
७.	काश उस दिन उसका भी कोई भाई होता	यश शुक्ला, Alumni, VPKBIET	३८
८.	इंतजार	शीतल सपकाळ, BE, E & TC Engg.	३८
९.	शायरी	जुबेर अत्तार, SY, IT	३९
१०.	बापू तेरे देस में	कुसुमांजली जगताप, Staff, IT	४०
११.	न जाने क्यों...	जानव्ही तांबे, TY, AI & DS	४०

इंजिनियरिंग की परिभाषा

जानव्ही तांबे, TY, AI & DS

“विज्ञान की शक्ति को समझना और उसे मानवता के कल्याण के लिए उपयोग करना ही इंजिनियरिंग है।”

इंजिनियरिंग एक ऐसा क्षेत्र है जो विज्ञान और गणित के

सिद्धांतों का उपयोग करके समस्याओं का समाधान करता है। यह एक व्यापक और विविधता से भरा क्षेत्र है, जिसमें कई उप-क्षेत्र शामिल हैं, जैसे

कि सिविल इंजिनियरिंग, मेकैनिकल इंजिनियरिंग, इलेक्ट्रिकल इंजिनियरिंग, और कंप्यूटर इंजिनियरिंग। इंजिनियरिंग का मुख्य उद्देश्य मानव जीवन को सरल और बेहतर बनाना है।

इंजिनियरिंग की परिभाषा केवल तकनीकी ज्ञान तक सीमित नहीं है, बल्कि यह एक रचनात्मक प्रक्रिया भी है। इंजीनियरों को न केवल समस्याओं का समाधान करना होता है, बल्कि उन्हें नए विचारों और नवाचारों के माध्यम से समाज में सकारात्मक परिवर्तन लाने की भी आवश्यकता होती है। उदाहरण के लिए, सौर ऊर्जा, जलवायु परिवर्तन, और स्मार्ट सिटी जैसी अवधारणाएँ इंजिनियरिंग के माध्यम से ही संभव हुई हैं।

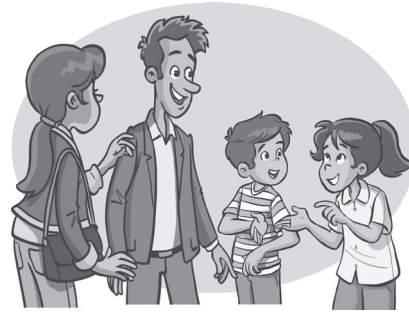
इंजिनियरिंग में अनुसंधान और विकास का महत्वपूर्ण स्थान है। नए उपकरणों, तकनीकों और प्रक्रियाओं का विकास इंजिनियरों की मेहनत और समर्पण का परिणाम है। इसके अलावा, इंजिनियरिंग में टीम वर्क और संचार कौशल भी आवश्यक हैं, क्योंकि अधिकांश परियोजनाएँ एक समूह के रूप में कार्य करती हैं।

अंत में, इंजिनियरिंग केवल एक पेशा नहीं है, बल्कि यह एक जिम्मेदारी है। इंजिनियरों को समाज की आवश्यकताओं को समझते हुए, टिकाऊ और प्रभावी समाधान प्रदान करने की दिशा में काम करना चाहिए। इस प्रकार, इंजिनियरिंग मानवता के विकास में एक महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है।

माता-पिता और बच्चों का संबंध

सौ. हेमलता तांबे, Parent

माता-पिता और बच्चों का संबंध संसार के सबसे पवित्र और मजबूत संबंधों में से एक है। यह रिश्ता केवल खून का नहीं होता, बल्कि इसमें प्रेम, त्याग, विश्वास और समझदारी की गहराई छिपी होती है। माता-पिता अपने बच्चों के पहले गुरु होते हैं। वे न केवल उन्हें जन्म देते हैं, बल्कि उन्हें अच्छे संस्कार, शिक्षा और जीवन के मूल्य भी सिखाते हैं।

बचपन में बच्चे अपने माता-पिता पर पूरी तरह निर्भर रहते हैं। माता-पिता अपने बच्चों की हर ज़रूरत का ध्यान रखते हैं और उन्हें सुरक्षित,

स्वस्थ और खुश रखने की हर संभव कोशिश करते हैं। वे अपने सुख-दुख को भूलकर बच्चों की खुशी के लिए काम करते हैं।

लेकिन आज के समय में, जैसे-जैसे आधुनिकता और व्यस्त जीवनशैली बढ़ रही है, यह संबंध अपनी मूल भावना खोता जा रहा है। मोबाइल, सोशल मीडिया और करियर की दौड़ में हम अपने माता-पिता के लिए समय नहीं निकाल पाते। बच्चे स्वतंत्रता के नाम पर माता-पिता से दूर होते जा रहे हैं, वहीं कई माता-पिता भी अपने बच्चों को केवल जिम्मेदारी मानने लगे हैं।

इस सोच के कारण इस पवित्र संबंध में दूरी और भावनात्मक खालीपन आ गया है। पीढ़ियों के बीच संवाद की कमी ने आपसी समझ को भी प्रभावित किया है।

इसलिए ज़रूरी है कि हम इस रिश्ते की अहमियत को समझें और उसे सहेजें। माता-पिता और बच्चों के बीच विश्वास, संवाद और प्यार बना रहे, तभी परिवार और समाज दोनों सुखी और समृद्ध बन सकते हैं।

✂✂✂

मनपसंद करियर बनाएँ सशक्त युवा!

श्री. प्रशांत लोणकर, Mental Health Professional, VPKBIET

अपनी क्षमता के अनुसार मनपसंद करियर का चुनाव ही जीवन की सही नींव होती है। अपने जीवन में योग्य निर्णय लेते समय आधी-अधूरी जानकारी के अनुसार कुछ ठोस निर्णय बहुत ही नुकसानदेह हो जाता है। सही जानकारी लेकर, मनोविज्ञान की सहायता से छात्रों को अपना रुझान ध्यान में रखते हुए योग्य निर्णय लेना बहुत आवश्यक है। इस बारे में कुछ लोगों को ही करियरों के संदर्भ में, जैसे आर्ट्स, सायन्स, कॉमर्स, इंजिनियरिंग, बिजनेस मैनेजमेंट, की ही जानकारी होती है।

ध्यान में रखने की बात तो यह है कि अपने देश में ७०० से अधिक कैरियर्स तथा ३०,००० से अधिक कोर्स मौजूद हैं।

हर एक मनुष्य अपनी विशिष्ट शारीरिक क्षमता तथा भावनिक, बौद्धिक, सामाजिक, अध्यात्मिकता का कॉम्बो पैक होता है तथा हर एक करियर के लिए निश्चित कॉम्बो की जरूरत होती है। इन दो बातों का सही मेल ही हमें अपने क्षेत्र का हीरो बना देते हैं।

योग्य कार्य के चुनाव के अभाव में पश्चाताप के अलावा कुछ नहीं मिलता।

इक्कसवीं शताब्दी स्पेशलाइजेशन तथा अपने क्षेत्र में ऊँची उड़ान भरने की है। आप उसी क्षेत्र में अपनी ऊँची उड़ान भर सकते हैं, जिस क्षेत्र के लिए आपके पास वह बौद्धिक

कॉम्बो, नैसर्गिक रूप में होता है। इसलिए अपने लिए करियर का चुनाव करते समय अपनी बौद्धिक क्षमता ध्यान में रखना आवश्यक है क्योंकि हर एक की बौद्धिक क्षमता अलग-अलग होती है।

करियर में सफलता हासिल करने के लिए अपने व्यक्तित्व की खोज बहुत जरूरी है। इससे ही अपनी पहचान होगी, और मिलेगी जीवन को एक नई दिशा !!!!!

मेरे प्रिय मित्रों, मानसशास्त्रीय समुपदेशन यह सुविधा तंत्र शिक्षा विद्यालय के छात्रों के लिए शुरू हो चुकी है। इस बात का छात्र निश्चित रूप से लाभ उठा सकते हैं। समुपदेशन की यह प्रक्रिया बहुत गोपनीय रखी जाती है। छात्रों का मानसिक स्वास्थ्य, तथा भावनिक स्वास्थ्य अच्छा रहे, इस बात को ध्यान में रखते हुए ही अपने विद्यालय में इस विभाग का निर्माण किया गया है। मन की अव्यक्त बातें व्यक्त करने का यह सही प्लॉटफॉर्म बन जाता है। इसलिए कहा भी जाता है कि, There is no health, without mental health.

किसी भी व्यक्ति की सामाजिक एवं व्यावसायिक पहचान, विविध विद्यालयों के माध्यम से हो जाती है। छात्रों के जीवन को सही दिशा देना, उनके पैरों को ऊँची उड़ान भरने का हौसला देने का महत्वपूर्ण कार्य विद्यालय करते हैं। छात्रों की पारिवारिक स्थिति, संस्कार, शिक्षा, जिज्ञासा तथा सृजनशीलता आदि के माध्यम से उसका शैक्षणिक आलेख बन जाता है। औपचारिक शिक्षा के माध्यम से छात्रों में किस प्रकार की रुचि, कौशल, क्षमता, व्यक्तित्व में मिक्स हुआ है इस बारे में अंदाजा आ जाता है। आज-कल कक्षा दसवीं से ही करियर के संदर्भ में अनेक समस्याओं का सामना करना पड़ रहा है। अपने भविष्य में मुझे क्या बनाना है इस बारे में छात्र तथा पालक योग्य निर्णय नहीं ले पा रहे हैं। बहुत बार अधूरी जानकारी के आधार पर ही निर्णय लिया जाता है, जो आगे चलकर दुखदायक बन जाता है। दसवीं-बारहवीं के बाद करियर के संदर्भ में बिताए गए चार-पाँच बरस अपने जीवन की कूजी बन जाते हैं। यह कल अपने जीवन को पूरी तरह बदल देता है। भविष्य कल में उपस्थित होनेवाले खतरों

को टालने के लिए हर एक को अपने रुझान को भाँप लेना बहुत आवश्यक है ।

निरीक्षण क्षमता, स्मरणशक्ति, अध्ययन शक्ति, विचारधारा, तर्क शक्ति, कल्पना शक्ति तथा इन सभी के साथ अनुभव रूपी ज्ञान मनुष्य के व्यक्तित्व को नापने के लिए उपयोगी बन जाता है ।

किसी भी बात का मूल्यांकन तब श्रेष्ठ बन जाता है जब कोई भी बंधन, डर न हो । छात्रों में गुण कौशल्य का निरीक्षण तब श्रेष्ठ बन जाता है जब उसे पता न चले ऐसी अवस्था में वे कौनसा खेल खेल रहा है, खेलते समय उसकी क्या प्रतिक्रिया है, आदि बातों की ओर ध्यान दिया जाए । वो बार-बार कौनसा खेल खेलता है, मत खेलो कहने पर भी वह कौनसा खेल खेलने में अधिक समय बिताता है, इन सभी बातों का निरीक्षण भी उसके करियर की दृष्टि से महत्वपूर्ण बन जाता है । इन सभी बातों को ध्यान में रखते हुए योग्य निर्णय लेना आसान बन जाता है ।

ध्यान रखें - करियर मैनेजमेंट याने जीवन मैनेजमेंट!!!!

मनोविज्ञान पर आधारित विविध जाँच, व्यक्तिमत्त्व की खोज करने में सहायक बन जाती हैं । हम में क्या नहीं है, यह न देखते हुए क्या है यह बात अधिक महत्वपूर्ण बन जाती है। अपनी सफलता के बारे में अपने विचार और लोगों के इसी बारे में विचार, इन दोनों बातों में निश्चित बहुत बड़ा अंतर होता है । इसलिए खुद की सफलता के लिए खुद के विचार महत्वपूर्ण बन जाते हैं । अपने करियर मैनेजमेंट पर ही भौतिक सुख, आर्थिक सुख, मानसिक भावना, स्वास्थ्य, पारिवारिक स्थिति, और आध्यात्मिक सुख, आदि बातें अवलंबित होती हैं । इसलिए आज प्रत्येक छात्र को खुद की खोज करना जरूरी है । शांति, उत्साह तथा खुशी के साथ जीवन जीने के लिए खुद की खोज बहुत जरूरी है ।

" Prevention is better than cure."

धन्यवाद!

बदलते रंग मोहब्बत के

जुबेर अत्तार, SY, IT

पहले नज़रें मिलाती थी,
अब नज़रें चुराती है मोहब्बत,
पहले सपने दिखाती थी,
अब सपने लुटाती है मोहब्बत।
पहले हर दर्द सेहलाती थी,
अब दर्द बन जाती है मोहब्बत,
पहले जो पास बुलाती थी,
अब दूर ले जाती है मोहब्बत।

पहले बातों में मिठास थी,
अब खामोशी सिखाती है मोहब्बत,
पहले हर लम्हा सजाती थी,
अब तनहा छोड़ जाती है मोहब्बत।
पहले जो दिल में बसती थी,
अब याद बन रह जाती है मोहब्बत,
पहले सुकून का दरिया थी,
अब तूफान बन जाती है मोहब्बत।

पहले हर ख्वाब संजोती थी,
अब ख्वाब तोड़ जाती है मोहब्बत,
पहले दिल को जीत लेती थी,
अब दिल को हार दिखाती है मोहब्बत।
पहले जो एक खुशी थी,
अब दर्द बन सताती है मोहब्बत,
पहले जो थी जन्नत सी,
अब आग बन जलाती है मोहब्बत।

सफर चार साल का...

ओंकार मांढरे, BE, E & TC Engg.

अजनबी बनकर मिले थे, ये शख्स कुछ सालों पहले ।
पता नहीं, गुजरते दिनों के साथ कब बन गए अपने ॥

कॉलेज के हर दिन की शुरुआत इन दोस्तों से ही होती है ।
तो हॉस्टल की शाम थोड़ी ना इनके बिना कटती है ॥

लेक्चर में तो सिर्फ हमारा शरीर मौजूद रहता था ।
बाकी लास्ट बेंच पर हमारे साथ बैठा दोस्त हमें पूरी दुनिया
घुमा लाता था ॥

दो क्लास खत्म होते ही भूख लगना वो तो होना ही था ।
लेकिन मेस का खाना खाने के बाद उसकी बुराई करना तो
तय था ॥

गुजर जाता हर एक दिन इन सबके साथ बड़े हसते हुए सा ।
लेकिन बिना इनके कॉलेज और कैंपस है तो बिलकूल
अधुरा सा ॥

पेपर की कियी हुई तयारी कुछ दिनों में हम भूल जाएंगे ।
लेकिन दोस्तों के साथ कैंटीन में बिताए हुए पल हमेशा याद
रहेंगे ॥

पुरा दिन इन दोस्तों के साथ ही घुमा करते है ।
पर अच्छी तस्वीरें तो इनके साथ सिर्फ कॉलेज के
फेस्टिवल्स में ही निकलती है ॥

आ तो गए थे सब अलग-अलग जगह से लेकर अपना-
अपना एक किस्सा ।

लेकिन रह गए बनकर एक ही फॅमिली का हिस्सा ॥

वक्त भी इन दोस्तों के साथ इतना जल्दी बीत गया ।
फस्ट इयर में शुरू किया हुआ ये सफर लास्ट इयर में आ
पहुंचा ॥

चार साल का ये सफर चार महिनों का रह गया है ।
पर यादों की किताब में हर पन्ने पे इन दोस्तों और कॉलेज
के न जाने कितने किस्से लिखे हुए हैं ॥

काश उस दिन उसका भी कोई भाई होता

यश शुक्ला, Alumni, VPKBIET

काश उस दिन उसका भी कोई भाई होता
आज वो सितारा हमारे बीच ज़िंदा होता
काश कोई उसे जाकर बचा लेता
कम से कम उसका तो खून न बहता!

नरभक्षी भेड़ियों ने ली थी उसकी जान
छोड़ा था उसे वहीं तड़पता लहलुहान
चिल्लाती रही वो उसी जगह पर
न जाने कितने जुल्म हुए थे उस पर!

नारी को निर्वस्त्र करने का परिणाम
इस भूमि ने महाभारत देखा था
धिक्कार है ऐसे समाज पर
उसी भूमि ने आज यह अपराध देखा था!

जल रही हैं मोमबत्तियां शोक व्यक्त करने
आंदोलन कर रहे हैं लोग और दे रहे हैं धरने
क्या इस बार होगा उन दरिंदों पर कठिन शासन
या फिर एक बार उभरेगा एक नया दुःशासन!

इंतजार

शीतल सपकाळ, BE, E & TC Engg.

बहुत हुआ इंतजार अब तक,
चलो इसे खत्म करते है
दूरीयों को मिटाकर,
नयी कहानी को नए रंग से सजाते है।

गलतफहमियों को मिटा के फिर से एक हो जाते है
अधुरे रह गए पत्नों पे फिरसे नया सपना सजाते है
अनसुने ख्वाबों को फिर एक बार से दोहराते है
रह गए उस वादों को हकिकत में अब बदलते है।

पता नही किस्मत क्या सोचेगी
फिर भी एक बार और जी लेते है।
माना कि मंजील हमारी तय नही,
लेकीन सफर को तो यादगार बनाते है।

शायरी

जुबेर अत्तार, SY, IT

आँखों में तेरी हसरतों का गुलाब बन जाऊँ,
तेरे ख्वाबों का आफ़ताब बन जाऊँ।
बस एक बार तू मुस्कुरा दे,
मैं तेरी ज़िंदगी का ख्वाब बन जाऊँ।

छुपा लें हमने दिल की हर एक बात,
लबों पर है खामोशी की रात।
टूट कर भी जुड़ न सका हमारा दिल,
वो दूर होकर भी हमारे दिल के पास।

मेरी आँखों में देख तेरा चेहरा नज़र आएगा,
मेरी हाथों पे देख तेरा सहारा नज़र आएगा।
गया है तू जब से अब,
तुम्हारे बाद ज़िंदगी में कोई और नज़र नहीं आएगा।

दिल से निकल ये उदासी शब्दों में समा गई,
तेरी यादें बनकर ये आँखें फिर नम हो गई।
जुदाई की रातों और तनहाई के दिन,
तूने छोड़ा तो बाद सांसों भी बेवफा हो गई।

तेरी खुशबू से तुझे पहचान लूँगा,
हर सांस में तुझे महसूस कर लूँगा।
मेरी धड़कन में तेरा ज़िक्र सदा रहे,
तेरे ग़म को भी अपना हमसफ़र बना लूँगा।

मोहब्बत का जो है बेपनाह समंदर,
उसमें खुद को मैं डूबता पा लूँगा।
मेरी आँखों में तेरा नूर सजे,
हर पल तुझे अपने पास पा लूँगा।
तेरे ग़म को अपनी खुशी बना लूँगा,
हर आंसू को मैं अपने लबों से चुरा लूँगा।
तेरी यादों का जो है एक जहान,
उस जहान को मैं अपना बना लूँगा।

रूठ गए थे मोहब्बत से हम,
निगाहों से निगाह मिला न सके।
दिलों में तो थी बेपनाह चाहत,
मगर लब पर कभी आ न सके।

कहानी जो लिखी थी तकदीर ने,
वो लम्हे कभी हम भुला न सके।
छुपी थी जो आरजू दर्द के परदे में,
वो शिकवे कभी हम सुना न सके।

बापू तेरे देस में

कुसुमांजली जगताप, Staff, IT

देख मेरी हालत
 बापू तेरे देस में
 हर तरफ हैं दरिंदे
 इन्सानोंके भेस में
 लेकिन बहुत है कदर तुम्हारी
 कुछ मोलभाव करते नोट पें
 और बाकी तोलते हैं वोट पें
 बापू तुने कहा था
 रामराज आएगा देस में
 पर देख जरा इन जालिमोंने
 रामकोभी ना बक्शा जोश में
 बापू तुम्हे लगता होगा ना
 है सबकुछ बहुत अच्छा
 पर अंधेरी गलीके हर आँगन
 दम तोड रहा है मासुमसा बच्चा
 बापू तुने संजोए थे तुम्हारी
 बेटीके लिए हसीन सपने
 पर ऐसा लहु लूहान
 कर दीया है मुझको
 अच्छा होता जो तू
 संग लेकर जाता अपने
 तुझको मार दी गोली
 बस इकही बारमें किया खतम
 अच्छा हुआ जो चले गए
 नहीं देखोगे मेरे सौ जखम
 आ बापू फिर इक बार
 अब बस सहारा तेराही
 क्योंकी लगता है मुझको
 अब भी यें देस मेरा ही॥

न जाने क्यों...

जानव्ही तांबे, TY, AI & DS

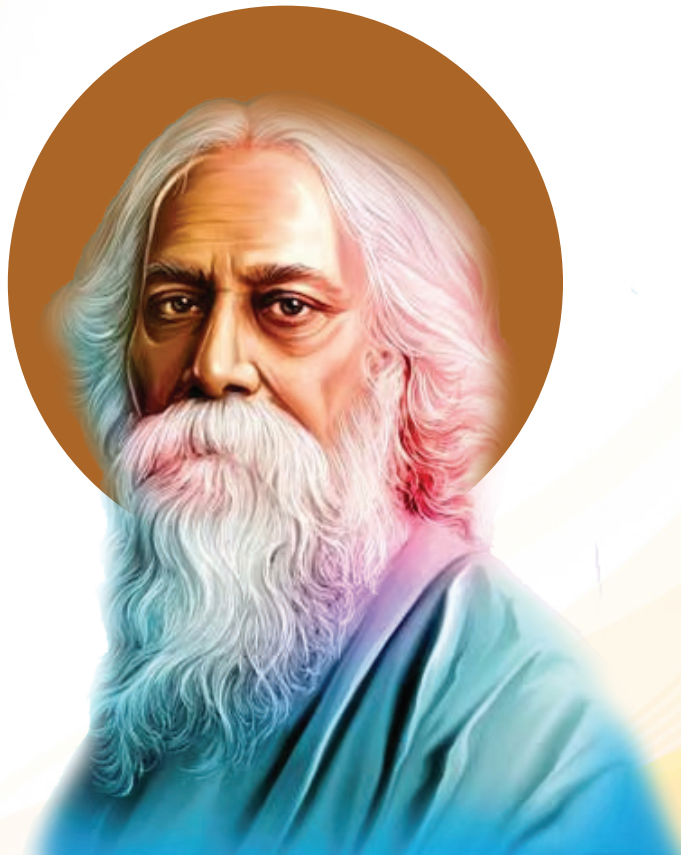
सबके लफ़्ज़ दिल पर लिख रखे हैं,
 न जाने क्यों मेरे लफ़्ज़ अनसुने रहे हैं।
 सबकी खुशी को अपना माना हैं,
 न जाने क्यों मेरी खुशी को क्यों नहीं पहचाना हैं।
 सबकी दुःख की साथी बनी,
 न जाने क्यों मेरी दुःख को समझा ही नहीं।
 सबकी बातें याद रखीं हैं,
 न जाने क्यों मेरी बातें अनकही रही हैं।
 सबकी सबसे जान-पहचान हो गई,
 न जाने क्यों मैं अपनों में अनजान हो गई॥

Let My Country Awake...

Where the mind is without fear
and the head held high;
Where knowledge is free;
Where the world has not been broken up into fragments
by narrow domestic walls;
Where words come out from the depth of truth;
Where tireless striving stretches its arms towards
perfection;
Where the clear stream of reason has not lost its way
into the dreary desert sand of dead habit;
Where the mind is led forward by Thee into ever-
widening
thought and action;
Into that heaven of freedom, my Father,
let my country awake.

Rabindranath Tagore (1861-1941)

INDEX

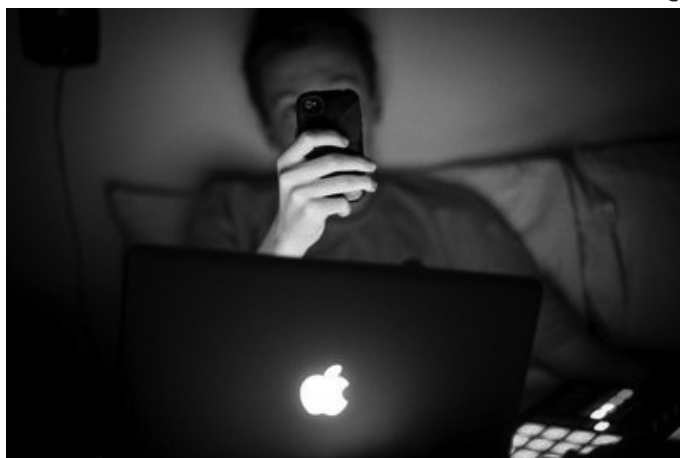
1.	Excessive Screen Time: Detrimental to Mind and Health	Mr. Prashant Lonkar, Mental Health Professional, VPKBIET	41
2.	Confusing 20s	Ms. Gauri Khedekar, SY, E & TC Engg.	42
3.	The Unscripted Classroom: Navigating Casual Behaviour, Litter Legacy and the Landscape of Awkward Grooming in Students	Dr. Aparna Sajjan, Faculty, General Science and Engg.	43
4.	AI Technologies Used in Electrical Engineering	Mr. Sandeep Shelar, Faculty, Elec. Engg.	44
5.	From Idea to Startup: A Journey through Campus Incubation	Dr. Jyoti Rangole, Faculty, E & TC Engg. (Head, Srujan CoE) Dr. Vipin B. Gawande, Faculty, Mech. Engg. (Head, Srujan CoE)	45
6.	Music in the Air: A Symphony of Goodness	Dr. Rajveer Shastri, Faculty, E & TC Engg.	48
7.	AI in Daily Life: Boon or Bane?	Mr. Saurabh Patil, BE, E & TC Engg.	49
8.	Our Experience of Visit to NTPC, Kudgi	Mr. Abhay Pansare, BE, Mech. Engg.	50
9.	Only God can count that Fast: Exploring the World of Quantum Computing...!	Mr. Hariom Pawar, FY, IT	51
10.	Tides of My Heart	Mr. Rajdeep Salunke, SY, IT	52
11.	On the horns of a dilemma...	Mr. Laukik Bhogale, TY, IT	53
12.	Experience of Team AIMERS: A Journey of Innovation and Achievement	Mr. Sankalp Khatake, SY, AI & DS	54
13.	Personal Financial Management	Mr. Yash Shukla, Alumni, VPKBIET	55
14.	Quantum Computing: Current Progress and Future Directions	Ms. Priyanka Kokare, Faculty, IT	56
15.	AI-The Future	Mr. Pradip Ghorpade, Faculty, AI & DS	57
16.	Titan of India: Ratan Tata	Ms. Janvi Tambe, TY, AI & DS	58
17.	Relation	Ms. Tanvi Kumbhar, TY, AI & DS	59
18.	Life Rule	Ms. Tanvi Kumbhar, TY, AI & DS	59
19.	The Importance of Communication Skills for Backend Engineers	Ms. Rucha Keskar, FY, Comp. Engg.	60
20.	Leadership Lessons from Mythology and Marvel: The Timeless Principles that Shape Great Leaders	Ms. Fauziya Shaikh, BE, AI and DS	62
21.	Being Alone	Mr. Harish Shivekar, TY, AI & DS	64

Excessive Screen Time: Detrimental to Mind and Health

Mr. Prashant Lonkar, Mental Health Professional, VPKBIET

Nowadays, everyone is strongly connected with each other virtually instead of physically. People say 'Hi' over social media but avoid direct communication between them, if they meet. This is the impact of over usage of screen time or social media. Excessive screen time may lead to frustration, depression, anxiety, stress, nervousness, insomnia and maladjustment.

Science and technology have done lot of progress in many areas. With the passage of time, there are drastic changes taking place in human lifestyle. It is a blessing as well as a curse. The age of computers has brought radical changes in our lives. At the same time, it is important to note that human life has become mechanical, monotonous and materialistic.

If we observe carefully, we come to know that from the age of 15 years old, everyone has a mobile phone in today's time. Therefore, we are living and experiencing the age of computers. Addiction to computer screens has the adverse impact on mental health, emotional well-being, physical health, academic performance, routine life, career

prospects, sleep patterns, etc.

It is said that forbidden fruit is the sweetest. College students are not attentive during college lectures because they believe that they will understand their content through YouTube channels. Fact to the matter is that it is a wrong notion. They waste their precious time in online activities. It has a far-reaching impact on their career growth. Students are getting attracted towards various social networking sites (Example: Instagram, Facebook, YouTube, Skype, WhatsApp, Google, etc.) which sometime prove detrimental.

Research shows that excessive screen time affects adversely on cognitive, affective and psycho-motor domains. Taking into consideration all these facts, a student's introspection is of paramount importance.

Having appropriate Life skills plays a significant role to lead a successful and productive life. By developing self-awareness, students can overcome their personal issues. Academic investment means students need to develop or train themselves professionally, personally and emotionally. They need to enhance their proficiency, efficiency and competency levels. It is rightly said that "a sound mind dwells in a sound body". Students must take into account positive aspects as well as drawbacks of excessive screen time. The use of mobiles should be made for constructive purposes such as nurturing hobbies, project work, and planning and development etc. Students should devote their time for some important activities like yoga, pranayama, book reading, exercise, etc. As per medical

science research, a human being requires sleep for at least 7-8 hours to live a normal life. We feel reenergized and rejuvenated after a sound sleep.

Excessive screen time triggers release of the dopamine hormone. High stimulation of these content trains the brain for instant gratification. Thus, we feel exhausted and tired. To some extent, we experience mental fatigue.

In a nutshell, we must use electronic

gadgets judiciously, economically, frugally, carefully and wisely. Technology has to be used for our growth, progress, development, improvement, upliftment and empowerment. Addiction to mobile, computer or any other technological device sometimes leads to unnecessary comparison or competition with others. It hampers the growth of an individual.

Bottom line is that we must use screen time effectively.

Confusing 20s

Ms. Gauri Khedekar, SY, E & TC Engg.

Being in your 20s is like being a swing, oscillating between your Academics/Dreams and the enthusiasm to try something new (Extracurricular)...

It is an unstable and confusing state of mind. You do not know which direction to go, from where to start, or where to stop. What to do and what not to do? What is right and what is wrong? How to behave and how not to behave? (Etiquette)

Confusion at its peak and lots of unanswerable questions...

All this because of something called Shiny Object Syndrome. You want to achieve and become an expert in everything- this and that, and almost everything... (You want to dance well, act well, sing well, draw well, study well, etc..)

At the same time, I heard something: "Let your dreams fly." That is true up to some extent and valid only until you have explored a lot of things, but somewhere you have to stop your exploration and start focusing on one thing. You should find that one thing

as soon as possible, and it will be easier for you to get success early. In short, if you try to achieve everything, your condition will be like a popular saying which goes like "Jack of all trades, master of none."

Focusing on one thing at least will take you somewhere and will make you independent and capable of earning.

But trying to be an expert in everything will give nothing but only disappointments. That does not mean you should never do something other than that one thing (your dream), but if those extra things are overwhelming you, stopping you from giving 100% to achieve your main goal, remove them or try to minimize them.

I strongly felt to write my state of mind at this age and the present article is as per my knowledge and understanding and will be valid if you are in your 20s. Honestly speaking, I also felt overwhelmed many times, but whatever is written in this article is the truth, and we should accept it and start finding that one thing and start working towards it.

The Unscripted Classroom: Navigating Casual Behaviour, Litter Legacy and the Landscape of Awkward Grooming in Students

Dr. Aparna Sajjan, Faculty, General Science and Engg.

The classroom is more than just four walls and a blackboard (smart board). It is a dynamic ecosystem where young minds grow, interact, and learn. The focus is often on the curriculum and teaching methods, but the often-underestimated factor of classroom cleanliness and student behaviour can play an important role in shaping the students, fostering a positive learning environment, and ultimately contributing to academic success.

The world of student grooming is a constantly evolving landscape, often reflecting personal experimentation, developing self-awareness, and the influence of trends. What might appear 'awkward' to one generation can be a genuine expression of identity for another. However, certain aspects can present practical challenges in an educational institute.

Strange Hairstyles: While self-expression is valuable, but extreme or distracting hairstyles can sometimes become a focal point, drawing attention away from learning.

Unbearable Scents: Strong perfumes or body sprays can be disruptive and even trigger allergies in classmates and teachers.

Questionable Fashion Choices: Clothing that is excessively revealing, inappropriate for the learning environment, rigged or torn out jeans or displays of offensive imagery can be distracting and create an uncomfortable atmosphere.

Developing Hygiene Habits: For younger students, navigating personal hygiene can

be a learning process. This might manifest as uncombed hair, or messy unwashed clothing –often unintentional but nonetheless noticeable.

The familiar crunch of a discarded wrapper underfoot, the stray plastic clinging to a desk leg–these are unfortunately common sights in classrooms. Littering is not limited to any one gender and there are certain social factors that might influence classroom cleanliness.

Fast-Paced Consumption Culture: The present generation students have grown up in an era of readily available single-use packaging and accessible foods. This universal culture of consumption under a busy schedule might have accidentally led to more wrappers and disposable items entering the classroom.

Digital Distractions and Lack of Awareness: In a digitally saturated world, students might be more immersed in their devices, leading to a decreased awareness of their immediate physical surroundings and the consequences of littering.

Perceived Lack of Consequences or Accountability: If littering goes unaddressed or unpunished, it can become a regular behaviour within a classroom setting, regardless of gender.

Influence of Peer Behaviour: Social norms within a classroom can significantly impact individual behaviour. If littering is prevalent among a peer group, it can become more habitual.

Varying Home Environments and Upbringing: Students come from diverse backgrounds with varying levels of emphasis on cleanliness and responsibility. These ingrained habits can influence their behaviour in the classroom.

It is crucial for educators to approach these situations with sensitivity and understanding. What might seem awkward is often a part of a student's journey of self-discovery. Direct criticism can be damaging to self-esteem. Instead, the focus should be on gently guiding students towards understanding appropriate presentation in a shared learning environment and the importance of basic hygiene. Both grooming and behaviour are key indicators of your professionalism.

A well-groomed appearance creates a

positive first impression on recruiters. It signals that you are attentive to detail, take yourself seriously, and respect the occasion. This includes neat clothing, clean hair, trimmed nails, and appropriate use of fragrance. A polished exterior and courteous attitude convey that you understand and can stick to professional standards.

Good etiquette and professional conduct demonstrate maturity, respect, and the ability to integrate into a professional environment. This includes punctuality, polite communication, attentive listening and appropriate body language.

Most important of all is that the teachers and educators themselves should model respectful communication, professional appearance and appropriate grooming.

AI Technologies Used in Electrical Engineering

Mr. Sandeep Shelar, Faculty, Elec. Engg.

AI is revolutionizing the field of Electrical Engineering, transforming the way we approach power systems, electronics, and control systems. Key Applications of AI in Electrical Engineering include:

- **Smart Grid Management:** AI optimizes energy distribution, forecasts demand, and prevents outages, making power systems more efficient and reliable.
- **Predictive Maintenance:** AI-driven systems monitor electrical devices, anticipating failures and reducing downtime, which extends lifespan of equipment and ensures optimal performance.
- **Electronics Manufacturing:** AI enhances precision, quality, and performance of

electronic devices, reducing waste and ensuring high standards.

- **Power Systems and Control:** AI improves control engineering, power plant control and automation, making systems more efficient and adaptive.
- **Renewable Energy Integration:** AI facilitates the integration of renewable energy sources, balancing supply and demand, and ensuring a consistent energy supply.

AI Technologies Used in Electrical Engineering include :

- **Machine Learning:** Algorithms analyse data, identify patterns, and make predictions, optimizing electrical systems.
- **Deep Learning:** The techniques such as

neural networks enable complex decision-making and control in electrical systems.

- **Expert Systems:** Knowledge-based systems provide expert advice and decision-making capabilities in Electrical Engineering.

The integration of AI in Electrical Engineering has the potential to transform the industry, enabling more efficient, sustainable and innovative solutions. AI applications in Electrical Engineering are diverse and rapidly expanding, transforming the field in various ways. Here are some examples:

Power Systems

- **Predictive Maintenance:** AI-powered predictive maintenance helps prevent power outages and reduces maintenance costs.
- **Load Forecasting:** AI algorithms accurately forecast electricity demand, enabling utilities to optimize energy production and distribution.
- **Fault Detection and Diagnosis:** AI-based systems quickly detect and diagnose faults in power systems, minimizing downtime and repair costs.

Control Systems

- **Intelligent Control:** AI-driven control systems optimize performance, stability, and efficiency in various applications such as robotics and process control.
- **Model Predictive Control :** AI-based model predictive control (MPC) optimizes system performance by predicting future behaviour and adjusting control inputs accordingly.

Electronics and Embedded Systems

- **Hardware Design Optimization :** AI algorithms optimize electronic circuit design, reducing power consumption, area and cost.

- **Embedded System Development:** AI-assisted tools streamline embedded system development, enabling faster design, testing and deployment.

Renewable Energy Systems

- **Solar and Wind Power Forecasting:** AI-driven forecasting systems optimize renewable energy integration, reducing uncertainty and enabling better grid management.
- **Energy Storage Optimization:** AI algorithms optimize energy storage systems, ensuring maximum efficiency and minimizing costs.

Electrical Machines and Drives

- **Condition Monitoring:** AI-powered condition monitoring systems detect anomalies and predict failures in electrical machines, reducing downtime and maintenance costs.
- **Optimization of Electrical Drives:** AI algorithms optimize electrical drive systems, improving efficiency, reliability and performance.

Smart Grids and IoT

- **Smart Metering and Grid Management:** AI-driven smart metering and grid management systems optimize energy distribution, reduce energy waste and improve grid reliability.
- **IoT-based Monitoring and Control:** AI-powered IoT systems enable real-time monitoring and control of electrical systems, improving efficiency, safety and reliability.

These AI applications in Electrical Engineering are transforming the field, enabling greater efficiency, productivity and innovation.

From Idea to Startup: A Journey through Campus Incubation

(Featuring Vidya Pratishthan's Shrujan Centre of Excellence (CoE), supported by Bharat Forge)

Dr. Jyoti Rangole, Faculty, E & TC Engg. (Head, Srujan CoE)

Dr. Vipin B. Gawande, Faculty, Mech. Engg. (Head, Srujan CoE)

In today's era of innovation and rapid technological progress, engineering education is undergoing a transformative shift. It is no longer confined to classrooms and laboratories. Instead, it encourages students to think beyond traditional learning, explore real-world challenges, and create solutions that have practical impact. Recognizing the immense potential of young minds, **Vidya Pratishthan** established the **Srujan**

Centre of Excellence (CoE)- a dedicated Incubation Centre aimed at nurturing student's Innovations and turning ideas into viable start-ups. This visionary initiative is **proudly supported by Bharat Forge**, one of India's leading engineering and technology companies, adding immense value through industry collaboration, mentorship, and technical resources.

Srujan CoE serves as a dynamic ecosystem where creativity meets capability. It provides a platform for students across all engineering disciplines to identify problems, conceptualize solutions, and work towards building functional prototypes and business models. The centre is equipped with modern tools, rapid prototyping equipment, technical resources, and access to expert guidance, all of which contribute to transforming a rough

idea into a working product. What makes Srujan truly unique is its structured yet flexible incubation process. Students are not just encouraged to think innovatively, but they are also trained to approach their ideas from a business perspective-understanding customer needs, market demands, scalability, and sustainability.

The active involvement of Bharat Forge adds a significant advantage to the Incubation experience. Industry mentors and professionals from Bharat Forge regularly interact with students' teams, guiding them through technical design, manufacturing possibilities, and commercial viability. Students benefit from exposure to real-world engineering practices and are also trained in essential entrepreneurial skills such as pitching, business planning and intellectual

ownership in students, motivating them to see themselves as job creators rather than job seekers. Through ideation workshops, skill development sessions, hackathons, and start-up competitions, the centre keeps students engaged in continuous learning and creative problem-solving. It also helps them connect with external funding agencies, government schemes, and start-up accelerators, opening doors to real opportunities

in the start-up ecosystem.

property management. This robust support system builds the confidence and competence needed to take ideas beyond college boundaries and into the marketplace.

Several successful student-led innovations have emerged through Srujan's incubation process. A notable example is the development of a smart egg hatchery machine by a group of Electronics and Telecommunication Engineering students. The team combined technical knowledge with practical design to create a low-cost, energy-efficient solution for poultry farming. With guidance from faculty mentors and inputs from industry experts, the project has now advanced to the product development stage and is being explored for commercial applications. This and many other projects reflect the centre's commitment to fostering socially relevant, economically viable, and technically sound solutions.

More than just an innovation hub, Srujan CoE is a launchpad for entrepreneurial journeys. It instills a sense of purpose and

Vidya Pratishthan's vision for Srujan CoE goes far beyond individual projects. It aims to create a sustainable culture of innovation on campus, where each batch of students builds upon the achievements of their predecessors. With continued support from Bharat Forge and active involvement from faculty, alumni, and external mentors, Srujan is steadily evolving into a recognized hub for grassroots innovation and early-stage entrepreneurship in the region.

The journey from Idea to start-up is often filled with uncertainties, challenges, and the need for relentless effort. But with the right support system-such as that provided by Srujan CoE and Bharat Forge-students gain the confidence, knowledge, and resources they need to make meaningful contributions to society. The centre not only empowers students to bring their ideas to life but also prepares them to be leaders in the ever-changing world of technology and business.

Music in the Air: A Symphony of Goodness

Dr. Rajveer Shastri, Faculty, E & TC Engg.

Recently, I saw a South Korean web series *'When life gives you tangerines'*. It is the story of orphan girl Ae Sun. Her struggle to live in this rude world was depicted in an awesome way.

While giving a tough fight for her education, relationships, and with society, she was enjoying every small moment in her life. After watching the series, I realized that there is always music in the air...

In a world often punctuated by headlines of conflict and strife, it is easy to feel overwhelmed. Yet, if we listen closely, a different melody is playing – a vibrant and hopeful tune carried on the gentle breeze. It is the music of human kindness, resilience, and progress, a symphony of good things happening all around us, demonstrating the enduring strength of our shared values.

Imagine the heartwarming crescendo of community spirit as neighbors rally together to support an elderly resident, bringing groceries, tending their garden, or simply offering a comforting chat. From local food drives (Bhandara/Yatra) that ensure no one goes hungry to volunteer initiatives cleaning up public spaces, these acts of everyday generosity paint a beautiful picture of people caring for one another. The spirit of “we’re all in this together” resonates in countless communities, reminding us that even small acts of kindness can create a powerful harmony.

Listen to the uplifting notes of innovation driven by empathy. Across the globe, brilliant minds are dedicating their talents to solve global challenges. Scientists are making breakthroughs in disease prevention and treatment; engineers are developing sustainable technologies to protect our planet and social entrepreneurs are

creating innovative solutions to poverty and inequality. These advancements, fuelled by a deep-seated desire to improve the lives of others are a testament to our capacity for compassion and our commitment to a better future for all.

Feel the rhythmic pulse of environmental stewardship as individuals and organizations take action to protect our precious planet. From large-scale reforestation projects breathing life back into degraded lands to local initiatives promoting recycling and reducing waste, a growing chorus of voices is advocating for a healthier Earth. This collective effort, driven by a sense of responsibility and a profound respect for nature, demonstrates our understanding of interconnectedness and our commitment to leaving a sustainable legacy for future generations.

Hear the harmonious blend of inclusivity and understanding as bridges are built across cultures and communities. Initiatives promoting dialogue, celebrating diversity, and advocating for equal rights are gaining momentum. We see individuals and organizations working tirelessly to dismantle prejudice, challenge discrimination, and create spaces where everyone feels valued and respected. This movement towards greater understanding and acceptance is a powerful testament to our innate desire for connection and belonging.

Witness the inspiring melody of resilience and hope in the face of adversity. When natural disasters strike or personal tragedies occur, the human spirit shines through. We see communities rallying to provide aid, offering comfort, and rebuilding lives with unwavering determination. These acts of courage and solidarity remind us of our

inherent strength and our ability to find hope even in the darkest of times.

The music in the air is not a single, grand composition but rather a collection of countless beautiful melodies played out in everyday moments across the world. It is the laughter of children in a newly built school, the quiet dedication of a caregiver, the passionate advocacy of a human rights defender, and the collaborative spirit of a community garden. By consciously

tuning into these positive frequencies, by recognizing and celebrating these acts of goodness, we not only cultivate a sense of hope but also inspire others to join the symphony. Let us amplify this music, share these stories, and actively contribute our own notes of kindness, compassion and progress. In this harmonious chorus of human values lies the true potential for a brighter and more beautiful world. The music is always there; all we need to do is listen.

AI in Daily Life: Boon or Bane?

Mr. Saurabh Patil, BE, E & TC Engg.

These days, Artificial Intelligence (AI) is all around us - even if we do not always notice it. From the moment we wake up, AI starts working. The alarm on our phones, the songs recommended on music apps, the weather updates we check - all of these applications use AI in some ways.

AI used to feel like something from a Science fiction movie, but now it has become a crucial part of our daily life. It helps us shop online by showing what we might like, gives directions when we are lost, and even helps us learn better through apps and online tools.

For students like us, AI is extremely useful. We use it for grammar checks, coding help, quick explanations, and even for fun things like filters on Instagram or Snapchat. It saves time, helps us study smarter, and makes our lives easier.

But AI also has a darker side...

Many people are worried that AI will take our jobs away. Machines and robots are now doing work that humans used to do, especially in areas like customer service and manufacturing. Even some writers and artists fear they may be replaced by AI tools that create content on their own.

Privacy is another big issue. Our phones and apps collect a lot of information about us - what we search, where we go, and even what we say. While this helps AI give better suggestions, but it also means our personal data could be misused or leaked.

AI does not always treat everyone fairly. If the data it learns from is biased, AI can make unfair decisions too - like judging someone unfairly for a job or giving wrong results in sensitive areas.

So, is AI good or bad?

The truth is, it depends on how we use it. AI is a powerful tool, and like any tool, it can be used in both good and bad ways. As future engineers, designers, and leaders, it is our job to make sure that AI is used for the right reasons. We need rules to keep it safe, fair and respectful of privacy. At the same time, we should not be fully dependent on AI. It is here to help us, not replace us. We must keep learning, thinking and improving ourselves.

In the end, the best kind of intelligence is still human - the kind that knows when to say 'yes' to technology and when to say 'enough'.

Our Experience of Visit to NTPC, Kudgi

Mr. Abhay Pansare, BE, Mech. Engg.

Our team of students from Mechanical Engineering visited the Kudgi Super Thermal Power Station in Karnataka during 28 February to 3 March, 2024. This visit provided a comprehensive understanding of power generation, operational strategies and safety measures. The executive at the station guided the students about various aspects of the functioning and infrastructure of the plant.

The Kudgi Super Thermal Power Station, owned and operated by NTPC Ltd. plays a crucial role in India's power generation network. The plant, commissioned in 2016, currently has an installed capacity of 2400 MW, with an expansion plan to reach 4000 MW. It primarily uses coal from NTPC's Pakhri Barwadih coal block in Jharkhand, with the Almatti Dam on the Krishna River serving as its water source. The plant significantly contributes to the national power grid, ensuring electricity supply to various regions in southern India.

During the visit, students gained insights into key components such as the boiler, turbines, generator, cooling tower, electrostatic precipitator, coal handling plant, and control room. The process of power generation was explained in detail, from coal transportation and combustion to steam generation, turbine operation and electricity production. The advanced monitoring systems in the control room provided a glimpse into real-time plant performance tracking.

Safety and environmental sustainability

were key areas of learning. NTPC Kudgi follows stringent safety protocols, including the use of personal protective equipment (PPE), fire suppression systems and regular training programs. The plant also employs advanced emission control technologies like electrostatic precipitators and flue gas desulfurization (FGD) systems to minimize pollution. Water conservation is a priority, with cooling towers being used to recycle water, and fly ash management ensures sustainable waste utilization in cement and brick manufacturing. Green cover initiatives further support the plant's commitment to environmental responsibility.

Despite its efficiency, NTPC Kudgi faces challenges such as adhering to strict environmental regulations, ensuring a consistent coal supply and maintaining uninterrupted operations. The planned expansion of Stage 2, which will add another 1600 MW, aims to further strengthen the plant's capacity to meet increasing energy demands.

The visit to NTPC Kudgi was an enlightening experience, offering all the students valuable industry exposure and practical knowledge. Understanding large-scale power generation and sustainability practices first hand reinforced students' academic learning, preparing them for future career in the energy sector. The warm hospitality and insights shared by the NTPC team, especially the executive at the plant made this visit a memorable and impactful educational journey for all the students.

Only God can count that Fast: Exploring the World of Quantum Computing...!

Mr. Hariom Pawar, FY, IT

"If quantum mechanics has not profoundly shocked you, you have not understood it yet."

– Niels Bohr

Quantum computing is one of the most fascinating technological frontiers of our time. While quantum physics itself may seem daunting, understanding how it powers the next generation of computation can open doors to an exciting new world. Let us take a journey to explore what quantum computing is and why it is poised to transform the future.

The Basics of Quantum Physics

At its core, quantum physics is the study of the microscopic world—atoms, electrons, protons and other subatomic particles. These tiny building blocks of the universe behave in ways that defy the rules of classical Physics. Concepts like superposition, entanglement and interference underpin this mysterious field and are key to understanding the

quantum computing.

What is Quantum Computing?

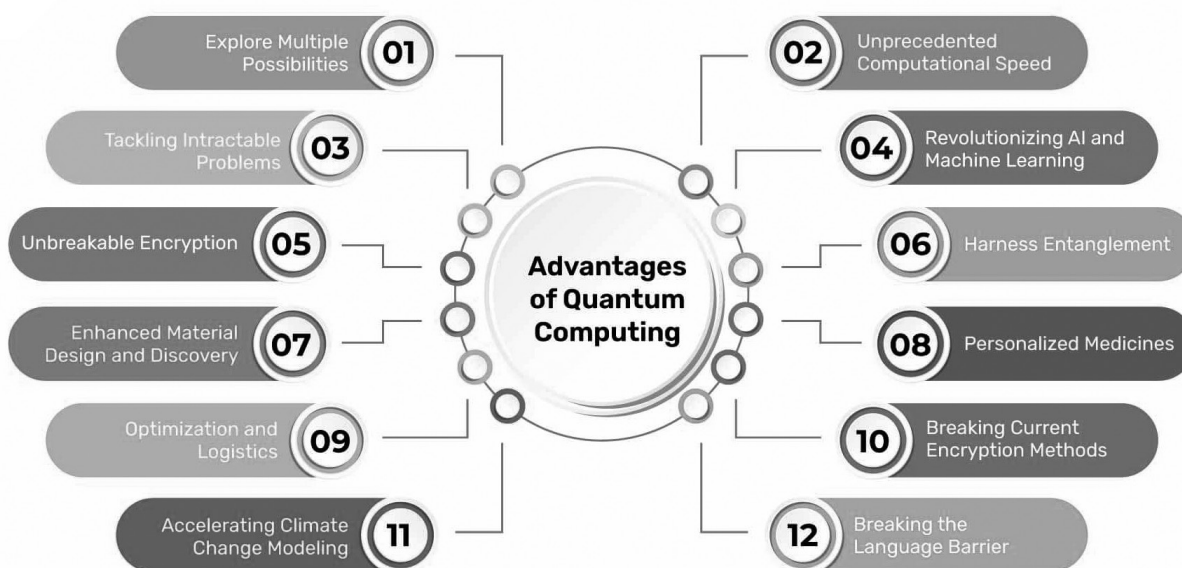
Quantum computing takes advantage of the laws of quantum Physics to process information in an entirely new way. While classical computers use bits to represent either 0 or 1, quantum computers use qubits—quantum bits—that can represent 0, 1, or both simultaneously due to the property of superposition.

This ability to exist in multiple states at once allows quantum computers to perform complex calculations exponentially faster than classical computers.

Key Concepts in Quantum Computing

1. Superposition

Just imagine of flipping a coin. While it is in the air, it exists in a state of both heads and tails until it lands. Similarly, qubits in

superposition can exist in multiple states, vastly increasing computational power.

2. Entanglement

Entanglement is a phenomenon where two qubits become interconnected. Changes to one qubit instantly affect the other, regardless of the distance between them. This property is crucial for quantum communication and computation.

3. Interference

Interference is the principle that governs how quantum states collapse into one definite state when measured, making it possible to harness quantum systems for precise computations.

How do Quantum Computers work?

Quantum computers operate using specialized quantum gates to manipulate qubits. These gates-such as the Hadamard gate, CNOT gate, and Pauli gates-allow qubits to perform calculations based on quantum mechanics. The process begins by cooling the quantum processor to temperatures near absolute zero to achieve the delicate quantum state required for computation. Once the qubits are in superposition quantum gates perform operations to solve complex problems.

Progress and Challenges

Several tech giants, including Google, Microsoft, and Amazon, are investing heavily in quantum computing. IBM leads the field, having developed a quantum computer with 133 qubits, the most powerful till date. However, building and maintaining quantum computers is fraught with challenges. Cooling quantum processors to near absolute zero and isolating qubits from external disturbances are significant hurdles. Yet, as technology evolves, these obstacles are gradually being overcome.

The Future of Quantum Computing

Quantum computing promises to revolutionize fields like cryptography, drug discovery, artificial intelligence and climate modelling. While the technology is still in its infancy, its potential is limitless. The day we fully unlock its capabilities will mark a turning point in human history. Therefore, Quantum computing is not just the future of technology; it is a testament to humanity's relentless pursuit of knowledge and innovation.

Tides of My Heart

Mr. Rajdeep Salunke, SY, IT

Tell me, my love, what is the
greatest curse?

They offered me heaven; I
begged for love.

As I walk on a deserted shore,
In the soft sands, I seek your
steps.

Your voice echoes in waves'
lullaby.

Warm winds slowly whisper
your presence.

Sunset mimics your shy smile.
Here I sit beneath the lonely
night sky,

Waiting for your love, aching
for your smile.

I promise you, sweetheart,
these tears won't lie:

If you were this ocean, I would
willingly drown.

On the horns of a dilemma...

Mr. Laukik Bhogale, TY, IT

Placement is the only word that can instil fear in an engineering student. Fear? Yes, nowadays, fear is the right word to describe our worry about placement. You might wonder what I am talking about, but this is the reality. A lack of skills and stage confidence are just a few reasons behind this fear. This is a self-reinforcing concept—lack of practical knowledge leads to a lack of skills, a lack of logic-building ability leads to a lack of practical knowledge, and so on until you are labelled as a dumb or useless. I believe no student is inherently weak in education; all have the same potential in terms of memory, mind and skills.

Now, the question arises: what are the difficulties faced by students in securing placements? The answer lies in practice, logic and soft skills. All these are supposedly covered in our curriculum, but unfortunately, in the wrong way. You might know all the coding techniques, but not understanding how to apply them in a company setting is where the failure occurs. Companies do not ask for the code to convert infix to prefix or Kruskal's algorithm. Instead, they seek application-based knowledge and simple logic, which you build from small, hands-on experiences.

Out of 100%, only 10% of students know what companies expect, and this awareness

comes from company visits and internships. Sadly, these remedies are not included in the university's 'first aid box'. What you do in college practical sessions and what you will do in a company are completely different. These small gaps can become large holes capable of sinking a big boat in today's competitive ocean. Some colleges even claim that it is against their policy to allow internships outside the college. If a student tries to explore the corporate world or think outside the box, they are often restricted because they must fulfil other criteria like attendance and project work, which I find comparatively less significant.

If students are willing to take responsibility and provide regular feedback from the company authority, then why not allow it? On one hand, colleges insist everyone should secure placements, and on the other hand, they do not allow students to gain the practical knowledge that companies require.

I think this is not entirely the fault of any college. "If the tree has no nutritious value, what can you expect from its fruits?" Still, colleges should take responsibility for students who take legal and constructive initiatives.

Faced with all these challenges, students are left in confusion: should they prioritize procedural attendance (stability) or take a step toward the door? Students should complete internships (a smaller version of placements), gain insights into company work, understand recruiters' mindsets, corporate requirements, and so many technically and logically useful things that cannot be fully understood through the curriculum alone.

Experience of Team AIMERS: A Journey of Innovation and Achievement

Mr. Sankalp Khatake, SY, AI & DS

Dhakpade, Sankalp Khatake, Siddhi Jadhav, Vaishnavi Kirve and Shreya Bhoite. We had zero knowledge of what we are doing so we just started our meetings after college. We used to think about different problems and their solutions. We communicated with our teachers and they guided us about how we should just take a dip into the

We are Team AIMERS from VPKBIET Baramati, but how did we become a team? But how was our journey?

At the very beginning of our second year, we just heard about hackathons. We did not know a single thing about it, as it was a totally new concept for us. We were just average students and heard about hackathons from those excellent students from our class. We thought let us give it a try but everyone was thinking these are newbies they will not have a single chance, but that thing was not demotivating us but was making us more curious and enraging us for these hackathons. First, we did not know how to start and how to form a team but someone has said destiny always meets you with the proper people and that actually happened in only two days. We formed a team of 5 persons Abhinav

competition rather than thinking of winning or losing. We should just give our best and so we did and we won the second prize in Someshwar Technothon on 23 July 2023 and a cash prize. It was our first time so everyone thought it is just a fluke but anyway we were also preparing for NAVDHARA competition held at Pune on 3 August, 2023 because it was a very big competition in Maharashtra. Every faculty member who supported us was expecting more from us because they trusted that we have that spark but we were not confident. But again, we just tried, put in our best efforts and the result was we again conquered the fear of losing and won third prize in this competition as well. It is a great journey and there are many things to still explore and we would like to continue this journey further.

Personal Financial Management

Mr. Yash Shukla, Alumni, VPKBIET

Money is something which we all want in life. All of us have financial goals and dreams to achieve in our lives. Most of us take proper education and join a company for a job and start earning money. Many of us do a lot of hard work in earning money, only few people work hard for managing their hard-earned income.

Difference in Earning Money and Managing Earned Money

People work day and night and earn money. However, when it comes to manage that hard earned money, we still follow the same old methods of investments that have been done by our parents. What we need to understand is that investments are very important in life and should be made with a lot of research and should be diversified so that one remains prepared for all the phases and goals of our life.

Most of us dream for a big house, a big car, expensive electronic gadgets and what not. But have you ever thought that we are purchasing the right thing with the money

that we have? Purchasing expensive things is a dream that a lot of us can achieve by properly managing the money and spending it wisely. Spending money wisely does not mean that one should not enjoy his or her life but it means that one should take Personal Financial Management (PFM) really very seriously.

Deciding the Ultimate Goal of Personal Financial Management

Personal Financial Management requires careful attention and planning. If taken proper care about it then returns are really massive and thus can change the financial condition of the family. There are many schemes of the Government of India which are made just for the financial upliftment of families in India. The problem is that many of us are not aware of these schemes and we are not able to gain advantages of the schemes. Getting knowledge of these schemes has become easy due to the Internet penetration in our country.

Every single goal from taking a bike till their sons and daughters' marriage can be planned well and thus it will never become a burden over the family. The art is not in making money, but in keeping the earned money growing for us to be utilised for our healthy and peaceful life. Therefore, it is extremely essential to give appropriate attention for Personal Financial Management because Benjamin Franklin once said that "Beware of little expenses; a small leak will sink a great ship".

Quantum Computing: Current Progress and Future Directions

Ms. Priyanka Kokare, Faculty, IT

Quantum computers operate by using superposition, interference, and entanglement to perform complex calculations. Instead of using classical bits, quantum computing uses quantum bits, or qubits, which take on quantum properties of probability, where the bit is both zero and one, with coefficients of likelihood, until measured, in which their discrete value is determined. More importantly, qubits are made up of quantum particles and are subject to quantum entanglement, which allows for computing using coupled probabilities. With these phenomena, quantum computing opens the field of special quantum algorithms development to solve new problems, ranging from cryptography, to search engines, to turbulent fluid dynamics, and all the way to directly simulating quantum mechanics, allowing for the development of new pharmaceutical drugs.

In traditional classical computing, our information takes the form of classical information, with bits taking the value of either zero or one, carefully. Quantum mechanics, however, is not so simple: a value

can be both a zero and a one in a probabilistic, unknown state until measured. This state contains a coefficient for the likelihood of being zero and a coefficient for the likelihood of being one. Once the qubit is observed, the value discreetly becomes either a zero or a one. In practice, these qubits take the form of some subatomic particles that exhibit the probabilistic properties of quantum mechanics, such as an electron or photon. Furthermore, several particles can become coupled in probabilistic outcomes in a phenomenon called quantum entanglement, in which the outcome of the whole is no longer simply dependent on the outcome of independent parts.

Quantum Computing in Practice

Many businesses are already using quantum computing. For example, IBM is working with Mercedes-Benz, ExxonMobil, CERN, and Mitsubishi Chemical to implement quantum computing into their products and services.

- Mercedes-Benz is exploring quantum computing to create better batteries for its electric cars. The company is hoping to shape the future of modernized electrically powered vehicles and make an impact on the environment by implementing quantum computing into its products in an effort to be carbon neutral by 2039. Simulating what happens inside batteries is extremely difficult, even with the most advanced computers today. However, using quantum

computing technology, Mercedes-Benz can more accurately simulate the chemical reactions in car batteries.

- ExxonMobil is using quantum algorithms to more easily discover the most efficient routes to ship clean-burning fuel across the world. Without quantum computing, calculating all of the routing combinations and finding the most efficient one would be nearly impossible.

- The European Organization for Nuclear Research, known as CERN, is trying to discover the secrets of the universe. Using quantum computing, CERN can find algorithms that pinpoint the complex events of the universe in a more efficient way. For example, quantum computing can help CERN figure out patterns in the data from the Large

Hadron Collider (LHC).

- Teams at Mitsubishi Chemical and Keio University are studying a critical chemical step in lithium-oxygen batteries: lithium superoxide rearrangement. They are using quantum computers 'to create accurate simulations of what is happening inside a chemical reaction at a molecular level.'

There are many areas in which Quantum Computing is not only essential but it has made a revolutionary change. The sectors in which the Quantum computing is applied are: Banking and Finance, Cloud and Data centre, Government and Defence, Critical Infrastructure, Telecommunications, Healthcare, automobile and information security.

AI-The Future

Mr. Pradip Ghorpade, Faculty, AI & DS

In a world where dreams take flight,
AI whispers, guiding light,
For the youngster, it opens doors,
Endless possibilities, to explore.

From coding lines to data streams,
AI fuels the youth's bold dreams.
It learns and grows with every turn,
A partner in the lessons we learn.

But beyond the apps and gadgets bright,
Is a truth that shines in the night:

Use your mind, let wisdom lead,
AI is here, but humans must feed.

Feed it with ethics, thought, and care,
For a world that's just, and always fair.
Technology, powerful yet true,
Becomes a tool, if we see it through.

So, young hearts, take hold, don't stray,
Use AI, but guide its way.

For it's not just the future we see,
It's a present shaped by what we choose
to be.

Titan of India: Ratan Tata

Ms. Janvi Tambe, TY, AI & DS

***“Some people see difficulty in opportunities,
And some people see opportunity in
difficulty.”***

While reading this profound statement the first person I think about is the legendary 'Ratan Tata', a visionary, philanthropist, industrialist and a businessman. His remarkable journey is worth reflecting upon. The way he transformed challenges into opportunities and made Tata Group a global brand is commendable. Every single commodity we use in one or other way is related to the Tata industry. Indians faced Iron deficiency and Tata launched iodized salt. Middle class families needed a budget friendly car, Tata came up with the Nano car.

Ratan Naval Tata born to Naval Tata and Sooni Tata and raised by his grandmother Navajbai Tata. It was Navajbai Tata who taught Ratan Tata the ethics and values of life. Her teachings emphasized integrity, dignity, compassion and the importance of giving back to society.

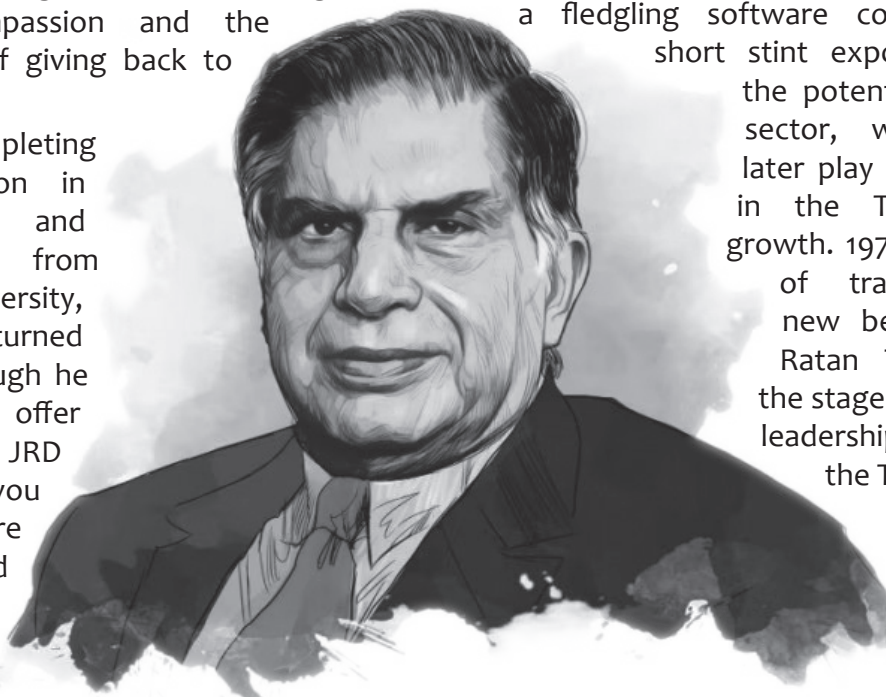
After completing his graduation in Architecture and Engineering from Cornell University, Ratan Tata returned to India. Though he had got an offer from IBM, JRD Tata said you cannot be here in India and working for IBM space. In 1962, Ratan

Tata joined the Tata Group as an assistant in Tata Industries. To be precise, he worked on the shop floor of Tata Steel in Jamshedpur. While working there he gained hands-on experience in different domains. Over the time he acquired comprehensive knowledge of industry.

Around 1965, he was appointed as a Technical Officer at Tata Steel's Engineering Division. He steadily rose through the ranks, demonstrating his business acumen and leadership skills. He steadily rose through the ranks, demonstrating his business acumen and leadership skills.

In 1970, Ratan Tata returned to India after a period abroad, where he had been working as the Tata group's resident representative in Australia. This experience broadened his understanding of global business operations. Upon his return, he briefly joined Tata Consultancy Services (TCS), which was then a fledgling software company. This short stint exposed him to the potential of the IT sector, which would later play a crucial role in the Tata Group's growth. 1970 was a year of transition and new beginnings for Ratan Tata, setting the stage for his future leadership roles within the Tata Group.

After 53 years at the helm, JRD Tata stepped

down from the business and handed over the responsibility of Tata Group to Ratan Tata. Thus, in 1991 Ratan Tata became the Chairman of Tata Group. During his tenure, he modernized the company, expanded into new industries, and improved the company's financial health.

In 2000, he was instrumental in leading Tata Group into the global market. Under his leadership, Tata acquired several international brands, including Tetley Tea in 2000, Corus Steel in 2007, and Jaguar Land Rover in 2008. These acquisitions not only expanded Tata Group's global footprint but also positioned it as one of the most influential conglomerates in the world.

Ratan Tata was a visionary who believed in innovation and excellence. One of his most notable contributions was the launch of the Tata Nano in 2008, aimed at providing an affordable car for middle-class Indians. His dedication to social causes was equally

remarkable, as he championed various philanthropic initiatives through the Tata Trusts, focusing on education, healthcare and rural development.

Beyond business, Ratan Tata was known for his humility, integrity, and commitment to ethical leadership. His ability to navigate the complexities of the corporate world while maintaining strong moral values made him a revered figure in India and beyond.

On October 9, 2024, the clock stopped ticking for India as the nation mourned the loss of its 'Ratan', Mr. Ratan Tata. His passing marked the end of an era, but his legacy continues to inspire generations of entrepreneurs, business leaders, and philanthropists. His contributions to India's industrial growth, global recognition and social welfare will be remembered forever, ensuring that the name 'Tata' remains synonymous with trust, innovation and progress.

Relation

Ms. Tanvi Kumbhar, TY, AI & DS

To talk without intention

To smile without condition

To give without reason

To care without expectation

Is the beauty of any Relation...

Life Rule

Ms. Tanvi Kumbhar, TY, AI & DS

If you think positive

Smile becomes laughter

Movement becomes dance

Sound becomes music

Mind becomes meditation

and life becomes celebration...

The Importance of Communication Skills for Backend Engineers

Ms. Rucha Keskar, FY, Comp. Engg.

When people think of backend engineers, they often imagine individuals coding behind the scenes, managing databases, and ensuring that everything runs smoothly on websites and apps. These tasks are crucial, but backend engineers also need strong communication skills. While they may not interact directly with users like front-end developers, effective communication is vital for their success in the tech industry. Let us explore why backend engineers need excellent communication skills and how they can enhance both their work and career.

What do Backend Engineers do?

Backend engineers build the foundation of web applications. They work with databases, servers, and APIs to ensure that everything behind the scenes functions properly. While users might not see the backend work, it powers everything users interact with on websites or apps.

Although backend engineers focus on technical tasks, they are isolated. They regularly collaborate with other team members, such as front-end developers, designers, and project managers. This is where effective communication comes into play.

1. Working well with Other Teams

Backend engineers rarely work alone. In fact, they are part of a larger team that often includes front-end developers, designers, and business stakeholders. Clear communication is key to ensuring that everyone is on the same page.

For instance, front-end developers rely on backend APIs to display data on a website

or app. If the backend engineer cannot explain how the API works or is having issues, it could delay progress for the entire team. Communication between backend and front-end developers ensures that the two sides are in sync.

Backend engineers must also communicate with project managers and business stakeholders who may not understand the technical details but need to know how a project is progressing. Without clear updates, it is easy for misunderstandings and delays to occur.

2. Simplifying Complex Ideas

Backend engineers often work with complex systems, such as databases and server configurations. However, they must often explain these technical concepts to non-technical people, like project managers or clients. Being able to break down complex ideas into simple, easy-to-understand language is a crucial skill.

For example, if backend engineers are asked about a delay, they should be able to explain the issue clearly without diving into jargon. Instead of saying, "The database query optimization is taking longer due to indexing issues," they could say, "The database is slower than expected because of how it is structured, and we need to make improvements." This way, everyone, from team members to stakeholders, can understand the situation.

3. Troubleshooting and Problem-Solving

In any tech project, problems are inevitable. Whether it is a bug, server issue, or another technical glitch, backend

engineers need to identify the problem and communicate it clearly to others.

When something goes wrong, it is essential for backend engineers to explain the problem, the steps being taken to fix it, and the estimated timeline. For instance, if the backend is not working properly and it impacts the front-end, the backend engineer must inform the front-end team so they can adjust their work accordingly.

Good communication ensures that everyone is on the same page, allowing teams to troubleshoot together and resolve issues efficiently.

4. Giving Feedback and Mentoring

As backend engineers gain experience, they often mentor junior engineers and review their code. Offering clear, constructive feedback is an essential skill. It is not just about pointing out mistakes; it is about helping others learn and improve.

A senior backend engineer should be able to explain what is wrong with someone's code and how to fix it in a way that is easy to understand. Clear feedback helps junior engineers grow and learn from their mistakes. Without effective communication, feedback can be confusing or demotivating, which can harm team morale and performance.

5. Talking to Clients or Stakeholders

While backend engineers do not usually present directly to clients, they still need to communicate with them. Clients often have questions about the project's progress or technical details, and backend engineers may need to provide updates or explain why certain features cannot be implemented as requested.

For example, if a client asks why a feature will take longer to complete, the backend engineer must explain the technical challenges clearly so the client

can adjust their expectations. This kind of communication builds trust and ensures that clients understand and feel confident in the direction of project.

6. Career Growth and Leadership Opportunities

While technical skills are vital for backend engineers, strong communication skills can propel their career. Engineers who communicate effectively are more likely to be seen as leaders within their teams. They can explain complex issues, express their ideas clearly, and help others understand their perspectives.

As backend engineers progress in their career and move into leadership roles, their ability to communicate well becomes even more important. They may need to make key decisions, manage projects, and guide other engineers. Strong communication skills help them lead teams effectively and ensure that everyone stays aligned with the project goals.

Backend engineers who can communicate well are more likely to receive promotions and leadership opportunities, making communication a critical skill for career advancement.

Conclusion

Although backend engineers work behind the scenes, strong communication skills are just as important as technical expertise. Effective communication helps them collaborate with teams, explain complex ideas, troubleshoot problems, provide feedback and interact with clients. It also plays a vital role in career growth and leadership opportunities. By improving communication skills, backend engineers can enhance their work, build better team relationships, and advance in their career, proving that communication is essential for everyone in the tech industry.

Leadership Lessons from Mythology and Marvel: The Timeless Principles that Shape Great Leaders

Ms. Fauziya Shaikh, BE, AI and DS

“A leader is one who knows the way, goes the way, and shows the way.” – John C. Maxwell

When I first heard that quote, I could not help but reflect on how leadership is not just about authority or title-it is about vision, understanding, and guiding others, especially when the path is unclear. Leadership can come in many forms: from the wisdom of ancient gods to the struggles of our favorite superheroes. Both mythology and Marvel have provided us with iconic figures whose leadership styles resonate deeply with anyone striving to lead with purpose, resilience, and courage. In this article, I will share how some of these leaders-both from myth and the Marvel Cinematic Universe-taught me the essence of leadership.

1. Thor: The Journey from Arrogance to Responsibility

In the beginning, Thor’s leadership was driven by pride. As the Norse god of thunder, he believed that power and strength were enough to lead. When I watched *Thor* (2011) and *Thor: Ragnarok* (2017), I could not help but draw a parallel to my own experiences. There were times when I believed that being ‘right’ and ‘strong’ was all that mattered in leadership. But, like Thor, I learned that leadership requires more than just force-it demands responsibility.

In *Thor: Ragnarok*, he finds himself facing the loss of everything: his hammer, his home, and his identity. It is a humbling moment. But the real turning point comes when Thor realizes that Asgard is not just a place-but people. He chooses their survival over pride,

leading them to safety instead of holding onto what once was. That is when I realized that leadership is not about holding power, but about using it wisely.

“Asgard is not a place, it’s a people.”

Thor, Ragnarok

Leadership Lesson: True leadership is about responsibility-not just over things, but over people. Sometimes, we have to let go of personal attachments to focus on the well-being of others. Leadership requires adaptability and the courage to prioritize the needs of others over our own.

2. Athena: Wisdom, Strategy, and the Power of Thoughtful Leadership

I have always admired Athena, the Greek goddess of wisdom. Her leadership is not about dominating the battlefield but about making wise decisions. Athena shows up throughout *The Odyssey* to guide Odysseus, but she does not just offer brute force-she gives him the strategy to think about his enemies. I found this approach especially inspiring. In a world that often values speed and immediate results, Athena reminded me that thoughtful, strategic decisions are just valuable.

In *The Odyssey*, one scene stands out to me: Athena disguises herself to help Odysseus deal with the suitors who have taken over his home. She advises him to use his intellect, showing him how to make the most of the resources at hand rather than relying on strength.

Leadership Lesson: Athena taught me that leadership is not just about having

answers-it is about asking the right questions and thinking critically. A great leader is someone who plans carefully, understands the bigger picture and helps others navigate challenges with wisdom.

3. Captain America: Integrity in the Face of Adversity

I have always found Steve Rogers-Captain America-captivating because, unlike some leaders who grow into power through sheer force, Steve's leadership was defined by an unwavering moral compass. When I watched *Captain America: The Winter Soldier* (2014), I saw a man who was willing to sacrifice everything, even his most trusted allies, in order to stand for what he believed was right. It was not an easy choice-especially when it meant going against everything he had known and worked for.

The moment when Captain America discovers that S.H.I.E.L.D. has been corrupted by HYDRA, it shook him to his core. But instead of ignoring it or following the status quo, he takes a stand. He refuses to compromise his values, even when it means going up against the very organization he trusted.

"I don't like bullies; I don't care where they're from." – Captain America, *The First Avenger*

Leadership Lesson: Captain America taught me that true leadership is about sticking to your principles, even when it is hard. A great leader is not afraid to go against the flow or speak out when something is not right. It is about maintaining integrity, even when it is uncomfortable or inconvenient.

4. The Avengers: Strength in Unity and Collaboration

One of the things that stood out to me in *The Avengers* (2012) was the idea of working together. The Avengers, for all their individual talents, initially struggle to work as a cohesive team. But when they come together in a

moment of crisis, they truly shine. I found this especially relatable. In my own experiences-whether it was working on group projects or in team-based environments-there have been moments when collaboration was the key to success.

In one of the most iconic scenes, the Avengers form a circle, standing back-to-back to fight the alien invasion. Each hero brings something unique to the table, and only when they embrace their differences and trust one another do they truly become unstoppable.

"We have a Hulk." – Tony Stark (*Iron Man*), *The Avengers*

Leadership Lesson: This scene reminded me that leadership is rarely about doing it all alone. The best leaders know that they are only as strong as the people they surround themselves with. A great leader leverages the strengths of others and builds an environment where everyone can contribute.

5. Black Panther: Visionary Leadership and Embracing Change

T'Challa, the Black Panther, represents a modern leader who faces the challenge of balancing tradition with the need for change. In *Black Panther* (2018), T'Challa is forced to make a difficult decision: maintain Wakanda's isolationist stance or open up the country's resources to the world. This decision is particularly poignant because it challenges everything, his father, the previous king, stood for. When T'Challa chooses to share Wakanda's knowledge and technology, it's a moment of profound leadership.

"The world is changing. We need to change with it." – T'Challa, *Black Panther*

Leadership Lesson: T'Challa's decision taught me that leadership is not about clinging to the past-it is about recognizing when change is necessary and being bold enough to make it happen. Leaders must

have the foresight to see beyond the present and create a future that aligns with progress.

6. Hercules: The Strength of Sacrifice and Resilience

Hercules' journey in both Greek mythology and in Disney's animated *Hercules* (1997) reminds me that true strength is not about overpowering everyone in your path; it is about enduring hardships and making sacrifices for others. Hercules' Twelve Labors represent the ultimate test of his character, pushing him to his limits. Yet, through every challenge, he learns that leadership is about resilience and a willingness to serve.

In one scene, Hercules has the opportunity to live a life of luxury, but he chooses to return to his roots and face the final trial-showing that a true hero is not defined by fame or glory, but by sacrifice and integrity.

"A true hero is not measured by the size of his strength, but by the strength of his heart."
– Hercules

Leadership Lesson: Leadership requires resilience-the ability to endure, learn from failure, and persist even when the going gets tough. Sometimes, the greatest leaders are those who do not shy away from difficult decisions and challenges but rise to meet them.

Conclusion: Timeless Leadership Qualities

These mythical and super-heroic leaders have taught me lessons that apply just as much to everyday life as they do to the fictional worlds they inhabit. Leadership is not about having all the answers or never making mistakes-it is about having the courage to face challenges, the wisdom to make the right decisions, and the integrity to stay true to your values. Whether it is Thor learning responsibility, Athena using wisdom, Captain America standing firm in his beliefs,

or T'Challa embracing change, the leadership qualities from mythology and Marvel are timeless.

I have learned that leadership is a journey, and there is always something new to learn. As I continue my own journey, I hold these lessons close, knowing that great leadership is not just about leading others-it is about continuously learning, evolving and staying true to what really matters.

"Leadership is not about being in charge. It is about taking care of those in your charge."
– Simon Sinek

Ultimately, leadership is not just about holding a position of power-it is about guiding others, making difficult decisions, and leading with a heart full of purpose.

Being Alone

Mr. Harish Shivekar, TY, AI & DS

Alone may sound like loneliness
But its step toward accepting
truthfulness

At first, it feels like a threat,
Yet the world hides behind a mask I bet.

Eyes turn red, filled with tears unshed.
I wait for you, though I know you're
gone-instead

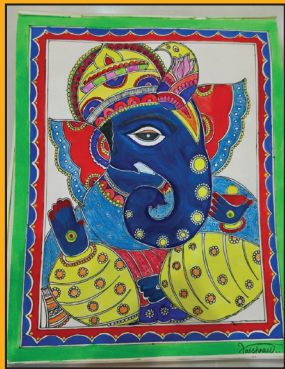
I over romanticized what could never be
Realizing in time; you weren't meant for
me.

I became a loser and death became a
chooser

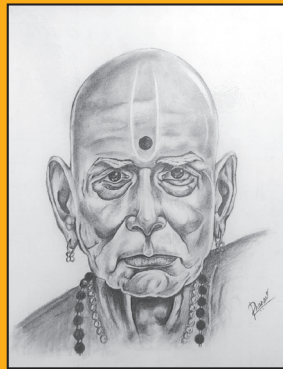
But I came up upon this like a phoenix in
sky

Encourage me to remove my sword from
my pinions to fight,
sometimes it makes me cry.

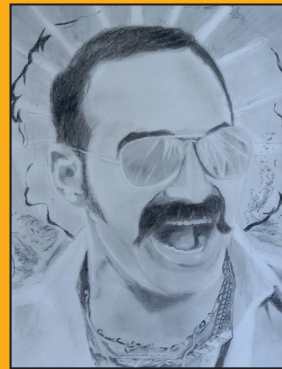
Art gallery

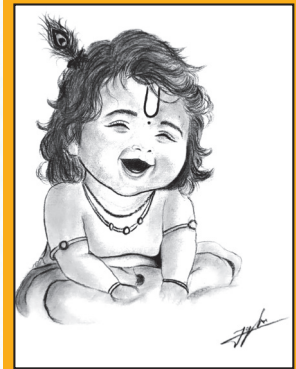
Ms. Vaishnavi Kharade
FY Civil Engg.

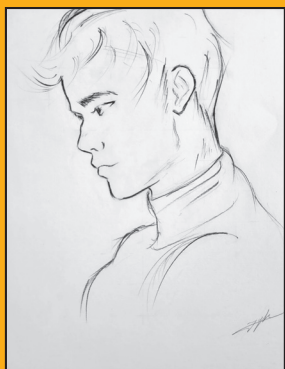
Mr. Pranav Adsul
SY, Mech. Engg.

Mr. Raviraj Bhosale
SY, Elec. Engg.

Mr. Yashraj Kadam
TE, IT

Mr. Yashraj Kadam
TE, IT

Ms. Aarya Lambore
TE, AI & DS

Ms. Aarya Lambore
TE, AI & DS

Ms. Aarya Lambore
TE, AI & DS

Ms. Maithili Huske
TE, IT

Ms. Maithili Huske
TE, IT

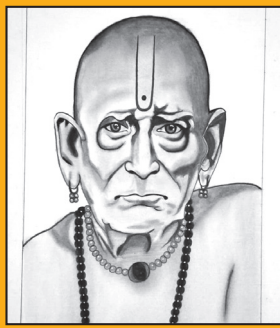
Ms. Maithili Huske
TE, IT

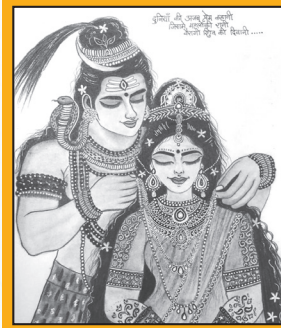
Ms. Maithili Huske
TE, IT

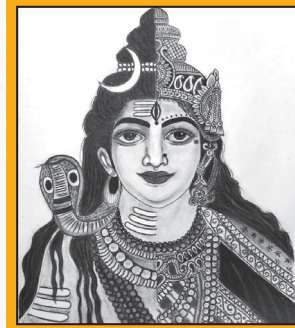
Ms. Maithili Huske
TE, IT

Ms. Nishigandha Khare
SY, Mech. Engg.

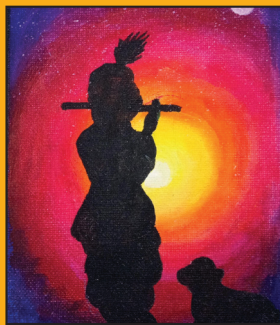
Ms. Nishigandha Khare
SY, Mech. Engg.

Ms. Nishigandha Khare
SY, Mech. Engg.

Ms. Nishigandha Khare
SY, Mech. Engg.

Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

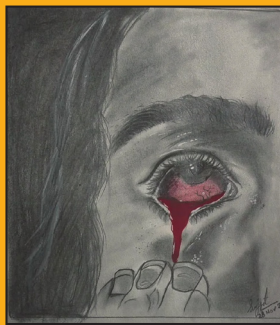
Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

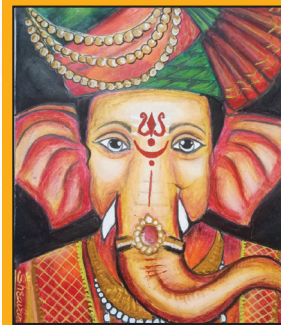
Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Ms. Sanjyot Dake
TE, E & TC Engg.

Ms. Shravani Kad
FY, Civil Engg.

Ms. Shreya Bhosale
SY, E & TC Engg.

Ms. Shreya Bhosale
SY, E & TC Engg.

Ms. Sonal Sable
SY, AI & DS

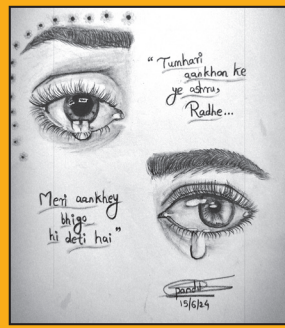
Ms. Sonali Pandit
SY IT

Ms. Sonali Pandit
SY IT

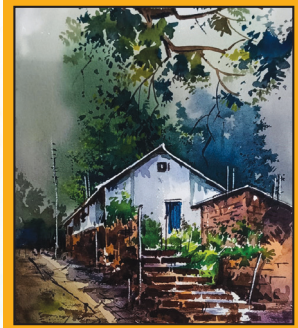
Ms. Sonali Pandit
SY IT

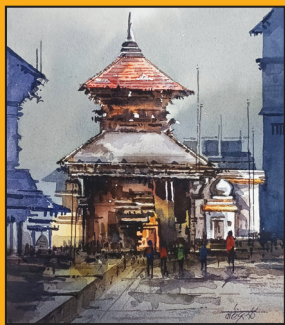
Ms. Sonali Pandit
SY IT

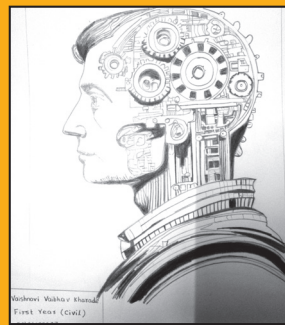
Ms. Sonali Pandit
SY IT

Mr. Mahendra Dixit
Visiting Faculty

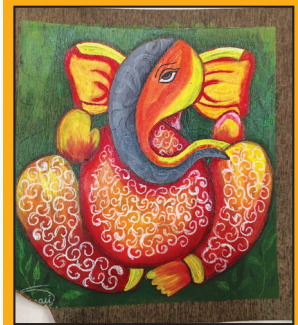
Mr. Mahendra Dixit
Visiting Faculty

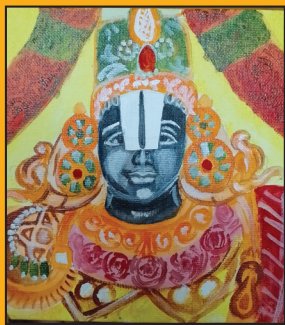
Ms. Vaishnavi Kharade
FY Civil Engg.

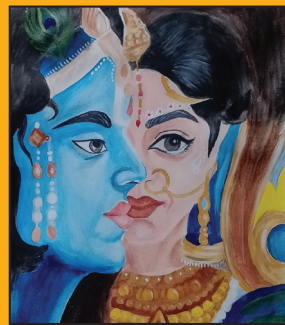
Ms. Vaishnavi Kharade
FY Civil Engg.

Ms. Vaishnavi Kharade
FY Civil Engg.

Ms. Sanjyot Dake
TE, E & TC Engg.

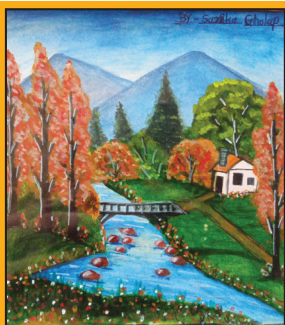
Ms. Sanjyot Dake
TE, E & TC Engg.

Ms. Shreya Bhosale
SY, E & TC Engg.

Ms. Tanuja Raut
BE, Mech. Engg.

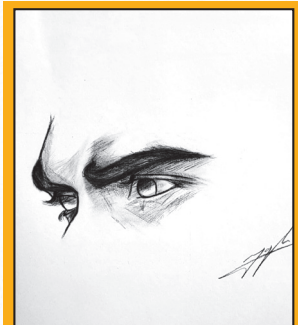
Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Mr. Yashraj Kadam
TE, IT

Mr. Pranav Adsul SY, Mech. Engg.

Ms. Aarya Lambore, TE, AI & DS

Ms. Samiksha Kate, FY, Comp. Engg.

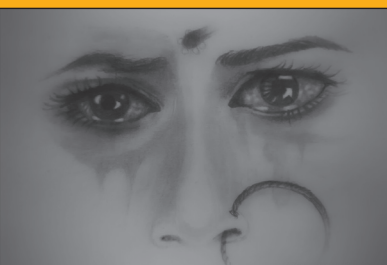
Ms. Samiksha Kate, FY, Comp. Engg.

Ms. Rucha Kesar, FY, Comp. Engg.

Ms. Samiksha Kate, FY, Comp. Engg.

Ms. Aarya Lambore
TE, AI & DS

Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.

Ms. Aarya Lambore
TE, AI & DS

PHOTOGRAPHY

Mr. Om Khatavkar BE & TC Engg.

Mr. Ajay Jadhav, TE, IT

Mr. Om Khatavkar BE, E & TC Engg.

Mr. Om Shinde BE, Mech. Engg.

Mr. Onkar Mandhare
BE, E & TC Engg.

Mr. Om Shinde BE, Mech. Engg.

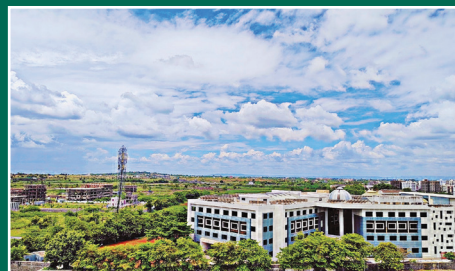
Ms. Sakshi Dhekale SY, Civil Engg.

Mr. Om Shinde BE, Mech. Engg.

Mr. Onkar Mandhare BE, E & TC Engg.

Mr. Samarth Toradmal TE, IT

Ms. Gitanjali Rodage SY, AI & DS

Mr. Samarth Toradmal TE, IT

Mr. Samarth Toradmal TE, IT

Mr. Ishan Sonar FY, Elec. Engg.

Ms. Gitanjali Rodage SY, AI & DS

Ms. Leena Rode SY, Mech. Engg.

Mr. Samarth Toradmal TE, IT

Ms. Sanika Gholap SY, Comp. Engg.

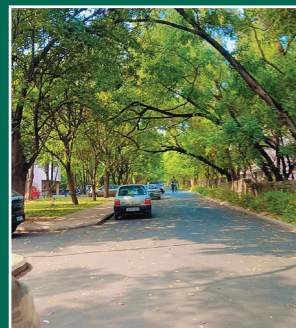
Mr. Om Shinde BE, Mech. Engg.

Mr. Onkar Mandhare
BE, E and TC Engg.

Ms. Arpita Harihar
SY, Comp. Engg.

Ms. Gitanjali Rodage
SY, AI & DS

Ms. Leena Rode
SY, Mech. Engg.

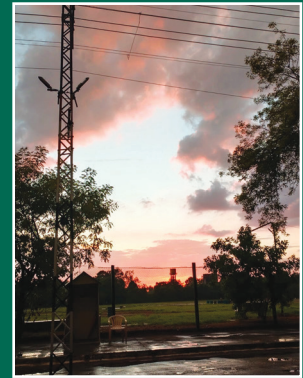
**Ms. Leena Rode
SY, Mech. Engg.**

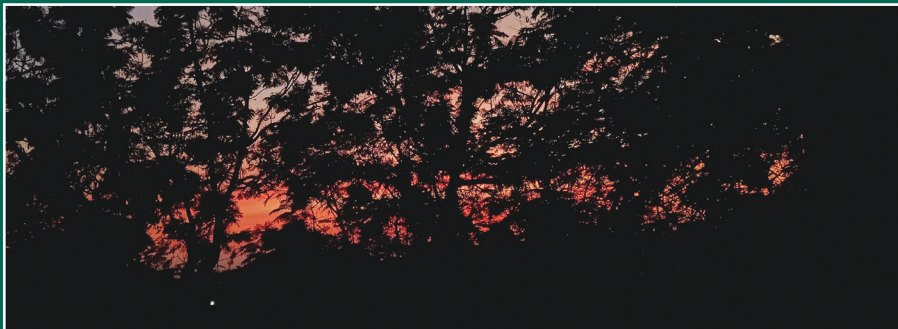
**Ms. Leena Rode
SY, Mech. Engg.**

**Ms. Rucha Keskar
FY, Comp. Engg .**

**Ms. Rucha Keskar
FY, Comp. Engg .**

Ms. Sakshi Dhekale SY, Civil Engg.

Ms. Rucha Keskar FY, Comp. Engg.

Ms. Arpita Harihar SY, Comp. Engg.

**Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.**

**Ms. Sanika Gholap
SY, Comp. Engg.**

Ms. Sanika Gholap SY, Comp. Engg.

VPKBIET AT A GLANCE

Prominent Facilities, Collaborations and Features

Facilities/Features

- State-of the-art Laboratories, Computer Centre, Library, Digital Library and Workshops and well-equipped classrooms with high-end intelligent panels in each Department
- Full online access to IEEE, Springer and ASCE journal papers
- 500 Mbps Dedicated Internet Leased Line and Excellent Computing Facilities (24x7 Wi-Fi availability in entire Institute and hostel)
- Intellectual Property Rights (IPR) Cell, GATE and NPTEL Examination Centre, Active Industry-Institute Interaction Cell (IIIC), 3-D Printing Facility, Insurance and Health Care Support for students, Institute Level Media Cell
- AICTE approved Institute Innovation Council (IIC)
- Huge playgrounds, well-equipped Gymnasium and badminton courts for students
- Green, clean and environment-friendly campus and hostels
- Conducive atmosphere for studies and R & D activities
- Large number of training and cultural activities for students
- Excellent placements in multinational software as well as core industries
- Focus on Industry relevant Skill Development
- Advanced Intel Servers with GPU and 256 GB RAM each

Collaborations/Associations

- Bharat Forge Centre of Excellence (Rs. 2.5 Cr. Under CSR Funds) for Youth Development and Women Empowerment (with domains like AI, Computer Vision, Data Analytics, IoT, Robotics, Electric Vehicles, VLSI, etc.)
- Bharat Forge sponsored Incubation Centre: 'SRUJAN'
- Centre of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation (COEDMRA) having software (Automation Studio, Robo DK, CNC Simulator, Witness Horizon) and advanced simulation industry set-up (CNC, VMC, Hydraulics, Pneumatics, PLCs, Smart Factory, 3D Printer and Software Training Lab.)
- IBM-ICE (Innovation Centre for Education): This CoE offers Job-ready honor/minor Degree Programmes to students in various emerging areas (AI, DS, Cybersecurity, IoT and others) along with BE Degree Programme.

- CoE in Artificial Intelligence (in progress): Being established on 4 acre land in a building with 1 lakh sq. ft. built-up area, (total project cost Rs. 40+Cr.), this CoE will focus on applications of AI and several emerging areas (DS, Machine Learning, Cybersecurity, IoT, AR/VR, Drones, etc.) in diverse domains including agriculture, health care, automation, banking, etc. The CoE will also focus on R&D activities in collaboration with World leaders like Oxford University, Microsoft, IBM and several other companies.
- IIT Bombay-Spoken Tutorial Project (for Skill Development Courses)
- Nodal Centre of Indian Institute of Remote Sensing (IIRS) under ISRO
- Technical Society Memberships of IETE, ISTE, ASHRAE
- Mentee Institute of COEP under AICTE Margadarshak Scheme
- Member of ICT Academy (Govt. Approved) for Students' Training, Industry MoUs, etc.
- Nodal Centre of Virtual Labs., IIT Bombay
- Students' Associations and Forums for technical activities like E-Yantra IIT Bombay
- 'Career Katta' Platform (Govt. of Maharashtra) for MPSC/UPSC Examinations and Entrepreneurship
- Support from NASSCOM, Future Skills Prime for Skill Development in emerging technologies

Academic Strengths

- Experienced and Qualified Faculty (31 Doctorates from Reputed Institutes in India and Abroad)
- Honour / Minor Degree Programs (SPPU)
- In-House GATE Examination Coaching
- Excellent paid software availability (Microsoft Campus License, MATLAB, Campus License, Solid Edge, Solid Works, ANSYS, Mentor Graphics, Fusion360, AutoCad, LabVIEW, Siemens NX, GIS, 3D Modeling)
- Excellent online learning facilities with access to SWAYAM, NPTEL, Coursera, edX, udemy NASSCOM Future Skills Prime and YouTube Channels of Faculty
- Effective Mentor System for Students' Holistic Development
- Implementation of NEP-2020: with provision of Minor Subjects and Open Elective Subjects, Additional Honours and Double Minor Degrees, 6 months' Industry Internships, Community Projects, Credits for Co-Curricular Subjects, Indian Knowledge System (IKS) in each Discipline
- Intel Integrated Certification Program in AI and HPC
- Focus on Emerging Technologies like AI, Data Science, Robotics and Automation, Cloud Computing, Drone, Solar, Cyber Security, etc.

COURSES OFFERED

Bachelor of Engineering (BE) : Duration : 4 Years

Course	कोर्स	Intake	DTE Code
Civil Engineering	सिविल इंजिनियरिंग	60	628419110
Mechanical Engineering	मेकॅनिकल इंजिनियरिंग	60	628461210
Electrical Engineering	इलेक्ट्रिकल इंजिनियरिंग	60	628429310
Electronics and Telecommunication Engineering	इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्यूनिकेशन इंजिनियरिंग	60	628437210
Artificial Intelligence and Data Science	आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स अँड डेटा सायन्स	120	628499510
Computer Engineering	कंप्यूटर इंजिनियरिंग	120	628424510
Information Technology	इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	60	628424610

Master of Engineering (M. E.) : Duration : 2 Years

Course	कोर्स	Intake	DTE Code
Structural Engineering	स्ट्रक्चरल इंजिनियरिंग (सिविल)	18	628421210
Artificial Intelligence and Data Science	आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स अँड डेटा सायन्स	18	628494310
Robotics and Automation	रोबोटिक्स अँड ऑटोमेशन (मेकॅनिकल)	18	628494210

Honour and Minor Degree Programs Offered

Honour Subjects	Double Minor Subjects	
Computational Intelligence	Artificial Intelligence and Data Science	<ul style="list-style-type: none"> • 18 Credits additional course in Advanced / Emerging Technologies • Students can opt for any of these Honour / Double Minor Degree Programs along with their current Degree Programs.
Cloud Computing and Virtualization, Data Science	Cloud Computing and Virtualization	
Artificial Intelligence, Cyber Security	Full Stack Development	
VLSI Design Technology, Adv. Communication Systems	Embedded Systems and Real-Time OS	
Advances in Construction Tech., Adv. Structural Engineering	Municipal or Urban Engineering	
Robotics and Automation, Refrigeration & Air Conditioning	Ent. Resource Planning, Digital Mfg. and Robotics	
Renewable Energy and E-mobility	Renewable Energy	

RESOURCES AND FACILITIES

SCHOLARSHIPS / FINANCIAL ASSISTANCE

- Government scholarships / freeships are applicable to Govt. allotted seats (Tuition Fee Waiver Scheme, all reserved category students and economically backward students).
[MAHADBT Scholarships Portal : <https://mahadbt.maharashtra.gov.in>]
- Scholarships by companies and private firms such as Persistent, Cummins and Leela Poonawalla
- Financial support from Pawar Public Charitable Trust and Pawar Vidya Charitable Trust
- Book Bank Facility to financially weak students
- Swami Vivekananda Yuva Suraksha Yojana (Personal Accident Insurance and Medical Insurance) by SPPU for students
- 'Karmaveer Bhaurao Patil Earn and Learn Scheme' by SPPU for needy students
- Performance-based prizes for students
- Prizes / support worth several lakhs for special achievements

LIBRARY

The Library has a rich collection of more than 31,500 books covering Engineering and other subjects. It has journals and technical magazines and access to reputed online journals (IEEE, ASCE and Springer) covering almost all Technology areas. Issues of more than 10 years are available for researchers..

HOSTELS

- Well-equipped and affordable hostel and mess with excellent facilities
- 4 Boys' Hostels (1111 students) and 5 Girls' Hostels (1632 students)
- Hostels are connected with high speed gigabyte fiber optic network and Wi-Fi

PROMINENT ACHIEVEMENTS

INSTITUTE ACHIEVEMENTS

- NAAC A+ Grade Re-Accreditation in 2023 (Second Cycle)
- 1671 jobs offered through on and off-campus drives in reputed multinational companies in last 6 years.
- NBA Accreditation of three Departments: Mechanical Engineering, Civil Engineering and Computer Engineering
- 2 F and 12 B Recognition from UGC, Govt. of India and received Academic Autonomy from AY-2023-2024
- Research Centres (Ph. D. Programme) in Mechanical Engineering and Civil Engineering (AY-2023-24)
- MoUs / Activities with Tech. giants like Capgemini, Bharat Forge, AWS, Salesforce, Autodesk and Palo Alto, Microsoft, etc. (with support from ICT Academy)
- Received incubation from CoEP's Bhau Institute.
- The Institute received Permanent Affiliation from SPPU, Pune (Comp., E&TC, Mech. and Elec. Engg.)
- Special Story by Mathworks, USA for excellent use of MATLAB software and training

- Funding from NIDHI PRAYAS and NIDHI-EIR for two projects
- The Institute received Six Climate Clocks and Special Appreciation Certificate from Energy Swaraj Foundation for spreading awareness on Energy Literacy and 2183 Certifications on Energy Literacy Training by Faculty and Students.

FACULTY / STUDENTS' ACHIEVEMENTS

- Faculty and students published more than 722 papers and 17 books.
- NPTEL SPOC of our Institute received Special Appreciation by IIT, Madras for maximum NPTEL Certifications by faculty and students.
- 3932 Spoken Tutorial Certifications from IIT, Bombay completed by students in last 6 years.
- 1530 internships completed by students in various fields in last four years.
- Participation in National Republic Day Parade: Ms. Rajashri Mane in 2020-21 and State Republic Day Parade: Mr. Aditya Nimbalkar in 2023-2024
- Participation in NSS National and International Integration Camp: Ms. Prachi Joshi-2021-22 and National Integration Camp: Ms. Pooja Shende-2022-23
- 25 patents have been published and 1 has been filed by faculty and students.
- 6 Start-ups registered by students
- Our Team of Students secured 2nd General Championship with 13 Prizes in Inter-Collegiate (SPPU) Cultural Competition, 'स्वरंग 2023'.
- Students' Achievements in University Level Competition 'स्वरंग 2023' Group Folk Dance (1st Rank) and Solo Dance (3rd Rank): Ms. Manasi Bhosale.
- Our Students: Mr. Atharva Bhandwalkar and Mr. Om Gaikwad represented VPKBIET and SPPU Team in Cultural Competitions: 4 Events-Folk Dance, Mime, One Act Play and Skit, Inter-University: Indradhanushya, West Zone: Shataspandan and National Level: Hunar-2024 held at Punjab by Punjab Agricultural University and Association of Indian Universities (AIU).
- Secured 1st Rank in Inter-Zonal Volleyball Tournament 2022-23: Mr. Rohit Bichkule and Mr. Abhishek Khamkar and 2nd Rank in Inter-Zonal Volleyball Tournament 2023-24 under SPPU, Pune: Mr. Rohit Bichkule and 3rd Rank in Inter-Zonal Volleyball Tournament (SPPU): Ms. Akanksha Shitole
- First Year Student: Mr. Samarth Jankar represented VPKBIET and SPPU in National level All India Inter-University Softball Men Championship-2024 held at Bangalore University, Bengaluru.

IMPORTANT MOUS

• COEP Technological University (COEP), Pune	• Bharat Forge Ltd., Baramati
• COEP'S BHAU Institute, Pune	• Maharashtra Centre for Entrepreneurship Development (MCED), Pune
• Zensar Technologies Limited, Pune	• Red Hat India Pvt. Ltd., Pune
• Amazon Web Services (AWS) Academy, New Delhi	• IBM, India Pvt. Ltd.
• Science and Technology Park, Pune	• Capgemini
• Krishi Vigyan Kendra, Baramati	• Indovance Pvt. Ltd.
• AIC-Agricultural Development Trust, Baramati	• NASSCOM Future Skills Prime

Academic Toppers: 2023-2024

First Year Engineering

Ms. Supriya Pawar
F.E. (SGPA 9:70)

Mr. Aniket Saste
F.E. (SGPA 9:55)

Ms. Rohita Oswal
F.E. (SGPA 9:52)

Ms. Rutuja Shinde
F.E. (SGPA 9:52)

Electronics and Telecommunication Engineering

Mr. Priyesh Chaugule
S.E. (SGPA 9:16)

Ms. Pooja Gaikwad
T.E. (SGPA 8:95)

Ms. Gauri Bhosale
B.E. (CGPA 9:62)

Electrical Engineering

Mr. Varad Shinde
S.E. (SGPA 9:43)

Ms. Jayshri Autade
T.E. (SGPA 9:55)

Mr. Rupesh Gaikwad
B.E. (CGPA 9:63)

Mechanical Engineering

Mr. Ishan Shevate
S.E. (SGPA 8:64)

Mr. Sagar Ghadage
T.E. (SGPA 9:69)

Mr. Nanasaheb Salunke
B.E. (CGPA 9:71)

Civil Engineering

Ms. Vaishnavi Wakde
S.E. (SGPA 9:27)

Ms. Anuja Jadhav
T.E. (SGPA 9:19)

Ms. Ishwari Kale
B.E. (CGPA 9:26)

Artificial Intelligence & Data Science

Ms. Gayatri Bhapkar
S.E. (SGPA 9:59)

Ms. Priyanka Kashid
T.E. (SGPA 9:36)

Ms. Vishakha Jagtap
B.E. (CGPA 9:37)

Computer Engineering

Ms. Shreya Gaikwad
S.E. (SGPA 9:61)

Mr. Abhishek Shirke
T.E. (SGPA 9:4)

Ms. Vaishnavi More
T.E. (SGPA 9:4)

Ms. Srushti Surpur
B.E. (CGPA 9:36)

Information Technology

Mr. Laukik Bhogale
S.E. (SGPA 9:68)

Ms. Jashoda Choudhary
T.E. (SGPA 9:64)

Ms. Vaishnavi Jankare
T.E. (SGPA 9:64)

Mr. Anand Chaudhari
B.E. (CGPA 9:31)

Mr. Rohit Khalate
B.E. (CGPA 9:31)

TRAINING FOR JOB READINESS

- 1671 jobs offered through on and off-campus drives by reputed multinational companies in last six years.
- More than 60 companies offer job opportunities to students every year.
- Highest salary package received by students in 2023-2024: 7.5 LPA.
- Extensive efforts to improve students' employability by organising various free training programs by industry experts: Employability Skills Development (ESD), Aptitude training, Full Stack Web Development, Soft Skills Training Programs, training in renewable energy, Stepping Stone Program by Cognizant to improve communication skills of FE Students, Career Readiness Program and Corporate Mentorship Program (CMP) for Technical Skills, Personality Enhancement and lifelong learning of students.
- Partnerships and collaborations with various agencies for students' training and skill development programs: Zensar, GTT Barclays, Edunet Foundation, WNS Global, Mahindra Susten, Cognizant, Profound Technologies, Cyber Success, VIOSA, TechnoLearn, IBM Skill Builds, Capgemini, Symbiosis Skills and Professional University, Infosys Springboard and RPG Foundation.
- Campus drives of multinational companies : Capgemini, Cognizant, Persistent, Accenture, IBM, Hexaware, Tech-Mahindra, Suroj Buildcon, Indovance, KSB Pumps, TMEIC, Raja Software Lab, Deloitte, Analyzer, TCS, KPIT, Birlasoft, Neeyamo, HCL, Bharat Electronics Limited (BEL), Kalyani Transmission, Eleation, Adani Cement, ACC, AVL, Crab & Taur, TE Connectivity, Polycab, Wipro Pari, etc.

PLACEMENTS IN MAJOR COMPANIES

Capgemini

Abhishek Kubde
BE AI & DS

Abhishek Raut
BE AI & DS

Alfiya Tamboli
BE AI & DS

Atharva Gosavi
BE AI & DS

Harshad Duchal
BE AI & DS

Harshada Khuspe
BE AI & DS

Mohammed Pathariya
BE AI & DS

Pranav Chothave
BE AI & DS

Pratiksha Pawar
BE AI & DS

Ritika Pawar
BE AI & DS

Rohit Dhotre
BE AI & DS

Rushikesh Shinde
BE AI & DS

Shreyas Kulkarni
BE AI & DS

Shreyash Somvanshi
BE AI & DS

Suyog Pawar
BE AI & DS

Vaishnavi Shendge
BE AI & DS

Vishvjeet Patil
BE Civil Engg.

Abhijeet Pandarkar
BE Comp. Engg.

Aditi Bhalekar
BE Comp. Engg.

Aditya Jadhav
BE Comp. Engg.

Amey Suryawanshi
BE Comp. Engg.

Atharv Karne
BE Comp. Engg.

Gauri Maid
BE Comp. Engg.

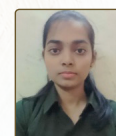
Kaustubh Gade
BE Comp. Engg.

Maithili Jagtap
BE Comp. Engg.

Nishant Kathavate
BE Comp. Engg.

Pooja More
BE Comp. Engg.

Capgemini

Pranjal Nale
BE Comp. Engg.

Prathamesh Doni
BE Comp. Engg.

Rutuja Kadam
BE Comp. Engg.

Shivprasad Bendre
BE Comp. Engg.

Shruti Ghadage
BE Comp. Engg.

Srushti Surpur
BE Comp. Engg.

Swapnil Khatik
BE Comp. Engg.

Tejas Pagale
BE Comp. Engg.

Vaishnavi Jambhale
BE Comp. Engg.

Varad Mahadik
BE Comp. Engg.

Yogansh Wagh
BE Comp. Engg.

Adiraj Patil
BE E & TC Engg.

Aditya Nimbalkar
BE E & TC Engg.

Akash Koli
BE E & TC Engg.

Atharva Atpadkar
BE E & TC Engg.

Nisarga Pund
BE E & TC Engg.

Pranit Jadhav
BE E & TC Engg.

Sagar Kamble
BE E & TC Engg.

Sanket Ghorpade
BE E & TC Engg.

Sonali Patil
BE E & TC Engg.

Sakshi Vibhute
BE Elec. Engg.

Abhijit Ghodake
BE IT

Aditi Patil
BE IT

Atharv Patil
BE IT

Dhruvakshi Gathe
BE IT

Jaykumar Patil
BE IT

Jivan Mate
BE IT

Manasi Mokashi
BE IT

Nikita Waghmare
BE IT

Om Jadhav
BE IT

Pramod Malusare
BE IT

Pranav Karanjikar
BE IT

Pranav Katkar
BE IT

Pravin More
BE IT

Rani Malusare
BE IT

Saqib Shabir
BE IT

Aditya Pawar
BE Mech. Engg.

Om Kanse
BE Mech. Engg.

Rushikesh Phalke
BE Mech. Engg.

Shivraj Dande
BE Mech. Engg.

TMEIC

Chaitanya Gore
BE E & TC Engg.

Om Mohite
BE E & TC Engg.

Payal Golande
BE E & TC Engg.

Mayur Kokare
BE Elec. Engg.

Omkar Pillewar
BE Elec. Engg.

Rohit Borade
BE Elec. Engg.

Sanika Shedge
BE Elec. Engg.

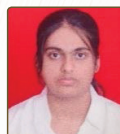

Shantanu Pandav
BE Elec. Engg.

Sneha Jagtap
BE Elec. Engg.

Persistent

Kaina Shaikh
BE AI & DS

Muskan Pathan
BE AI & DS

Vishakha Jagtap
BE AI & DS

Akshaya Girniwale
BE Comp. Engg.

Prajakta Ghanwat
BE Comp. Engg.

Sanika Sahuji
BE Comp. Engg.

Swati Shelake
BE Comp. Engg.

Sakshi Kaware
BE IT

Accenture

Vedant Raut
BE AI & DS

Aniket Rohokale
BE Comp. Engg.

Ritesh Khore
BE Comp. Engg.

Sujata Gawali
BE Comp. Engg.

Vaishnavi Sakhare
BE Comp. Engg.

Atharva Jadhav
BE IT

Rohit Khalate
BE IT

Suroj Buildcon

Abhijeet Gaikwad
BE Civil Engg.

Adhiraj Gophane
BE Civil Engg.

Dnyaneshwar Kashid
BE Civil Engg.

Omkar Sanas
BE Civil Engg.

Prathamesh Panage
BE Civil Engg.

Rohit Jadhav
BE Civil Engg.

Rohit Wakade
BE Civil Engg.

Technofour Electronics

Yogesh Chavan
BE E & TC Engg.

Sourav Yadav
BE E & TC Engg.

Abhinav More
BE Mech. Engg.

Ganesh Gadhave
BE Mech. Engg.

Prashant Nevase
BE Mech. Engg.

Rutuja Magar
BE Mech. Engg.

Suraj Thorat
BE Mech. Engg.

Crab and Taur

Indovance

Bharati Gajakas
BE Civil Engg.

Ankur Abhang
BE Mech. Engg.

Nanasheeb Salunkhe
BE Mech. Engg.

Ghanshyam Rajure
BE Mech. Engg.

Utkarsh Idage
BE Mech. Engg.

Analysier

Deloitte

Aishwarya Dombe
BE IT

Aishwarya Kate
BE IT

KSB

RAJA Software Lab

Hexaware

IBM

Akash Nimgire
BE Mech. Engg.

Dhiraj Malusare
BE Mech. Engg.

Pratik Ghadge
BE Comp. Engg.

Udaysingh Pawar
BE Comp. Engg.

Riddhi Chavan
BE Comp. Engg.

Report Section

INDEX

NAAC Criterion-Wise Information: 2023-2024	81
Criterion 1 - Curricular Aspects	81
Criterion 2 - Teaching-Learning and Evaluation	82
Criterion 3 - Research, Innovations and Extension	82
Criterion 4 - Infrastructure And Learning Resources	83
Criterion 5 - Student Support and Progression	83
Criterion 6 - Governance, Leadership and Management	84
Criterion 7 - Institutional Values and Best Practices	84
Best Practice 1: Mooc Online Certification Courses	85
Best Practice 2: Skill Development Program	85
Center of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation at VPKBIET	87

VPKBIET, Baramati during 2023-2024: NAAC Criterion-Wise Information

Vidya Pratishthan's KBIET, Baramati (VPKBIET) is driven by a student-centered approach to institutional development. We are dedicated to academic excellence, aiming to equip students with strong technical knowledge and a well-rounded personality. Our mission is to nurture individuals who think globally, act locally, contribute personally, and collaborate institutionally to address evolving industrial and societal challenges.

As part of its quality sustenance efforts, VPKBIET operates a proactive **Internal Quality Assurance Cell (IQAC)** focused on continuous academic and administrative improvement. Key documents like IQAC minutes, AQAR, and SSR are regularly updated on the institute's website for stakeholder access.

VPKBIET was accredited with an **A Grade (CGPA 3.12)** in **NAAC Cycle-I (12th Sept 2017)** and recently achieved an **A+ Grade (CGPA 3.26)** in **NAAC Cycle-II (21st March 2023)**.

CRITERION- 1: CURRICULAR ASPECTS

VPKBIET follows a systematic approach to **Curricular Planning and Implementation**, aligning with both its **Autonomy syllabus** and the syllabus prescribed by **Savitribai Phule Pune University**. Teaching loads are assigned by Heads of Departments (HoDs) based on faculty expertise and preferences. An academic calendar, developed by the Dean Academics, guides the planning process, with faculty preparing teaching plans using tools like **ERP**, **Google Classroom**, and **Faculty Diaries**.

A variety of teaching methods—expert

lectures, presentations, video content, mini-projects, industry projects, group assignments, case studies, internships, and NPTEL resources—enhance curriculum delivery. Beyond core content, industry-relevant topics are integrated through additional teaching-learning activities.

Faculty participate in workshops and seminars to address curricular gaps, while **academic audits and regular reviews** with coordinators ensure timely syllabus completion. The institute strictly follows the academic calendar, incorporating **Continuous Internal Evaluation (CIE)**. Faculty also contribute to university-level curriculum development, serve on academic bodies, and support assessment through paper setting and course design.

VPKBIET has successfully implemented the **CBCS and Elective systems** across 10 programs, offering **78 Add-on/Certificate courses** in the current year, with **417 student enrollments**, reflecting its commitment to diversified and flexible education.

The curriculum integrates **crosscutting issues** such as **Professional Ethics, Gender, Human Values, Environment, and Sustainability** through audit courses like *Technical English, Soft Skills, Environment Studies I & II*, and value-based training. Notably, **203 students completed Energy Literacy training** by the Energy Swaraj Foundation.

To promote **experiential learning, project work, fieldwork, and internships** are embedded in 21 courses, engaging **209 students**. Continuous improvement is

ensured through structured **feedback** from students, faculty, alumni, and employers on syllabus design and implementation.

CRITERION-2: TEACHING-LEARNING AND EVALUATION

Academic Year 2023-24 was a transformative period for **VPKBIET**, marked by academic progress, student-centric initiatives, and enhanced teaching-learning practices. With **2,109 students**, including **615 new admissions** and **153 from reserved categories**, the institute reaffirmed its commitment to inclusive and quality education.

515 final-year students graduated this year, supported by **115 full-time faculty members**, many with advanced degree (Ph.D.), exceeding the sanctioned strength of 90 to ensure an optimal student-teacher ratio.

A strong **Mentor-Mentee system (1:20)** and a comprehensive **Student Satisfaction Survey** supported academic and personal growth. **Slow learners** received additional support through extra classes and mentoring, while **advanced learners** were guided toward research, competitions, higher studies, and MOOC certifications like **NPTEL** and **Coursera**, with financial aid available.

Student-centric, experiential learning was promoted through **Hackathons**, coding contests, role plays, and flipped classrooms. Faculty employed ICT tools such as **Google Classroom**, **Moodle**, **YouTube**, **virtual labs**, and **interactive Senses Boards** in all classrooms.

The **internal evaluation system** is transparent and aligned with **Bloom's Taxonomy**, including unit tests, practicals, project reviews, and presentations. Students

receive evaluated answer sheets, and results are promptly declared. An effective **grievance redressal mechanism** ensures fair exam-related resolution.

POs, COs, and PSOs are clearly defined, displayed online, and regularly assessed through both **direct (exam performance)** and **indirect (feedback/surveys)** methods, ensuring continuous academic improvement.

VPKBIET remains committed to delivering inclusive, holistic, and future-ready education that empowers students for evolving global challenges.

CRITERION-3: RESEARCH, INNOVATIONS AND EXTENSION

In the **2023-24 academic year**, **VPKBIET** secured grants totaling **450 lakhs** from government and non-government agencies for research and endowments. **13 faculty members** were recognized as research guides, reflecting the institution's commitment to academic exploration. Two departments successfully undertook research projects funded by both sectors, supported by a **Research and Development Cell** and a **National Innovation and Start-up Policy**.

The institute boasts **specialized research centers** in Mechanical and Civil Engineering and offers financial support for projects, hackathons, and R & D initiatives. To ensure ethical publishing, **Turnitin** and other plagiarism software are provided to faculty and students. VPKBIET's **Entrepreneurship Development Cell** has supported **seven start-ups**, and it is setting up a **Center of Excellence** for Youth and Women Empowerment, focusing on emerging technologies such as AI, Data Science, IoT, E-Vehicles, and Robotics, through CSR funding from **Bharat**

Forge Ltd..

Faculty members contribute to the **Indian Research Information Network System (IRINS)**, with research outcomes accessible via the institute's website. The year saw **10 workshops/seminars** on **Research Methodology, IPR, and entrepreneurship**. VPKBIET achieved **2 Ph.D. registrations per eligible faculty member**, published **57 research papers** in UGC-listed journals, and released **12 books/chapters** and several conference papers.

VPKBIET also prioritizes **social development** through **extension activities**, including visits to orphanages, participation in **Swachh Bharat Abhiyan**, and organizing medical camps. The institution has received **two awards** for these efforts, with **1582 students** involved in programs like AIDS awareness, gender issues, and community health initiatives.

Additionally, **43 collaborative activities** were undertaken, including research, faculty and student exchanges, and **43 MoUs** with national and international institutions, industries, and corporates, reinforcing the institution's commitment to a holistic educational experience.

CRITERION-4: INFRASTRUCTURE AND LEARNING RESOURCES

VPKBIET is recognized for its state-of-the-art academic infrastructure, aligned with norms from AICTE, DTE, and SPPU. The Institute features **ICT-enabled classrooms**, advanced computing facilities, and a wide range of resources, including laboratories, seminar halls, a library with over 30,000 books, an auditorium, playgrounds, and a gymnasium. The library, with a seating capacity of **150 students**, offers access to

online journals, Turnitin plagiarism software, and tools like **SolidWorks** and **MATLAB**.

Cultural activities thrive in the **GaDiMa Sabhagriha** auditorium (2500-seat capacity) with modern amenities, and the **Vidya Pratishthan sports complex** includes an Olympic-size track, cricket grounds, and gymnasiums for both genders. Sports facilities also include courts for **volleyball, basketball, kho-kho, and kabaddi**, along with table tennis tables in hostels.

The Institute is equipped with **29 ICT-enabled classrooms** and seminar halls, utilizing **Learning Management Systems (LMS)** for modern teaching. Infrastructure upgrades for 2023 totaled **₹320.23 lakhs**, excluding salaries.

The library is automated using **ILMS** and offers access to **e-journals, e-books**, and databases, with an annual expenditure of **₹15.83 lakhs** for resources. On average, **46 students and teachers** use the library daily.

IT facilities, including **Wi-Fi**, a **500 Mbps internet connection**, and **1126 computers**, are regularly updated. The infrastructure maintenance budget for 2023 was **Rs. 53.96 lakhs**, ensuring seamless academic and administrative functions.

CRITERION-5: STUDENT SUPPORT AND PROGRESSION

VPKBIET prioritizes **student support**, offering significant financial aid. **1711 students** received government scholarships and freeships, while **16 students** benefited from institutional and non-governmental scholarships.

The institution focuses on **capacity building** with programs in **soft skills, language and communication, life skills, and ICT/computing skills**, ensuring holistic

student development. **2008 students** benefited from **career counseling** and guidance for **competitive exams**, reinforcing the commitment to their future success.

A transparent **grievance redressal mechanism** is in place to ensure student well-being, with policies addressing issues like **sexual harassment** and **ragging**. **207 students** secured placements, and **14** advanced to higher education, reflecting the institution's focus on academic and professional growth.

Academic excellence is evident as **9 students** qualified in competitive exams such as **JAM, GATE, CAT, and GRE**, showcasing strong preparation for diverse career paths.

Student engagement is fostered through events like **Nabhangan** (the annual cultural fest) and departmental associations (MESA, EESA, etc.), alongside **69 sports and cultural events** organized during the year.

The **Alumni Association**, active since 2017, connects **8300 alumni** and contributes **4-5 lakhs** annually to support student and faculty development. The association organizes meetings, technical seminars, and lectures to maintain a strong network and enrich student life.

CRITERION-6: GOVERNANCE, LEADERSHIP AND MANAGEMENT

VPKBIET strives for **academic excellence** through collaboration among all stakeholders, promoting a **decentralized, participative management** culture. Governance is inclusive, involving the **Principal, Vice-Principal, IQAC Committee, Deans, HoDs, Coordinators, faculty, students, alumni**, and others. A centralized governance mechanism ensures efficient functioning across ten key areas.

The institution implements **e-governance**

across administration, finance, admissions, student support, and examinations. Employees enjoy benefits such as **Provident Fund, Gratuity, Group Insurance**, and leave options. Faculty retention is supported through a conducive work environment, incentives for higher studies, promotions, and research encouragement. Financial support is provided for conference participation, and professional development programs are organized for both teaching and non-teaching staff.

The Institute maintains a robust **audit mechanism** for financial transactions, ensuring compliance and budgetary control. **Resource utilization** and **fund mobilization** are managed collaboratively by various committees and departments. The **IQAC** plays a critical role in enhancing quality by reviewing academic performance, conducting induction programs, and using ICT tools for better delivery.

As part of its commitment to quality, VPKBIET earned **NBA accreditation** for **Mechanical Engineering, Computer Engineering, and Civil Engineering** in 2022-23 and achieved an **A+ grade in NAAC Cycle II**, affirming its continuous focus on improvement and excellence.

CRITERION-7: INSTITUTIONAL VALUES AND BEST PRACTICES

VPKBIET is committed to **gender equity**, promoting an ethical work culture and providing equal opportunities for all. The Institute ensures **security, comfort, and gender equity**, offering facilities like a **Girls' common room, security measures**, and a **Women Warden** in the hostel. Anti-ragging measures, a **Women Cell**, and an **Anti-Ragging Cell** promote awareness and empowerment. **Gender sensitization** is part

of orientation programs, outreach activities, and awareness campaigns organized by NSS.

The institution focuses on **energy conservation** and **alternate sources** like solar energy, biogas, and energy-efficient technologies. Waste management practices include recycling wastewater, converting biomedical waste into fertilizer, and repurposing broken concrete for ground leveling. **Water conservation** efforts involve **rainwater harvesting**, **wastewater recycling**, and maintaining **water bodies** and distribution systems. Eco-friendly initiatives include restricted vehicle entry, bicycle use, pedestrian-friendly pathways, a plastic ban, and landscaping.

Environmental initiatives are verified through **green audits**, earning the Institute recognition for maintaining a **clean and green campus**. The campus is **disabled-friendly**, with ramps, lifts, accessible washrooms, and assistive technology. Cultural events and competitions foster student engagement, while sensitization to **constitutional obligations** is achieved through partnerships with environmental NGOs and NSS activities.

VPKBIET celebrates national and international days, integrating them into activities organized by NSS, with **Nabhangana**, the annual cultural event, serving as a platform for students to showcase their talents.

Best Practices

The institution has implemented two noteworthy practices aimed at enhancing the technical strength and skill development of students and faculty.

BEST PRACTICE 1: MOOC ONLINE CERTIFICATION COURSES

Title of the Practice: MOOC Online Certification Courses: A move to enhance the

technical strength of students

Objectives of the Practice: The primary objective is to impart sound technical knowledge to the principal stakeholders of the Institute, namely students and faculty.

Context: Recognizing the challenges faced by engineering students in proving their technical competencies, especially in the increasingly competitive job market, the Institute has introduced this practice to facilitate gaining expertise in specific technical areas.

The Practice: The Institute promotes various online learning platforms for MOOC courses, including NPTEL, SWAYAM, COURSERA, edX, NASSCOM Future Skills Prime, Udemy, IBM Edunet, Matlab Onramp, and IIT Spoken Tutorials.

Evidence of Success: The practice has garnered significant success, with hundreds of candidates, including both students and faculty, enrolling in different courses.

BEST PRACTICE 2: SKILL DEVELOPMENT PROGRAM

Title of the Practice: Skill Development Program

Objective of the Practice: This program aims to sharpen a set of skills among students.

Context: The Skill Development Program is an initiative to provide a learning platform to students. The Institute houses Center of Excellence dedicated to emerging areas and technology.

The Practice: The focus of these centers is primarily on the identified thrust areas.

Evidence of Success: These centers have been proved successful in terms of the conducted activities and the achievements attained.

Institutional Distinctiveness

VPKBIET, located in a rural area, is dedicated to improving the socio-economic conditions of the region. With a focus on **student-centered development**, the Institute aims to provide **academic excellence** and foster students' **technical knowledge** and **integrated personality development**.

The Institute emphasizes a **global perspective**, **local engagement**, **individual involvement**, and a **systematic approach**. It offers outstanding infrastructure, a **green and**

friendly environment, modern laboratories, and a **dedicated faculty** to support student growth.

Transparency is a core value at VPKBIET, enabling students to monitor their performance and satisfaction. In the context of globalized education, the Institute prioritizes providing quality education and believes that **guided opportunities** empower students to successfully face external challenges. The ongoing commitment to **academic excellence** and **holistic development** remains central to the institution's goals.

Center of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation at VPKBIET

Center of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation, referred as CoEDMRA is a dedicated facility established in Vidya Pratisthan's educational campus that focuses on research, development, training and collaboration in the fields of digital manufacturing, Industry 4.0, automation, artificial intelligence, robotics and related technologies.

CoEDMRA was inaugurated on 23 December 2024 at the auspicious hands of Shri. Deepak Chhabria, Chairman, Finolex J-Power Systems Ltd and Shri. Sharadchandraji Pawar, Hon. Member of Parliament (Rajya Sabha) in the presence of Shri. Prataprao Pawar, Chairman, Sakal Media Group and Dr. Ajit Jaokar, Professor, Oxford University, UK.

The CoE acts as a catalyst, bridging the gap between academia and industry by equipping students with the skills and knowledge needed to excel in modern

manufacturing practices.

The facilities available at CoEDMRA are utilized for the following purposes:

1. To conduct advanced training courses in the fields of Robotics, Automation and Industry 4.0 etc. for the students to enhance their skills in these emerging areas.
2. To conduct training programs for faculty to upgrade their knowledge and skills.
3. To conduct regular practical sessions of Mechanical Engineering UG/PG subjects like Mechatronics, Industrial Fluid Power, CIM and M. Tech. Laboratory sessions.
4. Facilities can also be utilized for completing Mini Projects and Final Year projects of students from all branches of Engineering.
5. To conduct training sessions for industry professionals.
6. To conduct visits and training sessions for students and faculty from the technical institutes and all Vidya Pratisthan's technical institutes.

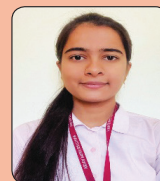
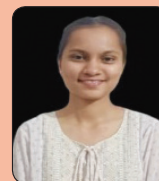
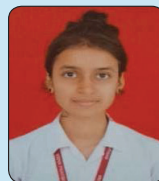
Center of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation at VPKBIET

Center of Excellence in Digital Manufacturing and Robotic Automation at VPKBIET

Students Received Private Scholarships-2023-24

Lila Poonawala Scholarship

Unnati Bhagwat
Comp. Engg.Shreya Bhosale
E and TC Engg.Srushti Bhosale
AI and DSAnkita Devkar
ITAnkita Dhage
Comp. Engg.Vrushi Ithape
AI and DSSayali Jadhav
Elec. Engg.Sharvari Khatavkar
AI and DSGauri Khedekar
E and TC Engg.Nikita Kotwal
Comp. Engg.Mansi Nimbalkar
E and TC Engg.Supriya Pawar
E and TC Engg.Sakshi Rasal
AI and DSSai Sapkal
Elec. Engg.Ashwini Shinde
Comp. Engg.Rujuta Shinde
Mech. Engg.Trupti Thorat
Elec. Engg.Priyadarshani Vighne
Comp. Engg.Waghale Shruti
Comp. Engg.Pranjali Yadav
Civil Engg.Akanksha Suryawanshi
E and TC Engg.Sarthaak
ScholarshipUnnati Bhagwat
Comp. Engg.Anagha Bhosale
ITSiddhi Jadhav
AI and DSAnkita Shinde
Civil Engg.Cummins
ScholarshipAnagha Bhosale
ITNikita Chavan
ITVaishnavi More
Comp. Engg.Saurabh Patil
E and TC Engg.Sanika Raut
AI and DSAnuja Shinde
IT

Cultural Event: Nabhangan-2023-2024

Inauguration of Cultural Evening

Inauguration of Cultural Evening

Nabhangan-Cultural Evening

Nabhangan-Cultural Evening

Art Gallery

Dindi

Dindi

Treasure Hunt

Theme Day

Cultural Evening-Nabhangan-2024

Youth Festival Winners-SPPU, Pune

Students and Faculty while receiving Second General Championship Trophy at Prize Distribution Ceremony in Youth Festival, Swarrang-2023-2024 (Round I)

1st Winner in Folk Dance-The Students while receiving Awards in Prize Distribution Program of Youth Festival, Swarrang-2023-2024 (Round II)

NSS Special Camp-2023-2024

NSS Camp-2023-2024
Faculty and Students

NSS Student Volunteers
during the Work

NSS Student Volunteers
during the Work

Sports Event: Kurukshetra-2023-2024

Inauguration of
Kurukshetra-2023-2024

Basket Ball Team

Students during Basketball Match

Box Cricket Team

Football Team

Girls' Cricket Team

Kabaddi Team

District Level Inter-Collegiate Badminton Tournament

Prize Distribution of Kurukshetra Faculty, Staff
Winner Team

1st Place Winners in District Level
Inter-Collegiate Badminton Tournament

Inauguration of Centre of Excellence by Mr. Deepak Chhabria (Chairman, Finolex J-Power Systems Ltd.) Hon. Sharadchandraji Pawar, Mr. Prataprao Pawar and Dr. Ajit Jaokar, Oxford University, UK

Faculty and Staff of VPKBIET, Baramati

**VIDYA PRATISHTHAN'S
KAMALNAYAN BAJAJ INSTITUTE OF
ENGINEERING & TECHNOLOGY, BARAMATI**

Vidyanagari, Bhigwan Road, Baramati, Dist. Pune - 413 133 Phone : (02112) 239503, 239504, 239505